

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EXIGENȚE ALE REDUCERII COSTURILOR

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu

În spiritul tradiționalelor legături de colaborare rodnică dintre poporul român și popoarele iugoslave, în interesul construcției socialiste în cele două țări vecine și prietene, al cauzei păcii și înțelegerii în Balcani, Europa și întreaga lume

Vizita prietenească de lucru a delegației Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia în frunte cu tovarășul Mitia Ribicici

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întâlnit, în cadrul unei consfătuiri de lucru la C.C. al P.C.R., cu factori de conducere și specialiști din domeniul materialelor de construcții și construcțiilor și a examinat, în cadrul unei expoziții organizate la Complexul expozițional din Piața Scînteii, noi soluții de perfecționare a producției de panouri prefabricate pentru construcțiile de locuințe

Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune

EXIGENȚE ACTUALE ALE REDUCERII COSTURILOR DE PRODUCȚIE PE UNITATEA DE PRODUS (I)

PRACTICA ECONOMICĂ în general și cea de producție în special au demonstrat că una din cele mai importante căi de sporire a beneficiilor, a rentabilității și, în ultima analiză, a venitului național o constituie **reducerea cheltuielilor materiale de producție**. În repetate rânduri, secretarul general al partidului a arătat că trebuie să fie clar fiecărei unități economice, fiecărui colectiv de muncă, că au datoria să ia măsuri energice pentru ca în activitatea ce o desfășoară, să asigure nu numai încadrarea strictă în nivelele stabilite ale costurilor de producție, ci și o reducere mai accentuată a acestora, să producă valori de întrebuințare care să încorporeze în ele consumuri materiale cât mai reduse.

Răspunzând acestor orientări, în activitatea de producție a sporit tot mai mult numărul de norme și normative de consum aprobate la nivel central, în prezent fiind create condițiile unei normări aproape integrale a consumurilor la materiile prime și materialele de bază. Din acest punct de vedere este de menționat că, încă din anul 1982, prin planul național unic au fost stabilite norme de consum în proporție de 90% la combustibil și energie, de 98% la metalul necesar industriei constructive de mașini, de 90% la mase plastice, de 80% la masa lemnoasă, de 98% la firele textile etc.

Dinamici ale costurilor

ÎN ANUL care a trecut unitățile economice, cu deosebire cele aparținând ministerelor industriei petrolului, industriei metalurgice, industriei de mașini-unelte, electrotehnică și electronică și industriei ușoare au obținut reduceri ale cheltuielilor materiale care s-au situat între 2,5% și 3,5% față de prevederile planului. De asemenea, ca urmare a continuării acțiunii de tipizare a produselor într-o serie de ramuri și sectoare de activitate economică s-a reușit reducerea însemnată a unor consumuri de materii prime și materiale.

Planul național unic pe 1983 prevede în continuare un întreg complex de sarcini menite să promoveze în toate sectoarele de activitate o politică fermă de gospodărire rațională a tuturor materiilor prime și materialelor și îndeosebi a combustibililor și energiei. Potrivit prevederilor planului, **costurile totale de producție la 1 000 lei producție marfă vor trebui să se reducă, față de cele din anul 1982, în industria republicană cu 12,5 lei, în agricultura de stat cu 5 lei, în construcții-montaj cu 8,3 lei, iar în activitatea de transport cu 8,7 lei.**

După cum este cunoscut, Conferința Națională a partidului a analizat și aprobat o serie de programe speciale menite să contribuie la accentuarea la-

turilor calitative în întreaga activitate productivă, la creșterea mai susținută a eficienței economice. Printre acestea se înscrie și **programul cu privire la reducerea costurilor de producție în toate ramurile producției materiale în perioada 1983—1985**. Reducerea suplimentară a costurilor totale de producție, față de prevederile de plan, reprezintă în perioada 1983—1985 peste 91 miliarde lei, din care 9,7 miliarde lei în anul 1983; în cadrul acestora economiile materiale suplimentare la nivelul industriei republicane se ridică la nu mai puțin de 63,5 miliarde lei, din care 6,6 miliarde în 1983. În anii 1983—1985 aceste reduceri ale cheltuielilor materiale de producție în toate ramurile și sectoarele de activitate vor fi mult mai mari, dacă se au în vedere măsurile adoptate de către recenta plenară a C.C. al P.C.R.

Tocmai de aceea, Programul de reducere a costurilor de producție are în vedere **perfecționarea actualului sistem de planificare, evidență și calcul a costurilor de producție și pe unitatea de produs**. În viziunea de ansamblu a întregului program de reducere a costurilor de producție, diminuarea cheltuielilor pe unitatea de produs urmează să constituie calea principală de îndeplinire a acestui obiectiv, de rentabilizare a produselor fabricate, de sporire a beneficiilor și rentabilității, de creștere mai puternică a venitului național.

Pentru **reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs**, reducere care se află sub influența directă a acțiunii conjugate a unui întreg complex de factori organizatorici, tehnici, economici și stimulativi, considerăm că este necesar să se ia în considerare câteva măsuri, printre care :

a) **accentuarea preocupărilor tuturor factorilor care pot să concure la reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, începând de la cercetători, proiectanți și până la producători**, în direcția ridicării în continuare a nivelului tehnic și funcțional al produselor fabricate; înlocuirii tuturor produselor învechite cu alte produse de înaltă tehnicitate și competitivitate; menținerii în fabricație numai în limitele strict necesare a acelor produse care încă sînt mari consumatoare de materii prime și materiale. Într-un cuvînt este necesar să se desfășoare o acțiune mai largă de modernizare constructivă și tehnologică a produselor ce se află în fabricație.

b) **trecerea în fiecare unitate economică la o selectare și alegere a produselor care trebuie înscrise într-un program de analiză a valorii**. Această metodă de analiză a fost folosită cu succes în multe din unitățile noastre economice și a scos la iveală că aproape la fiecare produs mai există rezerve, mai mari sau mai mici, de reducere a cheltuielilor materiale pe unitatea de

produs. Totodată, o astfel de analiză permite și identificarea produselor care generează consumuri energetice mari, precum și a celor care aduc pierderi întreprinderilor și economiei naționale. Prin stabilirea costului unitar pe produs și analiza temeinică a valorii lui se va putea cunoaște, totodată, și structura în detaliu a produselor ce se află în fabricație, și vor putea fi descoperite și eventualele posibilități care să pună în discuție însăși concepția, respectiv, forma fizică a fiecărui produs în parte;

c) **aplicarea cu strictețe a programelor de măsuri în legătură cu normarea și evidența cheltuielilor materiale de producție**, potrivit cărora fiecare unitate economică este chemată să asigure o fundamentare temeinică a fiecărui element de cheltuieți, să se încadreze și să respecte cu strictețe normele și normativele stabilite de reducere a costului pe produs, pe reper și pe fiecare semifabricat în parte, pe ansamblul producției marfă fabricate. În același cadru, va trebui să se acționeze pentru o fundamentare temeinică a cheltuielilor directe și indirecte, în care scop este necesar să se stabilească limite maxime de cheltuieți pentru producția planificată, pentru fiecare produs în parte. Totodată, se cer a fi examinate mai temeinic și consumurile de materii prime, materiale, combustibil și energie, în vederea identificării de noi posibilități de reducere mai accentuată a fiecărei categorii de cheltuială materială inclusă în costul pe unitatea de produs

Fundamentarea temeinică a programelor de măsuri

AUTOGESTIUNEA economică a impus — pe toate treptele organizatorice — o fundamentare mai temeinică a planului costurilor de producție și aceasta cu deosebire în ramurile în care a fost generalizată funcționarea indicatorului valoarea producției nete. Noile măsuri adoptate au creat premise favorabile și pentru aplicarea unor metode moderne de planificare, de evidență și gestiune a costurilor de producție în fiecare unitate economică.

În ansamblul metodelor folosite de unitățile economice pe linia stabilirii și fundamentării costurilor de producție pe unitatea de produs, cu rezultate bune s-au înscris: metoda pe comenzi, metoda pe faze de fabricație, metoda cost-oră-mașină, metoda cost-oră-producție, metoda costurilor normate și altele. Experiența acumulată și rezultatele obținute în practica economică ca urmare a aplicării fiecăreia dintre aceste metode arată că generalizarea lor neîntârziată poate crea o serie de avantaje în procesul de conducere și decizie pe linia reducerii costurilor de producție și anume: ● permite, încă din faza de planificare a costurilor de producție,

o separare și cunoaștere mai precisă a elementelor primare de cheltuieli materiale față de cele cu munca vie; ● asigură în continuare urmărirea distinctă a modului de încadrare și realizare a fiecărei categorii de cheltuieli incluse în costul produsului; ● oferă date informaționale asupra produselor care încorporează o valorificare superioară a resurselor materiale; ● fundamen-

gia. Întrucât în totalul cheltuielilor materiale de producție aceste materii prime și materiale au în prezent ponderi cuprinse între 80% și peste 90%, este evident că, la nivelul fiecărei unități economice producătoare de bunuri materiale, mai pot fi depistate și valorificate încă unele posibilități de reducere a fiecăreia dintre aceste categorii de cheltuieli.

Structura cheltuielilor materiale de producție — pe elemente primare — în industria prelucrătoare

Ramura	Total cheltuieli materiale	Din care :					Alte cheltuieli materiale
		materii prime, materiale de bază și auxiliare	combustibil	energie și apă	amortizare		
Industria prelucrătoare din care :	100,0	85,0	4,4	2,7	4,9	3,0	
a) Industria constructoare de mașini și prelucrarea metalelor	100,0	89,9	0,9	1,7	4,9	2,6	
— industria mașinilor și utilajelor energetice	100,0	80,4	2,0	2,9	11,3	3,4	
— industria mașinilor unelte pentru prelucrarea metalelor	100,0	85,5	0,6	1,8	8,0	3,7	
— industria tractoarelor, mașinilor și utilajelor pentru agricultură și silvicultură	100,0	92,8	0,9	1,4	3,5	1,4	
— industria autovehiculelor	100,0	91,6	0,9	1,3	3,8	2,4	
b) Industria chimică și de prelucrare a țiteiului	100,0	86,5	1,5	4,5	5,0	2,5	
— industria produselor de bază anorganice	100,0	69,9	3,5	12,2	9,5	4,9	
— industria produselor petrochimice de bază	100,0	80,3	1,3	6,6	7,8	4,0	
c) Industria ușoară	100,0	92,5	0,9	1,8	3,2	1,6	

tează luarea deciziilor privitoare la menținerea sau scoaterea din fabricație a produselor mari consumatoare de materiale, combustibil și energie; ● îndeamnă la revizuirea structurii producției precum și a tehnologiilor de fabricație existente; ● înlesnește cunoașterea, atât pentru produsele în fabricație cât și pentru cele noi, a aportului ce îl aduc la formarea beneficiilor și a venitului net, la sporirea rentabilității. Generalizarea calculului costurilor de producție pe unitatea de produs oferă colectivelor de conducere ale unităților economice posibilitatea de a-și îndrepta atenția nu numai asupra indicatorului de ansamblu — costuri de producție totale, din care materiale, la 1 000 lei producție marfă sau volum de activitate — ci și asupra fiecărui produs în parte, a fiecărui element primar de cheltuieli.

Pentru ilustrare pot fi deosebit de concludente datele din tabelul pe care îl prezentăm. Procedind la o investigație sumară asupra mărimii și structurii cheltuielilor materiale de producție, în diferitele subramuri ale industriei prelucrătoare, se desprinde clar că în nivelul și structura acestor cheltuieli partea covârșitoare o dețin materiile prime, materialele, combustibilul și ener-

În relație directă — producția fizică și costul

STABILIREA costurilor de producție pe unitatea de produs presupune și reclamă, încă din momentul planificării și fundamentării sarcinilor de producție, funcționarea ireproșabilă a indicatorului producția fizică. Treccrea efectivă la calculul și urmărirea costurilor pe unitatea de produs nu admite sub nici o formă sarcini de producție exprimate valoric și nenominalizate, sarcini pentru care nu se cunosc consumatorii din țară sau partenerii externi. Calculul pe unitatea de produs cere, prin urmare, ca producția fizică să fie stabilă și desfășurată pe verticală până la nivelul fiecărei subunități, secții și atelier. Odată stabilită producția fizică și cunoscute costurile ei, trebuie să se asigure în continuare și o analiză sistematică a modului în care se realizează această producție, cât anume se cheltuiește, ce beneficii și ce rentabilitate aduce fiecare dintre produsele fizice ce

Gh. OBREJA

(Continuare în pag. 9)

În cinstea zilei de 1 MAI

Producție fizică peste plan

● Colectivul **Întreprinderii minlere Ilucedoara** a extras, peste sarcinile de plan, mai mult de 15 000 tone de minereu, iar minierii din Zarand au scos din adâncurile Munților Apuseni, în plus, peste 2 000 tone de minereu, ceea ce a permis să se livreze suplimentar beneficiarilor importante cantități de fier, cupru, sulf, calcită, bentonită, precum și alte minerale.

● La **microcariera Moi**, din bazinul carbonifer Gorj, la sfârșitul primei decade a lunii aprilie au fost extrase ultimele cantități de cărbune energetic stabilite pentru primele patru luni ale anului. Dedicată apropiatei sărbători a zilei muncii, această realizare permite să se extragă și să livreze în plus termocentralei de la Rovinari, până la sfârșitul lunii aprilie, mai multe de 10 000 tone lignit.

● În cadrul **Regionalei de căi ferate Craiova** cantitatea de cărbune transportată peste plan termocentralelor, altor beneficiari, de la începutul anului, din bazinele carbonifere ale județelor Gorj, Vilcea, Mehedinți și Argeș, se ridică la peste 800 000 tone. Realizările se datoresc, pe de o parte, importanțelor sporuri înregistrate la producția fizică de lignit în bazinele amintite, iar, pe de alta, acțiunilor inițiate pentru organizarea transportului navetizat al cărbunelui în vagoane specializate de mare tonaj.

● La **Uzina de laminate din Galați**, ca urmare a întreținerii corespunzătoare și a exploataării la parametri superiori a instalațiilor și agregatelor, prin respectarea strictă a tehnologiilor de fabricație, a fost obținută în perioada parcursă din acest an, peste prevederile de plan, o producție de peste 15 000 tone laminate finite pline de bună calitate. Importante sporuri în această perioadă au mai înregistrat și cocșarii gălațeni, care au obținut suplimentar circa 42 000 tone cocs metalurgic.

● **Colectivele rafinării prahovene** au majorat la peste 100 000 tone cantitatea derivatelor din țiței livrată suplimentar beneficiarilor interni și la export, cu cele mai bune realizări înscriindu-se unitățile de profil din Cîmpina, Ploiești și Brazi.

● Peste 55 milioane kWh energie electrică reprezintă producția suplimentară realizată și emisă în sistemul energetic național de către **Întreprinderea de electrocentrale Mures**, în perioada scursă din acest an.

● La **fabrica de excavatoare din cadrul Întreprinderii de utilaj greu „Progresul”-Brăila** s-au realizat și livrat suplimentar bazinelor carbonifere ale țării, până la jumătatea lunii aprilie a.c., un număr de 13 excavatoare S-1202. Totodată, la fabrica de hidraulică grea au fost realizate, cu 30 de zile mai devreme, 20 de seturi de distribuitoare.

OPINII

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE UTILIZĂRII CĂRBUNELUI ÎN PRODUCEREA ENERGIEI

MODIFICAREA bazei energetice, în sensul reducerii ponderii hidrocarburilor și creșterii ponderii cărbunilor și apoi a energiei nucleare ridică o serie de probleme de o complexitate deosebită începând cu cele tehnologice și pînă la probleme de protecția mediului ambiant.

Pentru rezolvarea acestora un rol deosebit îl au investițiile, ca pirghie principală de susținere a unei asemenea politici energetice. În plus, impactul pe care schimbarea bazei energetice îl are asupra principalelor ramuri consumatoare de energie electrică și termică ridică problema „adaptabilității” acestora la noile condiții. Trecerea centralelor electrice și termice de pe hidrocarburi pe cărbune, de pildă, implică

mondial prognozele în ce privește **modificarea bazei energetice** pot fi analizate pe baza informațiilor cuprinse în tabelul nr. 1. Se poate aprecia că opțiunile în ceea ce privește utilizarea surselor alternative ar trebui să vizeze cu prioritate pe acelea la care disponibilitățile sînt infinite sau mari și a căror contribuție pentru acoperirea consumului energetic este mare. După cum se observă din tabel momentul în care aceste surse vor intra în exploatare comercială se situează după anul 2000.

În intervalul rămas pînă la acest moment se impune găsirea unor soluții urgente de rezolvare a problemei energetice. Una din acestea o constituie

Tabelul nr. 1

Estimări privind perspectivele utilizării surselor alternative

Sursa	Disponibilități	Forma în care este sau urmează a fi utilizată	Momentul intrării în exploatare industrială (comercială)	Contribuția viitoare posibilă la acoperirea consumului energetic pe plan mondial
Energia termoneucleară (reacția de fuziune)	infinite	energie termică electricitate	după anul 2000	mare
Energie solară	infinite	energie termică electricitate	în prezent după anul 2000	mare
Energie eoliană	limitate	electricitate	în prezent	limitată
Energia valurilor	limitate	electricitate	1985	limitată
Energia mareomotrică	limitate	electricitate	în prezent	limitată
Energia geotermică	mari	energie termică electricitate	în prezent	limitată
Hidrogen	limitate	energie termică electricitate	cupă anul 2000 după anul 2000	mare

un cost mai mare al kW-ului produs, astfel că ramurile cu consum ridicat de energie vor trebui să ia măsuri, din timp, în vederea contracarării efectelor negative generate de acest fenomen, în special pentru a menține cel puțin eficiența producției.

Desigur, schimbarea bazei energetice este mult mai complexă, ea cuprinzînd o serie întregă de alternative. Pe plan

obținerea energiei electrice și termice din cărbune de calitate inferioară și disponibilizarea pe această bază a hidrocarburilor utilizate actualmente în centralele electrice. O asemenea alternativă este valabilă și pentru țara noastră

M. ȘUVELEA

(Continuare în pag. 31)

În cinstea zilei de 1 MAI

Consumuri reduse, economii de materiale

● În județul Arad, de la începutul anului și pînă acum, consumul energetic prevăzut prin repartiiții s-a redus cu mai mult de 6 500 MWh, cantități mai mari de energie electrică economisind în această perioadă întreprinderile de vagoane, textilă, de confecții textile, de feronerie pentru mobilă și binal.

● Încărcarea la capacitate a mașinilor de aglomerat, modificările realizate la sistemul de etanșitate a acestora, respectiv pe circuitele de aspirație a gazelor arse, au condus la înregistrarea unor importante economii de energie electrică și combustibil în cadrul fabricilor de aglomerare de pe platforma Combinatului siderurgic Galați. Numai în perioada ce a trecut din anul curent s-au înregistrat economii depășind 400 MWh energie electrică și peste 200 000 mc gaz natural.

● Fabricînd locomotive și motoare mai simple, competitive, întreprinderea „23 August” din Capitală a economisit după trei luni din acest an o cantitate de metal de aproape 700 de tone, prin revizuirea tehnologiilor de fabricație încă în faza de proiectare și analizarea minuțioasă a consumurilor pe fiecare produs. Locomotiva de 2 400 C.P. se va realiza cu o economie de 850 kilograme metal. Locomotiva de 700 C.P. va fi mai ușoară cu 630 kilograme, iar la motorul de 700 C.P., prin noi soluții tehnologice și constructive se poate obține o economie de peste 500 kilograme

● În întreprinderile Centralei de utilaje și piese de schimb a Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții au fost definite noi soluții de realizare a mașinilor și utilajelor tehnologice destinate echipării unităților de exploatare și industrializare a lemnului, de producere a materialelor de construcții, ca și din profilul celulozei și hîrtiei, avînd la bază consumuri mai mici de materii prime energie electrică și combustibil. Pe această cale se vor economisi, la nivelul unui an, aproape 1 700 tone metal, peste 950 MWh energie electrică și cca. 700 tone combustibil.

● În zece întreprinderi din Centrala celulozei și hîrtiei, printre care cele din Zărnești, Suceava, Călărași, „Reconstrucția” din Piatra Neamț, a început producția, pe baza unei tehnologii îmbunătățite, a unui nou sortiment de hîrtie pentru ambalaj, care avînd la bază creșterea gradului de retenție a materialului fibros și de recuperare a căldurii de la instalațiile de uscarea a hîrtiei aduce economiei naționale, la nivelul unui an de producție, o economie totală de 2 000 tone celuloză, echivalentul a 10 600 mc lemn rășinoase și a peste 6 000 MWh energie electrică

Coordonate ale accelerării procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii

REALISMUL profund, originalitatea politicii economice a partidului și-au găsit o expresie elocventă în creșterea accelerată a forțelor de producție, în dezvoltarea puternică a industriei și a agriculturii ca ramuri de bază ale economiei. În ce privește agricultura, prevederile actualului plan cincinal, actualizate și fundamentate de programele adoptate de Conferința Națională a partidului, sînt menite să asigure, pe temeiul realizărilor din anii 1981—1982, înfăptuirea și depășirea unor obiective economico-sociale dintre cele mai însemnate stabilite pentru agricultură: satisfacerea unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare, a industriei cu materii prime, crearea unor disponibilități pentru export. În perioada anilor 1981—1985 va trebui să dezvoltăm o agricultură de mare productivitate, atît în sectorul vegetal cît și animal, „la nivelul rezultatelor celor mai avansate țări din lume”, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pe fondul concepției științifice a secretarului general al partidului despre locul și rolul agriculturii, în economie, pornind de la însăși cerințele și exigențele care se ridică în acest cadru, planul pe 1983 — an cu rol hotărîtor în îndeplinirea prevederilor actualului cincinal, an în care trebuie făcuți pași de cea mai mare importanță pe drumul înfăptuirii noii revoluții agrare — prevede realizarea unei producții totale de 25,3 milioane tone de cereale, 9,6 milioane tone de sfeclă, 1,2 milioane tone de floarea soarelui, 5,9 milioane tone de cartofi, 6,8 milioane tone de legume, 4,7 milioane tone de struguri și fructe. În zootehnie — sector de prim rang al agriculturii — se are în vedere obținerea a 8,4 milioane capete bovine, din care 3,85 milioane vaci și juninci, 19,7 milioane capete ovine, 14,5 milioane capete porcine și 60,5 milioane capete găini ouătoare — care printr-o bună îngrijire, furajare și exploatare să contribuie la obținerea a peste 55,4 milioane hectolitri lapte, 2,8 milioane tone carne în viu, 7,7 miliarde ouă, lînă și alte produse animaliere. Asemenea nivele sînt în măsură să satisfacă nevoile de consum rațional, științifice ale populației, necesarul de materii prime al industriei și alte nevoi ale economiei naționale. Care sînt dar posibilitățile reale și ce măsuri tehnice și organizatorice trebuie luate pentru realizarea marilor obiective ale agriculturii românești aflată în plin proces de intensificare și modernizare, ale înfăptuirii noii revoluții agrare ?

Disponibilitățile fondului funciar și ale creșterii producției vegetale

DINTRE factorii calitativi determinanți, dintre pirghiile hotărîtoare ale

realizării producțiilor planificate, în concordanță deplină cu utilizarea rațională și eficientă a puternicei baze materiale de care dispune agricultura, amintim, înainte de toate, folosirea integrală și intensivă a pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură, componenta cea mai de seamă a avuției naționale. Este cunoscut faptul că țara noastră dispune de numai 0,43 ha de teren arabil pe locuitor. Privit din această perspectivă, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea pentru păstrarea și sporirea continuă a fertilității pămîntului, pentru mărirea potențialului său productiv, pentru utilizarea rațională, cu randament maxim, a fiecărei suprafețe de teren, a fiecărui metru pătrat de pămînt, oriunde s-ar afla el. Asigurarea unei bune gospodăririi a pămîntului, folosirea lui rațională, utilizarea intensivă a întregului fond funciar — în sensul amenajării și valorificării tuturor terenurilor neproductive sau slab productive, al executării în cele mai bune condițiuni a lucrărilor agricole, administrării raționale a îngrășămintelor organice și chimice, a amendamentelor și erbicidelor, generalizării asolamentelor, a zonării culturilor, a folosirii mecanizării și irigațiilor — constituie verigi fundamentale pentru menținerea și ridicarea fertilității solului — în fond a producției pe unitatea de suprafață — constituie obligații de primă importanță ale fiecărui specialist și lucrător din agricultură, indiferent de locul unde își desfășoară activitatea.

Să reamintim, de asemenea, marile eforturi făcute de statul nostru pentru creșterea suprafețelor irigate. Reprezintă o datorie primordială a tuturor conducătorilor unităților agricole, a întregului personal din agricultură și cooperativelor, exploatarea cu maximă eficiență a suprafețelor irigate care ocupă în prezent peste 2,4 milioane ha, iar la finele anului 1983 vor ajunge la 2,8 milioane hectare. În acest scop se impun realizate integral programele de extindere și amenajările pentru irigații, inclusiv a celor în sisteme locale. Deopotrivă este necesară combaterea eroziunii solului, utilizîndu-se metodele cunoscute. Ar fi utilă în acest scop și folosirea experienței acumulate de-a lungul anilor la Stațiunea de la Perieni-Vaslui privind amenajarea și valorificarea unor terenuri neproductive pentru redarea în circuitul agricol de noi suprafețe — toate acestea constituind acțiuni apte să asigure, la finele actualului cincinal, o creștere a suprafeței arabile cu peste 125 000 ha, la un total de 10 milioane ha. Trebuie cultivate sau redat cultivării fiecare palmă de pămînt, indiferent unde se află aceasta — în cîmp, în incintele unităților, în perimetrul gospodăriei personale sau pe marginea drumurilor, șoselelor etc. Este o cerință hotărîtoare a dezvoltării agriculturii românești aceea ca pămîntul — bunul cel mai de preț al întregii națiuni — să fie utilizat în totalitate și

folosit intensiv în scopul creșterii continue a producției agricole. O expresie semnificativă a preocupărilor majore cu privire la gospodărirea și creșterea gradului de valorificare a pămîntului o constituie instituirea prin Decret al Consiliului de Stat a Consiliului Național pentru Gospodărirea Unitară a Fondului Funciar.

Dar cum se evidențiază particularitățile creșterii producției agricole pe diferitele ei componente ?

În sectorul producției agricole **vegetale** — sector cu valențe și implicații de însemnătate deosebită în realizarea funcțiilor plene ale agriculturii — în anul 1983 producția trebuie să ajungă la nivele înalte, deja menționate. Culturile principale rămîn în continuare grîul și porumbul, pentru care țara noastră are condiții deosebit de favorabile. Susțin această afirmație, de exemplu, producțiile mari realizate în anul 1982, îndeosebi la nivelul județului Giurgiu și Sectorului agricol Ilfov — situate primele pe țară la producția de porumb și alte culturi. De asemenea, numărul mare de unități agricole — peste 700 — care au recoltat peste 5 tone de porumb la hectar, din aceste unități un număr de 355 realizînd peste 6 tone la hectar, iar la orz o producție medie de peste 4 tone.

În acest an, pentru cultura porumbului se cer eforturi suplimentare din partea tuturor specialiștilor din producție, cercetare și învățămînt, în direcția aplicării cu rigurozitate, pe o suprafață de 500 000 ha, a măsurilor stabilite prin „Programul de organizare a producției intensive de porumb în anul 1983”. Se are în vedere realizarea unei producții medii de 20 tone știelele la hectar, urmărindu-se cu deosebire cultivarea în terenuri irigate — fertilizate cu 40—70 tone/ha gunoi de grajd completat cu îngrășămintă minerală ; realizarea densităților de 80—120 mii plante la hectar.

Obținerea unor producții mari de cereale necesită eforturi susținute pe lînia folosirii soiurilor și hibrizilor cu potențial ridicat de producție, care să valorifice din plin condițiile de fertilizare și irigare, să fie rezistente la boli și dăunători, la scuturare și cădere, pretabile la mecanizare, astfel încît să poată să fie asigurate pe unitatea de suprafață producții tot mai constante și ridicate, cu parametrii calitativi superiori. Apare, totodată, ca o necesitate stringentă continuarea acțiunii de îmbunătățire a structurii culturilor agricole în diverse zone și cu deosebire în zona de deal. Sporirea continuă a producției de cereale mai necesită îmbunătățirea substanțială a acțiunilor pentru păstrarea și conservarea în mai bune condițiuni a recoltei, reducînd la minimum pierderile — încă mai

dr. ing. Alexandru IGNAȚ

(Continuare în pag 11)

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI MODIFICĂRILE ÎN VOLUMUL ȘI STRUCTURA IMPORTURILOR (II)

Măsurile de raționalizare a importurilor în domeniul producției vizează în primul rând utilizarea de noi tehnologii, cu parametri ergo-intensivi și de consum de materii prime reduși, concomitent cu realizarea unui obiectiv și mai ambițios — asigurarea în 1983, din țară, a peste 90% din necesarul de resurse energetice, ceea ce face posibil ca până la finele anului 1985 să se acopere din țară întregul necesar de energie. Se concretizează astfel orientările secretarului general al partidului, din Raportul la cel de al XII-lea Congres al P.C.R. : „Situăm pe primul plan lărgirea bazei proprii de materii prime, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și reducerea substanțială a importurilor”. În al doilea rând, substituirea importurilor prin asimilarea în țară a unor produse conduce la realizarea de economii valutare, valorifică resursele naturale proprii, diversifică structura producției naționale, realizează o mai bună și modernă utilizare a resurselor de forță de muncă și, nu în ultimul rând, face să crească gradul de independență economică. „Este necesar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se acorde mai multă atenție problemelor asimilării materialelor și diferitelor piese, subansamble, a aparatului de măsură și control. Multe probleme la importuri sînt legate de nerealizarea programelor de integrare, iar acest lucru duce la importuri suplimentare. Nerealizarea materialelor prevăzute să fie asimilate — la chimie, la metalurgie îndeosebi, dar chiar și la construcțiile de mașini — duce la importuri suplimentare”.

Un exemplu pozitiv privind preocupările pentru asimilarea în producție a unor produse importante îl reprezintă activitatea desfășurată de oamenii muncii din Întreprinderea de Tractoare Brașov care, în colaborare cu Institutul de proiectare de profil, au realizat, la principalele produse, un grad de integrare de peste 98%. La tractorul S 1800, unde importul unor piese se mai face în devize libere, gradul de integrare a crescut la 92% în 1982 față de 82% în anul 1981. Succese importante s-au obținut și în ce privește gradul de integrare a tractorului 360 CP, și E630 IF, la care în cursul ultimilor patru ani s-a eliminat complet importul de piese și subansamble. Se constată astfel că la Întreprinderea de tractoare Brașov există o preocupare constantă și susținută pentru utilizarea întregului potențial de tehnologie, cercetare și proiectare românească, pentru rezolvarea multor probleme, inclusiv colaborând cu alte unități din ramură.

O deosebită importanță în reducerea efortului valutar îl are și diversificarea utilizării produselor rezultate din punerea în exploatare a unor obiective

industriale cu tehnologia cea mai modernă. Reține atenția, de pildă, Întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă din București, care în colaborare cu Institutul de studii, cercetări și proiectări tehnologice pentru sticlă și ceramică fină studiază lărgirea utilizării acestei tehnologii ultramoderne existente în țară pentru producerea de piese mecanice și alte produse, care să înlocuiască oțelul, respectiv să contribuie la reducerea efortului valutar în domeniul importului de materii prime siderurgice și alte metale’.

O altă preocupare majoră în sfera producției, pe linia reducerii importurilor o constituie acțiunea de perfecționare a normelor și de reducere a consumurilor specifice de materii prime și materiale. În acest sens este necesar să se înfăptuiască indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din industria minieră și geologie pe linia utilizării mai bune a rezervelor de cărbune, minereuri și hidrocarburi de care dispune România, a reducerii importului de combustibil, materii prime și materiale, ceea ce va conduce la o diminuare considerabilă a cheltuielilor în valută și la o accelerare a reducerii datoriei externe.

Proiectul Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 16—18 decembrie 1982 în domeniul retribuiri muncii și repartizării veniturilor oamenilor muncii cuprinde prevederi importante de natură să stimuleze fiecare colectiv de muncă, fiecare om al muncii să reducă consumurile normale de materii prime, materiale, combustibili și energie. Sarcina organizațiilor de partid din toate unitățile și instituțiile economico-sociale este să mobilizeze oamenii muncii pentru realizarea acestor reduceri în mod sistematic.

De o deosebită importanță pe linia reducerii efortului valutar pentru import este și problema recuperării, refolosirii și recondiționării materialelor, pieselor de schimb, subansamblelor etc. „Această problemă, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să devină o problemă centrală a Ministerului Aprovizionării, a fiecărui minister — pentru că pe această cale putem asigura mai mult de 50 la sută din materiile prime din import; am importat odată aceste materiale și nu e nevoie să le mai importăm anual, ci trebuie să le recuperăm, să le refolosim”.

Măsurilor în domeniul cercetării și proiectării în vederea reducerii importurilor li se adaugă celor pe linia producției. În general pentru importurile mici, institutele de cercetare pot soluționa aceste probleme în sistemul de microproducție. Pentru aceasta este necesar să li se acorde sprijin și încredere, combătându-se cu toată fermitatea mentalitatea de ploconire în fața a tot ce este străin, de neîncredere în forțele oamenilor noștri de știință. Criticînd astfel de atitudini, tovarășul Nicolae Ceaușescu a combătut practica

de a se insista pentru recurgerea la importuri, în condițiile în care unele întreprinderi și ministere produc materialele, piesele sau subansamblele respective în țară. Prin mobilizarea oamenilor de știință, a tehnicienilor și muncitorilor, se pot soluționa probleme ce unora le par nerezolvabile cu forțele proprii. De pildă, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate a reușit să asimileze, la secția de prototipuri, mașini-unelte de înalt nivel tehnic care în trecut erau importate, precum și elemente de comandă electrice, mecanice sau hidraulice, lărgind gama de mașini cu comandă numerică. De asemenea, la Întreprinderea de cercetare și producție de materiale semiconductoare a Institutului central de chimie se dezvoltă un puternic centru de cercetare și producție industrială a materialelor ultrapure și semiconductoare, pentru care se urmărește acoperirea integrală a nevoilor economiei naționale cu asemenea produse și chiar crearea unui excedent pentru export.

În cadrul preocupărilor pe linia creșterii eficienței, în activitatea de import, alături de mobilizarea forțelor și energiilor creatoare din producție, cercetare și proiectare, un loc important revine activității lucrătorilor din sistemul de comerț exterior, îndeosebi din întreprinderile de comerț exterior și Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, din agențiile economice ale României și rețeaua comercială din străinătate.

Analizînd cu maximă grijă și răspundere fiecare cerere de import, Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale are îndatorirea de a urmări să se imperte numai produse strict necesare și pe care nu le putem realiza în țară — cu precădere materii prime ce nu pot fi asigurate din resurse interne. Lucrătorilor din ministere li se cere să vegheze cu cea mai înaltă responsabilitate ca nimeni să nu irosească, în nici o împrejurare, fondurile valutare ale țării prin achiziționarea din import a unor mărfuri necorespunzătoare din punct de vedere calitativ sau a unor produse ce pot fi realizate prin eforturile de creație tehnică ale colectivelor de muncitori și specialiști din țară.

Măsurile privind asigurarea calității produselor provenite din import, conform legislației în vigoare se înscriu pe linia gospodăririi judicioase a fondurilor valutare cheltuite pentru aprovizionarea economiei naționale cu materii prime, materiale utilaje și echipamente de bună calitate. Pentru ca mărfurile să corespundă pe deplin scopului pentru care au fost importate, întreprinderile de comerț exterior și unitățile beneficiare sînt obligate să prevadă în contractele externe clauze precise și ferme cu privire la metodologia de stabilire a calității și de efectuare a recepției produselor importate, astfel încît să se verifice caracteristicile tehnice, funcționale, constructive, tehnico-economice, calitative, precum și ceilalți parametri din documentațiile tehnice

Partea I-a a acestui articol s-a publicat în „Revista economică” nr. 15/1983.

*) Nicolae Ceaușescu. Cuvîntare la consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 20—21 oct. 1982, Ed. politică, București, 1982, pag. 7.

anexe la contract; după caz, este necesar să se prevadă condițiile referitoare la conservare, ambalare, transport și depozitare. Unitățile beneficiare de importuri, precum și — după caz — întreprinderile de comerț exterior au obligația de a efectua recepția calitativă și cantitativă a produselor importate, în termenele și condițiile convenite, pentru înaintarea eventualelor reclamații în timp util. Totodată, plata importurilor să se facă în funcție de îndeplinirea de către furnizor a condițiilor de calitate contractuale. În activitatea de control al calității produselor provenite din import, un rol important revine și Oficiului de Control al Mărfurilor. În general, la controlul calității trebuie să se manifeste maximă exigență, să fie combătută orice încercare de a efectua în mod superficial recepțiile, de a considera apriori mărfurile procurate din străinătate ca fiind fără defecte.

Încheierea de contracte de import pe termen lung direct cu partenerii din țările furnizoare — evitându-se firme intermediare sau cumpărările la prețuri de bursă — reprezintă o cale sigură de reducere a efortului valutar. Este necesar ca întreprinderile de comerț exterior să depună în continuare eforturi pentru negocierea și semnarea de contracte pe termen lung care să le permită accesul direct la sursele de materii prime, asigurând, pe lângă obținerea unor prețuri mai avantajoase la import, și o mai mare stabilitate în aprovizionarea economiei naționale. Totodată, așa cum a indicat secretarul general al partidului, ele sînt datoare să acționeze pentru a încheia cu precădere contracte externe pe o durată

⁵⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 7-8 octombrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 20.

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvîntare la Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale din 25 octombrie 1981, Ed. politică, București, 1981.

cît mai lungă, de regulă pe perioade de 5 ani și mai mari, iar pentru importul materiilor prime de bază pe 15—25 de ani.

Creșterea importului din țările socialiste pe relația de clearing, diminuarea importului din țări unde plățile se fac în devize libere constituie o altă cale de reducere a efortului valutar și de echilibrare a balanței de plăți. Există condiții create în această acțiune pentru realizarea unor specializări și cooperări în producție, în vederea folosirii mai depline a capacităților de producție create și reducerii cheltuielilor de investiții într-un sector sau altul. „Se poate spune că țările socialiste din C.A.E.R. dispun de multe posibilități pentru a rezolva mult mai bine decît pînă acum necesitățile lor de materii prime, de materiale, de energie; inclusiv ele dispun de mari posibilități pentru soluționarea multor probleme tehnice și tehnologice dintre cele mai complexe”⁵⁾.

Licitațiile organizate în vederea efectuării importurilor în România reprezintă o formă de comercializare care poate aduce și ea efecte favorabile în direcția reducerii efortului valutar, punînd față în față mai multe firme străine și determinînd oferte cu prețuri mai joase în vederea adjudecării licitației. Potrivit reglementărilor din legislația română privind regimul licitațiilor la importul de mașini și utilaje și la construirea de obiective economice în țară, la adjudecarea licitației se ține seama — pe lângă nivelul de preț — de caracteristicile tehnice și tehnologice ale utilajului oferit, de economicitatea lui în producție, de indicatorii de eficiență economică pentru investiția respectivă, termenele de livrare, condițiile de plată, de gradul în care producția internă este sau poate fi antrenată la fabricarea unor subansamble ale utilajelor etc.

O altă măsură pentru reducerea efortului valutar este realizarea impor-

tului în contrapartidă cu exportul de produse românești. În acest sens, secretarul general al partidului a indicat: „Să aplicăm cu fermitate orientarea de a asigura un comerț echilibrat, de a realiza importul prin compensare, prin export de produse românești. Nu se va putea importa nimic dacă nu va avea contrapartidă la export, respectiv garanția mijloacelor de plată”⁶⁾. În mod deosebit, importul de mașini și utilaje trebuie efectuat în contrapartidă cu mărfuri românești din ramura construcției de mașini.

Realizarea importului în cadrul unor acțiuni de cooperare, în care partea română participă cu export de mașini și utilaje, reprezintă o altă cale de asigurare pe termen lung și în condiții reciproc avantajoase a necesarului de materii prime, care conduce la diminuarea efortului valutar. Pentru cîincinalul 1981-1985 se prevede ca prin acțiuni de cooperare să se asigure importul în proporție de 100% la clorură de vinil, circa 80% la energie electrică și lemn exotic pentru furnit, între 50—60% la gaze naturale, apatită, celuloză tehnică și clorură de potasiu, între 40—50% la antracit, azbest, fibră, furnire exotice speciale, ferosiliciu, ferromangan, bioxid de titan, peste 20% din importul de hulei spălate pentru coac, ferocrom, piei de ovine-caprine, peste 19% din importul de minereu de fier și peste 18% din importul de cupru.

Prospectarea piețelor în vederea diversificării surselor de aprovizionare și obținerii prețurilor celor mai avantajoase, împreună cu optimizarea mijloacelor și rutelor de transport, sînt, de asemenea, căi de reducere a efortului valutar, la care își aduc contribuția atît întreprinderile de comerț exterior, cît și agențiile economice ale României și societățile comerciale proprii și mixte din străinătate.

Octavian BOTEZ

Reducerea costurilor de producție

(Urmare din pag. 2)

fac obiectul fabricației în perioada de plan.

În analiza și identificarea căilor de reducere a costurilor pe unitatea de produs trebuie ținut seama în primul rînd de faptul că în condițiile actuale ale introducerii largi în procesele de fabricație a unor noi tehnologii și a unor noi produse, se amplifică tot mai mult și procesul de mișcare a costurilor de producție în sus sau în jos, fapt pentru care este necesar ca în prim plan să se situeze planificarea și cunoașterea exactă a structurii pe elemente primare a costurilor de producție la produsele existente cît și la produsele noi; în acest cadru trebuie să se urmărească îndeosebi identificarea contribuției fiecărui element al costului la alcătuirea nivelului total al cheltuielilor materiale de producție prin unitatea de produs. Așa, de exemplu, odată cu prevederea în plan a sarcinii privind asimilarea anuală în fabricație a unui număr tot mai mare de produse noi și moderne zate, se cer a fi examinate cu multă

atenție și relațiile ce se formează între mărimea și sporul cheltuielilor de producție solicitate de aceste produse, precum și efectele economico-financiare obținute de la ele, respectiv, măsura în care sporesc sau nu beneficiile de producție pe unitatea de produs, sau aportul valutar. Calculul costurilor de producție pe unitatea de produs va trebui să devină un instrument mai activ în procesul de analiză economică cît și în cel de stabilire sau de modificare a prețurilor de producție și de livrare.

Prin calculul costului pe unitatea de produs vor putea fi, de exemplu, mai ușor identificate acele produse sau sortimente care în costurile lor includ sau realizează unele consumuri mari de materii prime și materiale ca urmare a greutateii lor, comparativ cu produsele etalon. De asemenea, tot prin intermediul unui calcul detaliat al costului pe unitatea de produs se poate cunoaște la timp în ce măsură nolle produse asigură o eficiență sporită la export prin nivelul calculat și realizat al cursului de revenire. Aceasta pentru că se mai

întîlnesc încă numeroase cazuri cînd întreprinderile producătoare propun pentru a introduce în fabricație unele produse cu consumuri mai mari decît cele ale unor produse similare, sau care nu se încadrează în nivelele planificate ale cursurilor de revenire.

Nu trebuie trecut cu vederea că tot printr-un calcul al costurilor de producție pe unitatea de produs, care permite o analiză detaliată a fiecărui element de cost, se pot elimina și unele produse ce sînt propuse pentru a fi fabricate, dar care prin nivelul prețurilor lor influențează puterea de cumpărare a consumatorilor. Tot pe calea cunoașterii prețurilor de producție pe unitatea de produs pot fi identificate și preîntîmpinate și acele situații cînd în produse sînt încorporate unele importuri sporite de materii prime sau materiale, deși ele ar putea fi fabricate de către producător cu resurse interne sau cu importuri mai reduse. Fără îndoială că printr-o analiză atentă a costurilor pe unitatea de produs pot fi descoperite și acele situații cînd în nivelul costului, inclusiv a prețului produsului, se includ în mod nejustificat cheltuieli mai mari pentru a masca aportul real al producătorului pe linia reducerii costurilor de producție.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Creditul bancar în sprijinul accelerării vitezei de rotație a fondurilor

ACOOPERAREA financiară a mijloacelor circulante constituite de unitățile economice, în vederea realizării sarcinilor de producție, are loc pe seama fondurilor proprii, a surselor atrase cu caracter permanent ori temporar și a creditelor bancare. Participarea creditului la finanțarea economiei crează posibilitatea intervenției permanente a statului în desfășurarea activității, prin intermediul aparatului bancar realizându-se controlul în toate sferile reproducerii socialiste lărgite. Activitatea organelor bancare este în acest context orientată în direcția înfăptuirii politicii economice a partidului și statului nostru, pentru utilizarea deplină, rațională și eficientă a mijloacelor materiale și bănești.

Cunoscând relațiile de interdependență ce există între viteza de rotație a mijloacelor circulante, rezultatele financiare și creditele bancare angajate de unități pentru complinirea surselor proprii și a celor atrase pînă la nivelul mijloacelor circulante totale aprobate, ne propunem să subliniem câteva din tendințele actuale și să sugerăm unele căi menite să dea noi valențe dezideratelor autoconducerii și autogestiei economico-financiare în unitățile economice.

Am începe prin sublinierea faptului că există întreprinderi care acordă o importanță aparte unora dintre etapele ciclului productiv, în funcție de interese și considerente care țin de acțiunea anumitor factori de natură mai mult sau mai puțin obiectivă. Așa, de exemplu, sînt unități care în scopul de a diminua efectele nefavorabile ale unor neajunsuri cu care se confruntă în planificarea producției pe termen lung, în asigurarea desfacerii ei ori în stabilitatea structurii programelor de fabricație, asigură o aprovizionare cu materii prime și materiale ce depășește cu mult nevoia lor reală și implicit sursele de finanțare alocate în acest scop. Alte unități angajează un volum exagerat de cheltuieli în producția neterminată, întrucît nu țin seama de termenele contractuale de livrare, de ciclurile de fabricație prestabilite și de necesitatea corelării programelor de fabricație trimestriale ori lunare cu contractele de aprovizionare încheiate. Sînt și situații ce se regăsesc la unitățile care au pus în funcțiune capacități noi de producție, în care apare ca o preocupare majoră nevoia de înscriere în sarcinile de plan asumate de către aceste colective, lăsîndu-se pe un plan secundar calitatea produselor livrate, posibilitatea de respectare a clauzelor contractuale și de încasare rapidă a contravalorii producției realizate.

Acțiunea fenomenelor enumerate și a altora de aceeași natură aduce unitățile în cauză în situația de a înregistra fie stocuri supranormative de materii prime și materiale, producție neterminată sau produse finite, fie solduri vechi provenite din facturi neincasate în termen ori refuzate la plată. Rezultatul modului de lucru arătat nu întîrzie să apară în conturile unităților prin alterarea echilibrului firesc dintre încasări și plăți. Ajunse în atari situații, unitățile economice fac apel la banca finanțatoare pentru acordarea de noi credite, de natura celor care sînt deosebit de necesare într-o perioadă de timp determinată să-și refacă echilibrul financiar, ocolînd însă, de cele mai multe ori, să se angajeze în eliminarea cauzelor de bază care au provocat dezechilibrul.

Organele bancare, căutînd să rezolve situația creată și să sprijine unitățile să facă față plăților curente, alimentează cu noi credite bancare conturile acestor întreprinderi, în special cu credite pentru refacerea capacității de plată. Actualul regim de aprobare și suplimentare a creditelor de refacere, apreciat de noi ca mult prea larg în raport cu scopurile pe care și le propune, reușește să pună unitățile în cauză în posesia unei surse de finanțare suplimentare cvasipermanente, fără a reuși însă soluționarea problemelor de fond ale activității, așa cum sînt și cele enumerate mai înainte. Mai mult, sînt luate în creditare stocuri imobilizate fără perspective certe de lichidare în peri-

oda acordată refacerii capacității de plată, în loc ca acestea să fie tratate cu o dobîndă maximă, astfel ca preocuparea pentru repunerea lor în circuitul economic să fie imediată.

Nu împărtășim acele păreri care susțin ideea că inspecția bancară răspunde aproape exclusiv atît de nivelul creditelor nerambursate la scadență, cît și de găsirea soluțiilor pentru lichidarea imobilizărilor existente la un moment dat în unități, deoarece implicațiile creditului în eliminarea indisciplinei financiare și de plan le găsim deplin satisfăcute prin intermediul controlului preventiv, al muncii de îndrumare operativă, al dobînzii și al controlului ulterior. Credem, prin urmare, că și din acest punct de vedere trebuie asigurate condițiile cele mai adecvate de manifestare a autoconducerii și autogestiei economico-financiare în fiecare unitate, băncilor revenindu-le sarcina să faciliteze ori să frîneze prin credit și dobîndă acele atitudini care răspund ori contravin politicii economice a statului. Argumentăm părerea exprimată și prin aceea că o atragere directă a răspunderii organului bancar pentru creditele nerambursate ale unităților concură la scăderea spiritului de exigență față de imobilizările constatate și la acordarea de credite suplimentare în contul surselor imobilizate. Se creează astfel noi dezavantaje unităților în cauză, deoarece creditele suplimentare încetinesc viteza de rotație a mijloacelor circulante, majorează costurile producției cu dobînzile plătite suplimentar și diminuează rezultatele financiare. Pe de altă parte, nerealizarea acumulărilor planificate atrage plăți de majorări pentru nevărsarea la termen a prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete ori a beneficiului pe destinații, scăzînd în final nivelul participării oamenilor muncii la beneficii și gradul de manifestare a răspunderii individuale ori colective. Însăși starea de incapacitate de plată existentă în permanență la aceste unități, alături de un nivel scăzut al creditelor nerambursate la scadență și de supranormativele raportate lunar, impune reconsiderarea raporturilor dintre unități și bancă.

Desigur că astfel de raporturi ar trebui susținute de către colectivele din unități prin angajarea mai directă a răspunderii materiale a celor care prin activitatea lor grevează negativ rezultatele financiare cu dobînzii suplimentare, penalități, locații, taxe de staționare etc. O scurtă însumare a dobînzilor plătite băncii pentru creditele de refacere a capacității de plată și cele nerambursate la scadență, aferente activității de producție din anul 1982, ne arată că numai la unitățile economice din municipiul Cluj-Napoca acestea sînt de zeci de milioane de lei.

Nu trebuie ocolit faptul că pe parcursul desfășurării activității de producție în unitățile îndrumate a fost urmărită în permanență evoluția vitezei de rotație a mijloacelor circulante și prin aceasta a creditelor angajate ori a surselor atrase, însă acolo unde preocuparea colectivului de oameni ai muncii s-a oprit numai asupra unora din laturile ciclului bani-marfă-bani, măsurile luate pe linie bancară au avut efecte limitate, cu toate că ele au vizat implicarea excesivă a organelor de inspecție ori antrenarea în măsură hotărîtoare a organelor ierarhice superioare. Bazîndu-ne pe o asemenea categorie de concluzii găsim pe deplin justificate acele căi de acțiune care au menirea să atragă în mod direct factorii din unități spre însușirea și aplicarea creatoare a principiilor noului mecanism economico-financiar. În raportul prezentat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român se susține necesitatea creșterii răspunderii fiecărui colectiv de oameni ai muncii prin legarea mai strînsă a veniturilor individuale de realizarea producției, a productivității muncii, de creșterea eficienței economice și a rentabilității în toate domeniile de activitate.

Concret, pentru angajarea mai directă a răspunderii colective din unități, considerăm că nu ar fi lipsită de interes realizarea unei corelații directe între nivelul dobînzilor percepute de bancă și nivelul de depășire a mijloacelor circulante totale.

Sustin aceasta în ideea ca dobînda să crească progresiv în raport cu procentul de depășire a mijloacelor circulante aprobate, ajungînd chiar pînă la limita maximă de 20—25%¹⁰⁰. În schimb, dobînda bancară acordată pentru complinirea surselor proprii și atrase, pînă la concurența mijloacelor circulante totale aprobate, să fie cu atît mai redusă cu cît sursele proprii de finanțare participă în măsură mai mare la acoperirea nevoilor de fonduri impuse de necesitățile producției.

S-ar realiza pe această cale o legătură mult mai strînsă între fondurile utilizate de unități pentru finanțarea stocurilor necesare producției și beneficiile rezultate din activitatea lor, stimulînd atît nevoia ajungerii la autofinanțare, prin intermediul beneficiilor destinate creșterii fondurilor proprii, cît și interesul accelerării permanente a rotației valorilor materiale și bănești. Pe de altă parte, organele financiar-bancare și-ar orienta activitatea spre analize și verificări de substanță, eliminînd din munca lor frecvențele intervenții impuse de dimensionarea lunară a plafoanelor de credite, verificarea de garanție scriptică și faptică, acordarea de împrumuturi pentru refacerea capacității de plată și pentru nevoi temporare, trecerea stocurilor imobilizate la credite nerambursate la scadență, reactivarea acestora la lichidarea imobilizărilor și multe altele. Desigur, factorii de natură independentă de unitate ar trebui în continuare judecați ca atare, creditele acordate pe seama efectelor acestora comportînd perceperea unor dobînzii mult diminuate în raport cu cele propuse mai sus.

Avem în vedere, în același timp, ca prin deschiderea accesu-

lui la creditul bancar să se elimine incapacitatea de plată la beneficiari, iar decontările dintre partenerii contractuali să capete fluența și ritmul cerut de trecerea la măsurarea rezultatelor activității după gradul de realizare a planului producției marfă vîndută și încasată.

Concentrarea interesului fiecărui producător spre realizarea planului fizic în strînsă corelație cu contractele încheiate și în condiții de maximă eficiență economică ar avea darul să antreneze în măsură sporită fiecare unitate spre asigurarea bazei materiale strict necesare, înscrierea în ciclurile de fabricație aprobate, aplicarea corespunzătoare a imperativelor Legii contractelor economice și realizarea eficienței economice propuse.

Trebuie avută în vedere și posibilitatea ca în contextul unor astfel de măsuri să apară, prin excepție, unități care să angajeze frecvent credite bancare de natura celor cu dobîndă maximă, ca urmare a depășirii exagerate a nivelului aprobat al mijloacelor circulante totale. Socotim că în astfel de situații s-ar impune ca după utilizarea de către bănci a posibilităților de intervenție prevăzute de Legea nr. 5/1970, să fie suspendată finanțarea curentă și să se treacă la căile de acțiune prevăzute de Legea finanțelor, în sensul de a se interveni cu măsuri corespunzătoare prin intermediul organelor ierarhic superioare și a celor centrale de sinteză pentru corectarea abaterilor și revenirea la o creditare normală.

Iosif POP
Cluj-Napoca

Dezvoltarea intensivă a agriculturii

(Urmare din pag. 7)

în prezent, — ce se înregistrează în perioada depozitării.

Producția plantelor tehnice, cu deosebire în ce privește sfecla de zahăr, floarea soarelui, inul și cînepa și, începînd cu anul 1983, bumbacul și orezul în condițiile programelor speciale elaborate, capătă o importanță mai mare în acțiunile de sporire a producției vegetale pe baza folosirii tuturor condițiilor climatice și tehnice de care dispunem, în scopul de a se asigura satisfacerea necesităților economiei din producțiile interne. Deopotrivă se impune îmbunătățirea continuă a tehnologiilor acestor plante și cultivarea unor soiuri de mare randament, care să asigure, odată cu un spor cantitativ, realizarea unui procent mai ridicat de ulei, zahăr, fibre de o bună calitate etc.

În domeniul legumiculturii, pomiculturii și viticulturii trebuie realizate noi progrese în măsură să satisfacă, pe tot cursul anului, cerințele crescînde ale populației. Acest deziderat se poate îndeplini prin aplicarea programelor cu privire la sporirea producției de legume, fructe și struguri, în toate unitățile, prin extinderea culturii legumelor în toate gospodăriile populației, în gospodăriile anexe ale unităților economice — astfel încît să se asigure cantități industriale de produse în orice județ, în orice comună, potrivit prevederilor programului de autoaprovizionare stabilit.

Zootehnia — mari rezerve care se pot valorifica

ÎN ZOOTEHNIE — sectorul cu activitate continuă al agriculturii — paralel cu asigurarea creșterii mai accentuate a efectivelor la toate speciile, în anul 1983 trebuie să se obțină, după cum așătam, o creștere substanțială a producției animaliere. Importanța ponderii zootehnicii a fost semnificativ evi-

dențiată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care sublinia că „realizarea programului partidului nostru, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului, cer o agricultură dezvoltată, o zootehnie avansată”.

Este cunoscut că țara noastră dispune de condiții naturale, economice și sociale dintre cele mai favorabile pentru creșterea numerică și calitativă a tuturor speciilor de animale domestice: pășuni și fînețe naturale (mai bine de 4,5 milioane hectare), furaje obținute de pe cele peste 1,2 milioane hectare cultivate cu plante furajere anuale și perene, o producție de cereale furajere în continuă creștere, o puternică bază materială în ferme și complexe zootehnice moderne, sprijinul material și asistența tehnică acordată de stat crescătorilor pentru dezvoltarea zootehnicii în 1983, sporirea efectivelor și creșterea producțiilor medii la toate produsele animaliere se pot realiza însă numai prin îmbunătățirea indicelui de natalitate, reducerea indicelui de mortalitate și nu în ultimul rînd prin satisfacerea mai exigentă a cerințelor nutriționale ale animalelor din punct de vedere cantitativ și calitativ, prin îmbunătățirea radicală a modului de îngrijire și exploatarea a tuturor categoriilor de animale după un program riguros — ceea ce presupune o fructificare superioară a condițiilor materiale menționate. Desigur că realizarea unui progres cît mai rapid în zootehnie mai este indispensabilă legată de problema discutată la plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii referitoare la stabilirea normelor obligatorii ce revin cadrelor de conducere tehnică și îngrijitorilor de animale din unitățile agricole socialiste pentru organizarea și desfășurarea activității din fermele zootehnice. Un autentic statut al fermelor zootehnice, aceste norme precizează obligațiile întregului personal, de conducere sau execuție, pentru buna desfășurare a ac-

tivității, pentru întronarea unui spirit de ordine și disciplină în zootehnie — sector deosebit de sensibil, sector în care ceea ce s-a pierdut într-o zi este foarte greu de recuperat ulterior.

Posibilitățile pentru îmbunătățirea hranei animalelor în agricultura românească sînt practic nelimitate. Pornind de la realitățile agriculturii noastre și, totodată, în concordanță cu programul de măsuri pentru sporirea producției de furaje, se poate aprecia că asigurarea furajelor de volum pentru bovine și ovine se poate realiza la nivelul fiecărei unități agricole care își dimensionează în mod științific efectivele corelate cu posibilitățile de producere a hranei, suficientă cantitativ și de o bună calitate. În acest context, continuă să fie de o mare actualitate ideea, adeseori repetată, potrivit căreia trebuie acordată atenție mai mare sporirii numărului de bovine și ovine în zonele de deal și munte, unde practic sînt posibilități de furajare cu masă verde și fin a unor efective cu mult superioare celor existente în prezent. În aceste zone, deși se află suprafețele cele mai întinse de pășuni și fînețe (80 la sută din total, adică peste 3,5 milioane hectare) la care, în acest an, se mai adaugă și cele peste 3 milioane de hectare de pădure care să permită pășunatul sau cositul finului, se consențează încă cea mai mică încărcătură de animale la hectar. De pildă, sînt județe ca Maramureș, Harghita, Hunedoara, Caraș-Severin unde numărul bovinelor și ovinelor poate fi dublat, așa cum de altfel se prevede în programele speciale aprobate, fără a se aduce nutrețuri din alte județe, ci folosind integral posibilitățile existente pe plan local. Măsurile tehnice și organizatorice stipulate în „Programul privind ameliorarea pașiiștilor naturale și amenajarea pădurilor pășunabile în perioada 1983—1985” constituie, de altfel, o garanție a unui progres mai substanțial în redresarea zootehnicii, în ridicarea ei la nivelul exigențelor și obiectivelor îndeplinite noii revoluții agrare. Analiza acestor probleme va continua într-un număr următor al revistei.

În dezbateri publice: proiectul Programului de aplicare a hotărârilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuiri muncii și repartiiiei veniturilor oamenilor muncii

Afirmarea plenară a factorilor de cointeresare materială

PROIECTUL de Program adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., privind aplicarea hotărârilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuiri muncii și repartiiiei veniturilor oamenilor muncii prezintă o importanță deosebită pentru întreaga viață economico-socială a țării, pentru progresul multilateral al societății noastre socialiste, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului român. Programul are în vedere promovarea mai fermă a principiului socialist de repartiiie în raport cu cantitatea și calitatea muncii, retribuția și veniturile fiecărui om al muncii trebuind să reflecte contribuția adusă la realizarea planului de producție. Nimeni nu poate primi retribuția, nu poate avea venit garantat sau să participe la beneficii, dacă nu produce potrivit obligațiilor de la locul de muncă.

După cum se cunoaște, în strategia dezvoltării noastre au apărut și se afirmă elemente calitativ noi și, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvântarea rostită la încheierea lucrărilor Conferinței Naționale a partidului, „Un accent deosebit va trebui să punem pe dezvoltarea intensivă a activității, pe creșterea puternică a productivității muncii, a eficienței economice, să realizăm cu toată hotărârea noua calitate a muncii și a vieții în toate sectoarele de activitate”. Înaintarea rapidă, pe un front foarte larg, în dezvoltarea economică din ultimele trei cincinale încheiate, îndeosebi cele din perioada 1971—1980, când am străbătut mari distanțe istorice, parcurgind mai multe etape economico-sociale, stadiul nou de dezvoltare la care am ajuns, impun punerea în mai mare măsură a accentului pe dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor de activitate, pe creșterea puternică a productivității muncii și a eficienței economice, folosind cu pricepere și la întreaga capacitate zestrea tehnică pe care ne-am creat-o. De asemenea, trebuie așezată întreaga activitate economico-socială pe principiile autoconducerii și autogestunii, care stau la baza noului mecanism economic, în concordanță cu cadrul organizatoric al democrației muncitorești care asigură participarea nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea economiei și vieții sociale.

Pornind de la adevărul axiomatic că nici o societate, inclusiv cea socialistă, nu poate să repartizeze membrilor săi mai mult decît produce, este necesar ca, prin perfecționarea continuă a retribuiri muncii și repartiiiei veniturilor, să crească cît mai mult interesul oamenilor în ridicarea permanentă a calificării lor și în bunul mers al colectivului și unității din care fac parte, pentru a produce cît mai mult și cît mai bine și a spori, pe această bază, volumul producției ce poate fi repartizat consumului. Numai în acest mod cointeresarea materială rămîne o forță motrice a progresului nostru economico-social. Putem afirma, deci, că hotărârile Conferinței Naționale a partidului privind perfecționarea retribuiri muncii se întemeiază pe cerințe obiective, esențiale pentru progresul nostru.

În aplicarea neabătută a principiilor socialiste de muncă și retribuție în toate domeniile de activitate, răspunderi mari tevin organelor colective de conducere din întreprinderi, care au obligația să asigure condițiile materiale, tehnice și de organizare pentru folosirea eficientă a întregii forțe de muncă, în vederea îndeplinirii integrale a sarcinilor de plan și, pe această bază, creșterea veniturilor personalului muncitor. Se va aplica mai ferm principiul retribuției egale la muncă egală, creînd condiții ca, în raport cu munca depusă, să se garanteze venituri egale pentru toți oamenii muncii. Cu cît vor crește producția și productivitatea muncii, cu cît se va îmbunătăți calitatea produselor, vor spori eficiența și rentabilitatea economică, cu atît vor putea crește și veniturile oamenilor muncii.

În cadrul perfecționării funcționării noului mecanism economic-financiar, al întăririi autoconducerii și autogestunii, înfăptuirii neabătute a programului de creștere a nivelului de trai, urmează să se aducă îmbunătățiri și legislației privind sistemul de retribuire a muncii. În cele ce urmează prezentăm, în rezumat, principiile care vor sta la baza îmbunătățirilor.

● Societatea garantează fiecărui cetățean posibilitatea de a munci în domeniul producției materiale, tehnico-științifice sau social-culturale și dreptul de retribuire, pe baza principiului

socialist al repartiiiei după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, în funcție de contribuția adusă la dezvoltarea producției materiale și spirituale a întregii societăți și de rezultatele obținute în muncă. Retribuția și veniturile fiecărui om al muncii vor reflecta contribuția adusă la realizarea planului de producție. Nimeni nu poate avea venit garantat dacă nu muncește și dacă nu produce potrivit obligațiilor de la locul de muncă. Veniturile realizate în raport cu producția realizată vor fi neplafonate. Faptul că veniturile vor fi neplafonate în cazul depășirii prevederilor de plan, urmînd însă să fie diminuate, corespunzător, în cazul nedeplinirii sarcinilor de producție, ilustrează caracterul stimulator al sistemului.

● Corelarea retribuțiilor cu creșterea productivității muncii individuale și pe total întreprindere. Creșterea retribuțiilor se va realiza în raport direct cu gradul de îndeplinire a indicatorilor de creștere a productivității muncii planificate în fiecare unitate. Stabilirea unei corelații directe între indicatorii de plan privind nivelul productivității muncii fizice și consumurile de muncă pe unitatea de produs creează posibilitatea corelării retribuțiilor cu creșterea productivității muncii individuale și pe întreaga întreprindere și a dimensionării corecte a necesarului de forță de muncă și a structurii acesteia.

Cele de mai sus implică, în modul cel mai înalt, responsabilitatea organelor de conducere, începînd de la ministere și pînă la formațiile de lucru, în luarea unor măsuri care să asigure condițiile materiale, tehnice și organizatorice necesare pentru o permanentă reducere a consumului de muncă pe fiecare produs, pentru încadrarea în sarcina de creștere a productivității muncii și, pe această bază, creșterea veniturilor personalului muncitor.

● Acordul global va constitui forma principală de retribuire a muncii și va cuprinde întregul personal din cadrul întreprinderii: personal direct și indirect productiv, maiștri, ingineri, tehnicieni și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi, uzine, secții, ateliere, brigăzi și altele similare. Generalizarea aplicării formelor de organizare și retribuire a muncii în acord global în toate unitățile economice, la toate lucrările și activitățile, se va face pe baza unui contract încheiat cu întreprinderea și cu organul ierarhic superior.

Sumele retribuțiilor convenite tuturor categoriilor de personal care lucrează în acord global urmează să crească sau, după caz, să scadă nelimitat, în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizate. Sumele astfel rezultate se acordă integral dacă se îndeplinesc toate condițiile prevăzute în contractul de acord global, adică realizarea producției fizice planificate, a calității acesteia, a producției pentru export, dacă au fost respectate consumurile normate de materii prime, materiale, energie, combustibil și altele. În situația în care nu se realizează aceste condiții, retribuția se diminuează corespunzător cu răspunderea ce revine fiecărei categorii de personal muncitor. Pentru asigurarea celor mai bune condiții generalizării acordului global sînt necesare măsuri care să conducă la corelarea corespunzătoare a indicatorilor fizici și valorici de plan, precum și a celor de muncă și retribuire.

● Creșterea ponderii părții variabile în totalul veniturilor personalului muncitor, se obține din fondul de retribuie planificat, îndeosebi prin creșterea adaosului de acord, a premiilor din fondul de participare la realizarea beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, a premiilor pentru realizări deosebite, pentru economii de materiale și forță de muncă, pentru stimularea exportului, introducerea unui sistem de premiere trimestrială pentru realizarea principalilor indicatori de plan.

După cum este cunoscut, baza veniturilor din muncă o formează retribuția tarifară, care este stabilită pentru fiecare om al muncii în raport cu nivelul de calificare, cu experiența în muncă, cu gradul de complexitate al lucrărilor pe care trebuie să le execute, cu răspunderea ce revine funcției ocupate. Suma pe care o primește efectiv fiecare poate fi mai mare sau mai mică decît retribuția tarifară de încadrare, după cum el însuși sau formația de lucru în care lucrează a

muncit mai bine sau mai puțin bine în perioada respectivă. Potrivit prevederilor din program, în viitor, în structura veniturilor din muncă ponderea retribuției tarifare, deși va continua să crească în valoare absolută, va scădea de la 83 — 90 la sută în 1980, la 76 la sută.

Creșterea mai accentuată a părții variabile vizează, în esență, sporirea cointeresării fiecărui om al muncii, a colectivelor din întreprinderi, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, în rezultatele finale obținute de unitate.

Căile de creștere a ponderii părții variabile sînt: a) majorarea cotelor de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, astfel încît, la realizarea planului, sumele obținute pe această cale să reprezinte, în medie pe economie, circa 4 la sută din veniturile realizate din retribuție, față de circa 2 la sută în prezent; b) mărirea cotei de constituire a fondului pentru premierea realizărilor deosebite obținute de personalul muncitor la 2 la sută din fondul de retribuție planificat, față de 1 la sută în prezent; c) introducerea unei noi forme de premie, trimestrială, pentru îndeplinirea principalilor indicatori de plan, dintr-un fond de premie constituit în acest scop și care va reprezenta, în cazul realizării beneficiului și a celorlalți indicatori la nivelul prevăzut în plan, circa 3—4 la sută din veniturile realizate de oamenii muncii din retribuție; d) majorarea cotelor de premie a personalului din unitățile producătoare de mărfuri pentru export, de la 10 la sută la 15 la sută, pentru exportul realizat în cadrul sarcinilor de plan și de la 20 la sută la 25 la sută, în cazul exportului peste plan; e) creșterea sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în așa fel încît ponderea acestuia în totalul retribuției să ajungă la circa 5 la sută, față de 2,9 la sută cît este în medie pe economie în prezent.

Prezintă interes deosebit faptul că sumele de care poate beneficia personalul muncitor din fondul de participare la beneficii, premii lunare sau trimestriale, stimulente pentru export, precum și orice alte categorii de premii sau recompense se vor acorda neplafonate, în condițiile prevăzute de lege, în raport cu rezultatele economice obținute. Sumele ce se vor acorda personalului de conducere și de administrație se vor stabili însă cel mult în aceeași proporție ca la celelalte categorii de personal din unitate.

Evidențiem și obligația unităților de a afișa, în prealabil, partea variabilă a veniturilor întregului personal, astfel încît colectivul de muncă să ia cunoștință din timp și să poată formula observații și propuneri. Pe seama acestor măsuri se va asigura creșterea în continuare a veniturilor din muncă ale întregului personal muncitor, atât prin creșterea retribuțiilor tarifare cît și prin sporirea părții variabile. Totodată, oamenii muncii mai beneficiază de venituri directe sub formă de alocație de stat pentru copii.

● Fondul de retribuție se va stabili pe unitatea de produs sau pe lucrare, pe obiectiv, în funcție de timpul de muncă, de condițiile de calitate, precum și de numărul de personal necesar, pe baza normelor și normativelor elaborate corespunzător nivelului de înzestrare tehnică și a tehnologiilor aplicate, în condițiile unei organizări superioare a producției și a muncii. Întrucît eliberarea fondului de retribuție la unitățile economice se prevede să se facă, pentru întregul personal muncitor, în limita sumelor planificate, calculate în raport cu gradul de realizare a producției fizice planificate, a producției pentru export, a producției nete și a producției marfă vîndută și încasată pe total întreprindere, este necesar să se asigure o corelație strictă între fondul de retribuție și acești indicatori de plan. Trebuie avut în vedere faptul că formațiile de lucru, atelierele, secțiile, brigăzile, fabricile și uzinele care își îndeplinesc și depășesc sarcinile de producție, cu respectarea celorlalte condiții stabilite potrivit legii, beneficiază de fondul de retribuție rezultat în raport cu cantitatea de produse fizice realizate în acord global, pe baza fondului de retribuție stabilit pe unitatea de produs sau pe lucrare, independent de rezultatele pe total întreprindere.

În vederea retribuirii tuturor categoriilor de personal în raport cu contribuția adusă la îndeplinirea sarcinilor de plan se prevăd forme de retribuție specifice unor ramuri sau activități.

La unitățile de stat de producție agricolă, stațiunile de mecanizare a agriculturii și celelalte unități de stat cu activitate agricolă, se va aplica în mod generalizat acordul global proporțional cu realizarea, pe întreaga unitate sau subunitate, a producției fizice și a producției industriale, cu condiția realizării cantităților planificate la principalele produse agricole. Incadrarea în normele de consum de materii prime, materiale, combustibil și energie, nedepășirea cheltuielilor de producție și a îndeplinirii altor indicatori specifici.

În activitatea de comerț interior, alimentație publică și turism se va aplica, la întregul personal operativ și la muncitori, forma de retribuție prin remiză, exprimată prin cote la

EXEMPLU DE CALCUL AL FONDULUI DE RETRIBUIRE CUVENIT UNEI FORMAȚII CARE LUCREAZĂ ÎN ACORD GLOBAL

O formație de lucru de 30 persoane trebuie să monteze 1 000 pompe/lună. Tarifal pentru montajul unei pompe este de 90 lei/pompă, adică manopera prevăzută în contractul de acord global este de 90 000 lei.

Condițiile de care este legată suma cuvenită pentru realizări sînt următoarele:

— realizarea integrală a sarcinii cantitative contractate la termenele stabilite (0,35 la sută pentru fiecare procent de nerealizare); realizarea volumului de producție destinat exportului (0,35 la sută pentru fiecare procent de nerealizare); încadrarea în consumurile normate la principalele materii prime (0,30 la sută pentru fiecare procent de nerealizare); 500 buc. sînt destinate exportului.

Au fost realizate la sfîrșitul lunii 1 100 pompe, din care exportate 450. Condițiile, în afară a acelea de export, au fost îndeplinite.

Sumele cuvenite formației vor fi:

— 1 100 buc. × 90 lei manoperă pe pompă = 99 000 lei.

Din 500 pompe prevăzute pentru export, au fost realizate 450, adică 90 la sută. Pentru 10 la sută nerealizare se diminuează retribuția cuvenită pentru cantitate (0,35 pentru 1 la sută = 3,5 la sută) astfel: 99 000 — 2 571 = 96 429 lei.

Cei 30 de muncitori care au o retribuție lunară în medie planificată de 3 000 lei vor obține o retribuție în acord global de 3 214 lei.

1 000 lei desfacere, fără a se mai asigura un minim garantat, cum este în prezent. Celelalte categorii de personal vor fi retribuite în acord direct proporțional cu gradul de îndeplinire a planului de desfacere sau de prestații nelimitat; retribuția astfel stabilită se mai majorează sau se mai diminuează cu 1 la sută pentru fiecare procent de desfacere sau de nerealizare a beneficiului planificat, în limita a 8 la sută din retribuția tarifară.

În activitatea de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare se va aplica, cu precădere, forma de retribuție în acord global și va cuprinde întreg ciclul cercetare-proiectare și aplicarea în producție a rezultatelor, pînă la atingerea parametrelor proiectați.

Întreg personal din ministere, inclusiv ministrii care coordonează activități economice, precum și cel din centralele industriale, va fi retribuit în raport cu realizarea principalilor indicatori de plan, pe ansamblul unităților economice pe care le coordonează.

O atenție deosebită s-a acordat stimulării realizării și depășirii producției pentru export, în vederea realizării integrale și la termen a sarcinilor de export, executării de produse de înalt nivel calitativ, cu parametri tehnici și funcționali ridicați, cu consumuri materiale și energetice reduse, competitive sub toate aspectele cu cele mai bune produse realizate pe plan mondial. La producția destinată exportului se vor asigura rentabilități și beneficii mai mari; întreprinderile care lucrează un volum mai mare de export vor realiza beneficii majorate și vor avea un fond mai mare de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor; se va crea un fond pentru promovarea și susținerea exportului unor produse; se vor acorda, în continuare, premii anuale din beneficiul suplimentar obținut la producția destinată exportului, pe baza unor cote majorate, așa cum s-a arătat mai înainte; fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se va majora, ca și în prezent, cu o cotă de pînă la 10 la sută, în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan; întreprinderile care depășesc exportul beneficiază, în continuare, de fonduri în valută, în limita a 2 la sută din valuta realizată peste plan, în vederea organizării de excursii colective în străinătate.

Unitățile producătoare care nu respectă termenele și condițiile de calitate prevăzute în contracte sînt obligate să plătească penalizări întreprinderilor de comerț exterior.

PRINCIPIUL socialist de retribuție după cantitatea și calitatea muncii constituie o pirghie eficientă pentru stimularea tuturor celor ce muncesc în vederea gospodăririi cu maximă eficiență a fondurilor materiale și bănești, a capacităților de producție și a forței de muncă, ceea ce permite sporirea veniturilor personalului muncitor. Este neîndoielnic că legarea mai strînsă a veniturilor individuale de realizarea producției, de productivitatea muncii și eficiența economică, de valorificarea superioară a resurselor materiale, financiare și de muncă va constitui un factor deosebit de însemnat în creșterea venitului național, a bunăstării oamenilor muncii.

I. NIȚA

Simplificare

STILUL și metodele de muncă în toate unitățile trebuie să se perfecționeze neîntrerupt, vizând creșterea operativității în soluționarea sarcinilor, eliminarea ori simlificarea formalităților, economisirea muncii sociale, creșterea eficienței economice. În acest context, consider că nu mai este cazul să se mențină folosirea cecurilor din carnețe cu sau fără limită de sumă, ca instrumente de decontare între unitățile socialiste. Din practică rezultă că prin folosirea acestora în locul dispoziției de încasare cu factură sau a dispoziției de plată cu factură se întâmpină o serie de greutăți. Dintre acestea menționăm: multe operațiuni și evidențe la furnizori, beneficiari și la bănci; greutate în aprovizionarea cu materiale și întâzieri în decontările pentru produse, lucrări și servicii; consum suplimentar de hirtie pentru imprimate, timp pentru formalități și completarea - înaintarea, depunerea la bănci și incasarea cecurilor; intrarea cu întâziere în posesia sumelor pe baza cecurilor. Socot că practicienii din unitățile economice pot evidenția și alte neajunsuri din folosirea cecurilor din carnețe cu sau fără limită de sumă.

Ioan FODOR

contabil șef la fabrica de mobilă din Gherla

ECOURI

Folosirea gazelor naturale

ARTICOLUL intitulat „Utilizarea rațională și eficientă a gazelor naturale”, publicat în nr. 48/1982 al „Revistei economice”, a fost studiat în unitatea noastră. Analizând cauzele care au determinat realizarea unor consumuri superioare repartițiilor a reieșit că în principal aceste depășiri s-au datorat necorelării repartițiilor de gaze naturale cu consumurile normate conform Decretului nr. 380/1981. Cu concursul forului tutelat, printr-o corelare mai bună a repartițiilor cu consumurile normate, în ultima perioadă de timp, s-a reușit să obținem o economie însemnată de gaze naturale.

Menționăm că în întreprinderea noastră consumurile energetice sînt urmărite zilnic, existînd o permanentă preocupare pentru utilizarea lor rațională. Avem un program concret pentru reducerea consumurilor energetice, bazat atît pe măsuri organizatorice cît și de natură tehnologică. Conștienți de importanța economisirii pe toate căile a resurselor materiale și energetice vă mulțumim pentru sprijinul acordat și vă încredințăm că vom acționa și în viitor în spi-

ritul unei utilizări cît mai rațională a acestora, în așa fel ca întreprinderea noastră să se situeze și din acest punct de vedere printre unitățile fruntașe în ramură.

Nicolae ROMAN

directorul întreprinderii mecanice Mîrșa

★

COTELE de consum de gaze naturale, calculate pe baza normelor de consum și a planului de producție, se stabilesc și se comunică furnizorului la începutul fiecărui trimestru din an. În general, aceste cote rămîn nemodificate pe toată perioada de plan, dar există și situații în care, datorită unor cauze obiective, la propunerea centralelor industriale, ministerul intervine și operează redistribuirea de cote între unități. Aceste modificări sînt determinate în special de redistribuirea de sarcini de plan cauzate de aprovizionarea neritimică cu materiale sau materii prime, de opriri neplanificate ale unor instalații tehnologice datorită apariției unor defecțiuni tehnologice sau mecanice.

Este normal ca odată cu redistribuirea sarcinilor de plan să se facă și modificarea cotelor de gaze naturale, mai ales la combinatele de îngrășăminte chimice la care gazele naturale constituie de fapt materia primă. În scopul luării unor măsuri imediate, se urmărește zilnic, pînă la nivelul conducerii ministerului, consumul diferitelor forme de energie și combustibil prin Centrul de calcul al industriei chimice, iar consumurile specifice se analizează în organele colective de conducere ale unităților noastre și al ministerului - decadal, lunar și trimestrial.

M. PARASCHIV

director în Ministerul Industriei Chimice

★

ÎN activitatea întreprinderilor din subordinea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini gazul metan constituie principala sursă de energie primară, el constituind peste 80% din consumul total energetic. Din aceste motive, utilizarea rațională a acestui combustibil constituie o problemă de prim ordin în toate unitățile noastre. În acest scop s-au elaborat programe proprii pentru reducerea mai accentuată a consumurilor energetice, în care la loc prioritar se află reducerea consumurilor de gaze naturale și de energie electrică.

Precizăm că specificul proceselor tehnologice în unitățile constructoare de mașini și fluctuațiile sarcinilor de plan producție, corelate în special cu cererile de produse pentru export, determină variații curente ale consumurilor energetice la întreprinderi, ceea ce implică și necesitatea modificării repartițiilor energetice, în cadrul cotei globale pe minister stabilită pe baza normelor de consum energetice. Datorită acestor situații apreciem că este util, ceea ce practica a demonstrat-o, ca periodic să se efectueze redistribuirea de cote de gaze naturale, creîndu-se prin această acțiune posibilitatea de a realiza indicarea de plan producție la nivelul fiecărei întreprinderi, cît și pe ansamblul ministerului.

În încheiere apreciem pozitiv preocupările revistei dv. de a supune dezbaterii pro-

blemele folosirii raționale a energiei sub oate formele.

I. POPESCU

director în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

★

ÎN CADRUL unităților Ministerului Industriei Metalurgice au fost luate o serie de măsuri care au condus la reducerea normelor de consum pe produse și pe ansamblul activității ministerului. Economii obținute s-au concretizat în principal în reducerea consumului de gaze naturale, ca urmare a creșterii gradului de valorificare a resurselor energetice secundare și, în special, a gazului de turnal, cazul de cocs și semicocs.

În ceea ce privește redistribuirea cotelor de gaze naturale între unitățile aceleiași minister, considerăm că în cazuri cu totul excepționale, impuse de redistribuirea unor sarcini de producție, ca urmare a posibilităților de aprovizionare cu unele materii prime, să se redistribuie și cantitățile de gaze naturale corespunzătoare, fără a se face din această problemă o practică permanentă a ministerelor.

Z. BORLOVAN

director în Ministerul Industriei Metalurgice

★

ÎNTEPRINDEREA „Rulmentul” din Brașov folosește gazul metan pentru scopuri tehnologice și pentru producerea energiei termice. Consumul de gaz metan pentru tehnologie este relativ constant. În ceea ce privește producerea energiei termice, centrala termică a întreprinderii noastre alimentează, în afară de halele de producție, și circa 9000 apartamente, precum și 25 ha sere legumicole. În aceste condiții este de remarcă importanța funcționării la parametri a centralei termice.

Am dori să arătăm faptul că în unitatea noastră există o preocupare permanentă pentru încadrarea în consumul normat pentru producerea energiei termice. Astfel, centrala termică funcționează respectînd cu strictețe diagrama de reglare a fiecărui consumator, evitînd risipa de combustibil. Pe de altă parte au fost luate măsuri la consumatorii externi pentru reducerea la minimum a consumului de energie termică. Pentru locuințe a fost stabilit un program de livrare a agentului termic, iar în serele legumicole au fost plantate culturi ce necesită cantități reduse de energie termică. De asemenea, pentru o mai bună distribuire a agentului termic și evitarea risipei s-a făcut diafragmarea rețelei de apă fierbinte.

Vă asigurăm că depunem în continuare eforturi deosebite pentru a ne încadra în cotele alocate și în același timp de a obține o economie la combustibil în condițiile funcționării la parametri.

Petru RACOVÎȚĂ

director general adjunct al întreprinderii „Rulmentul” - Brașov

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Cerințe și posibilități de lărgire a colaborării între unitățile economice pe plan teritorial

● **Lunar, la cabinetul de organizare din Timișoara se întâlnesc specialiști din compartimentele de resort ale întreprinderilor din municipiu. Discută probleme de actualitate în domeniu, prezintă experiențe, se consultă pentru rezolvarea unor dificultăți, inițiază unele studii și alte acțiuni comune.**

● **Sub egida comisiei județene a inginerilor și tehnicienilor, cu sprijinul laboratorului de conducere și informa-**

tică și cu participarea unui grup de inimoși, la Cluj-Napoca este în curs de organizare o bancă de date privind noutățile în tehnică și tehnologie, aplicate (sau aplicabile) și generalizabile în unități economice din județ.

● **La Galați, responsabili cu protecția muncii din întreprinderi, medici, sociologi, psihologi participă periodic la întâlniri de lucru în care dezbat sub diferite fațete problematica concretă a**

ameliorării condițiilor de lucru ale oamenilor muncii, găsind astfel rezolvări superioare calitativ celor pe care le-ar da o abordare izolată.

● **etc., etc.... Forme spontane de colaborare, dictate de înțelegerea responsabilă a nevoilor și cristalizate datorită inițiativelor colective. Ce rol și ce perspective au ele? Cum pot fi reunite, multiplicare și potențate într-un sistem astfel de inițiative? Cine să o facă?**

Un important potențial de gândire și acțiune

ACCENTUAREA în ultimele cincinale a caracterului echilibrat al dezvoltării forțelor de producție în teritoriu a dus la echiparea fiecărui județ cu o structură industrială aproape completă. Cu puține excepții (localizate la sectoare dependente de existența pe plan local a resurselor de materii prime — extracția minereurilor metalifere, a combustibililor, fabricarea celulozei și hîrtiei), celelalte ramuri industriale sînt prezente în general în economia fiecărui județ, cu o pondere mai mare sau mai mică în ansamblul producției industriale a acestuia și în ansamblul național al ramurii. Numărul mediu al întreprinderilor industriale republicane și cooperatiste în fiecare din cele 40 de județe este de 40 (cu un ecart față de această medie cuprins între 40 la sută și 190 la sută), iar media numărului personalului muncitor pe o întreprindere, de 1.700 de lucrători, vorbește de la sine despre talia relativ importantă a acestor unități.

Adăugînd la aceasta avîntul ramurilor productive neindustriale, existența în teritoriu a unor institute, filiale, laboratoare de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare, a numeroase unități de informatică, a unor instituții de învățămînt superior (în 19 localități din 17 județe), a unor centre (sau filiale) de perfecționare profesională, a cabinetelor de organizare, a activului de specialiști al diferitelor organe și instituții, avem o imagine — desigur incompletă, dar și așa sugestivă — a unui **important potențial de gândire și acțiune în sprijinul rezolvării multidirecționale, operative și eficiente a problemelor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial.**

În condițiile existenței unui plan unic, cu obiective precise privind această dezvoltare, plan ce implică într-o responsabilitate comună — alături de organele locale ale puterii de stat — toate unitățile din raza fiecărui județ, indiferent de profilul și subordonarea lor, valorificarea deplină a acestui potențial poate fi amplificată printr-o perfecționare (ca gamă și calitate) a **formelor de organizare și coordonare a eforturilor** aplicate pînă în prezent. Aspecte ale acestei teme de larg interes și maximă actualitate dorim să le supunem discuției în cele ce urmează.

Resurse ce pot fi valorificate local

AM CUNOSCU un director de întreprindere care la angajarea unui nou lucrător, în cadrul unei scurte discuții pentru definirea rolului acestuia în angrenajul unității, îl întreba: „Pe cine cunoști? Unde ai relații?” Întrebări foarte serioase și desprinse de interesul personal. Cît de detaliat și pus la punct ar fi sistemul de planificare, de aprovizionare, de cooperare etc., cît de reglate ar fi legăturile formalizate ale unităților economice, între ele și cu diverse instituții, rămîn o sumedenie de probleme curente, mărune care nu pot fi soluționate în sensul și la timpul potrivit fără contact și înțelegere de la om la om. Cînd îți s-a defectat imprevizibil un utilaj și ai nevoie, pentru confecționarea unei piese unicat care s-o înlocuiască pe cea uzată, de 5 kilograme dintr-un oțel de o marcă mai puțin

uzuală, poți folosi făgașul hîrtilor — și vei aștepta, va aștepta și utilajul. Sau poți apela la o întreprindere vecină, care are ceea ce-ți trebuie. Cu efect imediat și cu hîrtii puține.

Filiera ierarhică nu poate răspunde prompt și în întregime variatei game de necesități ilustrate oarecum marginal, la limita minimă a importanței și semnificației, de cazul ipotetic (dar cu ce frecvență întîlnit în realitate) de mai sus. Producția se realizează nu pe verticala acestei filiere, ci în verigile ei de bază, în teritoriu. Și tocmai **teritoriul reprezintă cadrul optim pentru dezvoltarea contactelor de lucru, a acțiunilor comune, a colaborării ca disponibilitate permanentă.**

Un prim domeniu îl constituie ceea ce am putea numi **echilibrarea de excepție a resurselor.** De excepție, pentru că sfera ei cuprinde cerințele și sursele de acoperire a lor ce apar în situații mai mult sau mai puțin izolate, întîmplătoare și de scurtă durată sau care nu sînt în întregime avute în vedere de formele instituționalizate de rezolvare.

Să exemplificăm.

● În funcție de structura fizică a planului de producție, de evoluția realizării lui, de ritmicitatea încărcării cu comenzi, temporar o întreprindere poate avea deficit, iar alta — excedent de **capacități de producție**, de pildă pentru prelucrări mecanice din specificul construcțiilor de mașini. Pe plan local echilibrul se poate obține lesne și în condiții de avantaj reciproc, printr-o cooperare ad-hoc.

● La fel se pune problema și pentru **mijloace fixe** ce devin disponibile la o unitate și care i-ar fi de folos altuia. Notăm, în legătură cu aceasta, că actualele formalități de transfer sînt greoaie, supuse riscurilor unui eventual subiectivism departamental; reglementarea lor ar trebui revizuită în lumina sarcinii stabilite de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 15 martie a.c., ca ministerele, centralele industriale, întreprinderile, toți factorii de răspundere să ia măsuri hotărîte pentru folosirea cît mai eficientă a capacităților, creșterea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, redistribuirea între diverse sectoare și unități productive a utilajelor nefolosite.

● **Stocurile de materiale** cu mișcare lentă sau fără mișcare, ce apar în unele întreprinderi datorită fluctuației sortimentale introduse de modificările de plan ori de încălcarea disciplinei contractuale, nu sînt cunoscute, pe plan local, în timp util (sau chiar deloc) de către cei ce ar fi interesați în achiziționarea lor. Întrucît la condiții egale de justificare a cererii, solicitanții locali sînt de preferat (pentru evitarea unor transporturi costisitoare), se impune o modalitate de informare mai activă, mai operativă și mai implicată decît cea pe care o asigură actualmente bazele județene de aprovizionare, o modalitate de a face din redistribuire nu o acțiune în sine, ci omologarea unei rezolvări prin relații directe.

● Dintre **materialele refolosibile** ce nu pot fi valorificate în același proces din care au rezultat și care pot constitui resurse utile în alte procese, nu toate sînt colectate, iar dintre cele colectate, nu toate sînt dirijate spre cea mai eficientă posibilitate de reintroducere în circuitul economic. Practica ne arată că noțiunea de material refolosibil este extrem de elastică și cuprinzătoare, de vreme ce și apele reziduale sînt adesea purtă-

toare de prețioase materii prime. În teritoriu, furnizorul și beneficiarul de materiale refolosibile, aduși în relații directe, pot cădea de acord asupra unor procedee de prelucrare primară, colectare, depozitare etc., care să nu afecteze calitățile conținutului util al acestor materiale, se pot ajuta reciproc (beneficiind, unde e posibil, și de concursul cercetătorilor din institute/filiale specializate și din învățământul superior) în stabilirea sau perfecționarea tehnologiilor de prelucrare în trepte, se poate realiza convergența mai multor furnizori de deșeuri de naturi diferite spre un beneficiar care să dea acestora o valorificare complexă. De asemenea, în teritoriu pot fi cel mai convenabil amenajate mici capacități de valorificare a resurselor colectate local — pentru regenerarea uleiurilor uzate, reșaparea sau repararea prin vulcanizare a anvelopelor auto, recuperarea solventilor ș.a.

● În ședința amintită a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. s-a indicat ministerelor și întreprinderilor să ia măsuri pentru **producerea prin mijloace proprii a unei game mai largi de piese de schimb**, îndeosebi a unicatelor, precum și pentru **asigurarea recondiționării pieselor uzate**, creindu-și astfel posibilitatea de a-și acoperi circa 50 la sută din cerințe. Întrucât pentru unele confecții-recondiționări de piese mai prețioase, mai ales când se cer aplicate tehnologii speciale, nu toate întreprinderile dispun de capacitatea tehnică și umană necesară, cea mai promptă și mai puțin anevoioasă cooperare poate fi, de regulă, aceea cu alte unități din același oraș sau județ.

● Fără îndoială că **generalizarea celor mai bune soluții tehnice-tehnologice** se poate face optim în sinul ramurilor respective. Dar acelea dintre ele care sînt mai puțin specioase, precum și multe **soluții de organizare, metode și tehnici de conducere, de gestiune economică** pot fi răspândite și între unități cu profil diferit, constituindu-se într-o experiență proprie a județului. Mai mult, întreprinderile din același teritoriu au facilități în organizarea elaborării/adaptării în comun a unor astfel de soluții și metode.

● Proiectul Programului de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. în domeniul retribuiri muncii și repartiției veniturilor oamenilor muncii stipulează obligativitatea conducerilor întreprinderilor ca, dacă pentru o anumită perioadă nu sînt posibilități de utilizare a capacităților potrivit prevederilor de plan, să ia măsuri ca **personalul muncitor disponibil** să fie constituit în formații de lucru și să efectueze activități productive, de reparații și întreținere, construcții și alte prestări de servicii în unități din cadrul aceleiași centrale sau minister ori din alte ministere. Evident că — exceptînd unele acțiuni de amploare, care necesită aportul mai multor județe (cum sînt marile șantiere naționale) — este de preferat sub aspect social, economic și organizatoric ca astfel de deplasări de efective să aibă loc între unități din aceeași localitate sau din localități apropiate, echilibrîndu-se asigurarea cu forță de muncă la nivelul județului.

● În același spirit ar putea fi considerată și problema **specialiștilor**, al căror rol crește pe măsura intensivizării dezvoltării, pe măsura eficientizării activităților economice. Vedem posibilă și necesară crearea în fiecare județ a unui **fond de cadre cu înaltă pregătire în domenii de largă aplicabilitate**. Avîndu-și locul de muncă în întreprinderea care le-a trimis la specializare și care are cel mai mult și mai constant nevoie de contribuția lor, astfel de cadre ar putea presta servicii de consultanță și asistență tehnică și pentru alte unități. (În probleme energetice, de pildă, un asemenea expert ar putea ajuta la întocmirea de bilanțuri, la determinarea posibilităților de utilizare a pompelor de căldură, a surselor neconvenționale, de valorificare a resurselor energetice secundare, ar concura la efortul tehnologiilor pentru îmbunătățirea factorului de putere, reducerea pierderilor de căldură etc.). Tot în perimetrul diviziunilor teritorial-administrative există cele mai favorabile condiții pentru organizarea unor programe comune de perfecționare a personalului muncitor, cu teme pentru care o unitate sau alta, luată separat, nu ar întruni numărul de cursanți necesar și nu ar putea asigura instructorii. De asemenea, prin **unoșterea structurii personalului de specialitate din teritoriu** s-ar găsi locul potrivit celor încadrați în munci care nu corespund profilului dobîndit prin studii și care nu le oferă satisfacția împlinirii profesionale.

● Mai amintim — pentru a opri aici o enumerare ce invită la alte și alte completări — și chestiunea **platformelor industriale**, frecvent dezbătută în paginile revistei noastre. S-a propus și insistat, argumentîndu-se potrivit logicii organizatorice și economice, ca situația favorabilă pe care o oferă platformele și zonele industriale — prin gruparea într-un teritoriu restrîns a mai multor întreprinderi — pentru cooperare în producție și servicii, în folosirea utilităților (și putem încă adăuga aici multe din punctele de mai sus) să fie exploatată sistemic și sistematic.

Fluxuri lipsite de formalism, directe, eficiente

REVENIM la întrebarea-cheie: cine să realizeze, în teritoriu, această echilibrare de excepție a resurselor și nevoilor?

Primul element cu funcții deopotrivă de catalizator și de liant, care trebuie luat în considerație, îl reprezintă **organele locale ale puterii de stat**, ale căror atribuții în conducerea activităților economico-sociale în profil teritorial sînt statuate prin lege și au fost subliniate deosebit de pregnant, în lumina exigențelor actuale, în cuvîntarea secretarului general al partidului la recenta Consfătuire pe țară a președinților consiliilor populare. Valențele acestui rol au fost demonstrate, într-o serie de județe, în conducerea dezvoltării industriei mici. Totuși, consiliile populare nu sînt echipate cu aparatul necesar (iar, în parte, nici cu competențe explicit indicate în reglementările normative) pentru a prelua efectiv rolul de orchestrator într-o plajă atît de vastă de preocupări. Ceea ce nu înseamnă că nu pot și nu trebuie să dea o mîină de ajutor.

În opinia noastră, un concept atît de revoluționar, de generos, de deschizător de perspective, cum este cel al **autoconducerii în profil teritorial** n-ar trebui să-și cantoneze aplicarea la sfera autoaprovizionării agroalimentare. Deși, după cîte cunoaștem, pe plan teoretic problema n-a fost încă abordată, putem considera că sînt în curs de cristalizare elemente ale unui **sistem de autoconducere muncitorească în profil teritorial** (vezi și modificările și completările la Legea nr. 30/1977; dar asupra acestui aspect vom reveni). În aria la care ne referim și raportîndu-ne la principiile democrației muncitorești, considerăm că acest sistem ar trebui să promoveze **îmbinarea relațiilor pe baze economice dintre unități cu relații informale și cu mecanisme asociative, obștești, specifice**. Mai concret, credem că ar merita să fie stimulate (dacă nu chiar provocate) inițiative privind:

● **constituirea, la nivel județean, a unor bănci de date** în care să fie înregistrate — și actualizate după fiecare modificare — informațiile necesare **asupra disponibilităților (respectiv necesarului) diferitelor unități** în ce privește resursele exemplificate anterior. Aceste bănci de date ar putea funcționa la centrul teritorial de calcul electronic sau altă unitate de informatică, organizarea și funcționarea lor urmînd a fi finanțate de către utilizatori, pe bază de abonament sau prin plata serviciilor efectiv prestate, care să cuprindă și punerea la punct în întreprinderi/instituții a sistemului de furnizare-primire a informațiilor către și de la depozitarul lor;

● **alcătuirea unor comisii pe probleme**, în care toate unitățile interesate să aibă o reprezentare permanentă prin persoane calificate în domeniu și investite cu un mandat corespunzător — fiind, de asemenea, reprezentat organismul din județ, cu atribuții speciale în domeniul respectiv (baza de aprovizionare tehnico-materială, direcția de muncă și ocrotire sociale, cabinetul de organizare economico-socială, secțiunea de planificare a consiliului popular, inspectoratele unor organe centrale, sucursalele băncii ș.a.);

● **formarea pe fiecare platformă industrială a unei comisii de coordonare în problemele de colaborare**, în care să fie reprezentate consiliile oamenilor muncii ale tuturor unităților de pe platformă;

● **creșterea rolului comisiilor județene ale inginerilor și tehnicienilor**, a căror activitate să nu se constituie (cum se mai întîmplă uneori) din simpla însumare a activității comisiilor din întreprinderi, ci să aibă la bază programe și acțiuni comune;

● **organizarea unor comisii de economiști** în unități și pe județ (inclusiv economiaștilor în comisiile inginerilor și tehnicienilor nu rezolvă complet problema). Înființarea unei forme de asociere profesională a economiștilor le-ar oferi posibilitatea de a dezbate în mod organizat problematica muncii lor, de a fi antrenati la efectuarea unor studii, implementarea unor metode etc. care cer o participare largă.

Rolul consiliilor județene ale oamenilor muncii

INSTITUȚIE nouă în sistemul democrației muncitorești din România, **consiliile județene ale oamenilor muncii pot prelua**, în spiritul rolului lor de amplă perspectivă, misiunea de a **stimula și organiza colaborarea multilaterală** între unitățile ale căror consilii de conducere sînt reprezentate în aceste organe cu activitate permanentă. Această posibilitate rezultă din com-

Dorin CONSTANTINESCU

(Urmare în pag. 18)

RELAȚIA INDUSTRIE — AGRICULTURĂ ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ (1^a)

CELE ARĂTATE în prima parte a studiului, necesitatea asigurării produselor alimentare pentru populație, a transferului de venituri din agricultură pentru crearea fondurilor cerute de industrializare, a eliberării de forță de muncă și a constituirii rezervelor valutare pentru importul de tehnică nouă au presupus și presupun creșterea producției agricole și a productivității muncii.

Experiența arată că îndeplinirea concomitentă și rațională a funcțiilor mai sus amintite, fără afectarea uneia de către alta, necesită să se asigure o creștere echilibrată, reciproc susținută a celor două ramuri, ca odată cu industrializarea să se asigure și progresul continuu al agriculturii, ca odată cu revoluția industrială să aibă loc și o revoluție agrară. De altfel, în unele din țările Europei occidentale revoluția industrială a fost precedată de schimbarea tipului de proprietate asupra pământului, de introducerea unor tehnologii avansate și a unui nou mod de organizare a producției agricole, fapt ce a permis sporirea producției, a productivității și a veniturilor.

Concludentă în această privință este experiența Angliei. Se vorbește chiar de faptul că în Anglia și în alte țări din nordul Europei revoluția industrială ar fi fost precedată de o revoluție agricolă.

Aceasta s-a bazat în principal pe un nou sistem de rotație a culturilor (inițiat în Anglia în regiunea Norfolk în secolul XVII și înainte în Olanda) și pe îmbinarea producției vegetale cu creșterea animalelor, fapt ce a asigurat ridicarea fertilității solului prin fixarea azotului cu ajutorul culturilor leguminoase introduse în asolament și prin utilizarea îngrășămintelor naturale și chimice. Noile tehnologii au însemnat un salt calitativ în producția agricolă din nordul Europei. Rendimento la grâu spre exemplu a crescut de la 400—500 kg la hectar — producție asemănătoare cu cea din vremea românilor — la 1300—1950 kg la sfârșitul secolului XIX ¹⁾.

În aprecierea tuturor funcțiilor agriculturii în relația cu industria, cu economia națională în ansamblu, trebuie avut în vedere că țările Europei occidentale își asigurau fondurile necesare industrializării și din surse externe, iar unele produse alimentare le obțineau din afară la prețuri scăzute. Producția agricolă a Franței asigura, spre exemplu, 85,1% din necesar în 1910—1913; 74,8% în 1929—1931; 76% în 1930—1934 și 79% în 1935—1938 ²⁾. Și mai tipic este cazul Angliei, care din exportatoare netă de produse agricole în perioada de dinaintea de industrializare, ulterior, și îndeosebi după abolirea legilor cerealelor în 1856 a devenit treptat dependentă de importul de produse agroalimentare.

În lumina acestor experiențe rezultă că în țările în curs de dezvoltare de curând eliberate progresul agriculturii apare ca o necesitate absolută pentru lichidarea stării de subdezvoltare și reducerea decalajelor față de țările avansate, pentru crearea fondurilor necesare industrializării lor.

Aceasta este cu atât mai necesar cu cât în prezent sporul populației din țările în curs de dezvoltare este de câteva ori mai mare decât cel înregistrat de țările care în secolul XVIII și XIX parcurgeau primele faze de industrializare. Pe termen lung și pe grupe mari de regiuni, respectiv în regiunile dezvoltate și în regiunile mai puțin avansate rata anuală de creștere a populației a cunoscut următoarele mărimi: 1750—1800 : 0,4% și 0,6%; 1800—1850 : 0,7% și 0,5%; 1850—1900 : 1,0% și 0,3%; 1900—1950 : 0,8% și 0,3%; 1950—1960 : 1,3% și 2,0%; 1960—1970 : 1,0% și 2,3%; 1970—1980 (prognoză) : 0,9% și respectiv 2,4% ³⁾.

Faptele atestă că în ultimele trei decenii, producția agricolă din țările în curs de dezvoltare a înregistrat o creștere

¹⁾ History of Mankind. Cultural and scientific development, vol. VI. The twentieth century, part one; U.N.E.S.C.O., 1966, p. 395 (randamentul pe hectar în kilograme s-a determinat pe baza datelor privind producția de grâu per acre exprimată în bushel și anume 6—8 și respectiv de 20—30 bushel).

²⁾ Alfred Sauvy, Histoire économique de la France entre les deux guerres, vol. I, 1918—1931, p. 257 și vol. II 1931—1939, p. 386.

³⁾ Nations Unies, Conférence Mondiale de la Population, DOC/E/CONF. 60/3; Tendances démographiques récentes et perspectives d'avenir, Annexe II, p. 4.

⁴⁾ J. Marczewski, Le produit physique de l'économie française de 1780 à 1913 (comparaison avec Grande-Bretagne), Cahiers de l'ISEA, Série AE nr. 163 juillet 1963, p. XLI.

⁵⁾ Banque mondiale, Rapport sur le développement dans le monde 1982, p. 46.

⁶⁾ Agriculture: Horizon 2000, F.A.O., ROME, 1981, p. 15—16.

⁷⁾ Op. cit., p. 52.

⁸⁾ Op. cit., p. 60.

însemnată (anual 2,8% în perioada 1960—1970 și 2,7% în perioada 1970—1980). Din date rezultă, totodată, că această creștere este cu mult mai mare decât creșterea producției agricole din țările dezvoltate în perioada în care s-au industrializat. În Franța, spre exemplu, producția agricolă de dinaintea de cel de-al doilea război mondial a înregistrat cel mai înalt ritm de creștere, respectiv de 1,5% în perioada 1835—1844 față de perioada 1825—1834 ⁴⁾. Cu toate acestea, producția pe locuitor în țările în curs de dezvoltare a cunoscut o creștere foarte lentă și anume 0,3% atât în anii 1960—1970, cât și în anii 1970—1980. În ultima perioadă însă, în unele țări producția agricolă pe locuitor a rămas neschimbată (țările din Orientul apropiat și din Asia de sud), iar în alte țări a înregistrat scăderi. În medie în țările din Africa, spre exemplu, scăderea a fost de 1,4% ⁵⁾. În aceste condiții în țările respective agricultura nu numai că nu asigură produsele alimentare necesare pentru hrana populației, dar sînt nevoite să procure din exterior o parte din produsele respective, ceea ce afectează posibilitățile lor de a importa tehnica necesară industrializării.

Așa cum se arată în lucrările de specialitate ale F.A.O. și ale Băncii Mondiale anumite dificultăți ale țărilor în curs de dezvoltare rezultă și din împrejurarea că unele din țările de curând eliberate au promovat o politică de dezvoltare a industriei fără să acorde atenția cuvenită și progresului agriculturii. Astfel, Edouard Saouma, director general al F.A.O., într-un articol apărut în 1980, a arătat că „un număr mare de țări ale lumii a treia au subestimat importanța pe care agricultura și lumea satelor o au pentru dezvoltarea lor în ansamblu“. O apreciere asemănătoare întâlnim într-o lucrare editată de F.A.O. în 1981 în care se arată : „în perioada de după cel de-al doilea război mondial, dezvoltarea agriculturii, atât ca politică de creștere, cât și în practică, a fost considerată ca un element distinct în raport cu industrializarea și ea avînd o importanță secundară ⁶⁾. Pe de altă parte, în raportul Băncii mondiale asupra dezvoltării în lume, apărut în 1982, se subliniază că, în condițiile în care în țările în curs de dezvoltare prioritățile economice sînt mai ales dezvoltarea industrială și dezvoltarea urbană, sectorul agricol „merită să fie susținut și încurajat ⁷⁾“.

După al doilea război mondial, țînînd seama de noile condiții în care se dezvoltă economia mondială, țările din Europa occidentală promovează o politică de susținere a prețurilor la producător a produselor agricole și de apropiere a veniturilor populației agricole de cele ale populației neagricole.

„Aici, se arată în raportul menționat al Băncii mondiale, în mod contrar a ceea ce se întîmplă în cea mai mare parte a națiunilor lumii a treia, agricultura este foarte protejată și beneficiează de un sprijin considerabil, autoritățile căutînd să susțină veniturile agricole față de creșterea rapidă a veniturilor în alte sectoare ale economiei ⁸⁾. Se apreciază că în țările amintite proporția cheltuielilor bugetare pentru agricultură față de valoarea adăugată din agricultură este de 38% în S.U.A. și de 39% în Piața comună. O apreciere asemănătoare întâlnim și într-un studiu referitor la Franța, unde se arată : „Ajutoarele care concură în mod direct sau indirect la apărarea sau menținerea veniturilor agricultorilor au reprezentat între 40 și 60% din venitul brut al agricultorilor în perioada 1976—1980. Jumătate din venitul agricol mediu (în anumite forme de exploatare ponderea este chiar mai mare) nu mai apare ca rezultat al muncii agricultorilor ci este determinat prin decizii politico-economice ale statului ⁹⁾“.

Unul din temeiurile politicii agricole a țărilor vest-europene este acela de a spori gradul de autoaprovizionare, de a reduce dependența de importul de produse agroalimentare pentru a face față mai ușor aprovizionării populației în cazul apariției unor evenimente perturbatorii în viața internațională. Per total, în țările C.E.E. gradul de autoaprovizionare în anii 1978—1979 a fost de 118% la grâu și de 98% la carne. Țările care au condiții naturale deosebit de favorabile pentru creșterea producției vegetale și animale rezervă agriculturii nu numai un rol primordial în asigurarea securității alimentare, dar și în crearea de excedente valutare, prin exportul de produse agricole.

Criza mondială a materiilor prime și a energiei a dat noi dimensiuni acestei orientări. Franța, spre exemplu, dezvoltă politica agricolă, începînd din anul 1980, sub lozinci „agricultura — petrolul verde al Franței“. Mai mult, S.U.A. care de

asemenea dispun de condiții favorabile pentru dezvoltare, fac din surplusurile agricole un mijloc de expansiune și presiune economică, asupra țărilor de curînd eliberate.

Creșterea contribuției agriculturii din țările industriale la relațiile lor economice externe rezultă și din faptul că în majoritatea lor exportul de produse agricole a crescut mai repede decît importul de produse agricole. Mai mult, în Franța, Olanda și Danemarca soldul este pozitiv, raportul dintre import și export fiind în 1979 de 1,17; 1,43 și respectiv de 2,49%. În S.U.A. în același an raportul amintit a fost de 2,08.

În realizarea acestor obiective, așa cum s-a arătat statul duce o politică de sprijinire a agriculturii, de susținere a prețurilor și de reducere a decalajelor dintre veniturile agricultorilor și cele ale populației neagricole. Sint alocate fonduri pentru modernizări și restructurări, pentru întinerirea populației agricole, pentru cercetare și formare profesională, pentru evitarea scăderii prețurilor sub un anumit prag, pentru asigurări sociale. După unele aprecieri, în prezent în țările industriale are loc un transfer net de venituri către agricultură. Necesitatea acestor transferuri este dată de împrejurarea că sporirea producției agricole peste nivelele actuale presupune fonduri mari, coeficientul capitalului fiind mult mai ridicat decît în trecut, cã în agricultura de tip familial se produce și în condițiile în care ar exista un surplus de produse agricole și că elasticitatea cererii de produse agricole este relativ scăzută. Pe de altă parte transferul de fonduri este posibil ca urmare a faptului că sectorul neagricol deține cea mai mare pondere din produsul intern brut. În anul 1980 spre exemplu, produsul intern brut al țărilor industriale cu economie de piață avea următoarea structură: agricultura 4%, industria 37% și serviciile 62%⁹⁾. Totodată, raportul dintre productivitatea muncii din industrie și agricultură, deși este mult diminuat față de trecut, continuă să fie în multe țări favorabil industriei.

În ultimă instanță trebuie avut în vedere și faptul că ponderea populației agricole în totalul populației ocupate în țările dezvoltate este mai mică de 10%: R.F. Germania 6,0%, Franța 8,8%, Olanda 4,6%, Belgia 3,0%, Anglia 2,6%, S.U.A. 3,6%, Canada 5,5%, Japonia 10,4%¹¹⁾. Condițiile evocate privind structura produsului intern brut, a populației ocupate și productivitatea muncii — sint de natură să permită transferul net de venit în agricultură, să asigure dezvoltarea mai rapidă a acestei ramuri și apropierea veniturilor agricultorilor de cele ale populației neagricole.

Este de observat însă că chiar în condițiile în care statul susține dezvoltarea agriculturii, chiar în condițiile transferului de fonduri către agricultură veniturile producătorilor agricoli din țările capitaliste continuă să fie mai mici decît ale populației neagricole, creditul ipotecar afectează o proporție importantă din activele lor, iar foarfecele prețurilor pe ansamblul C.E.E. continuă să fie în defavoarea agriculturii.

În evoluția raportului dintre industrie și agricultură România se înscrie cu o experiență proprie. Pe baza politicii științifice a partidului, odată cu industrializarea socialistă s-a asigurat și dezvoltarea agriculturii. Cooperativizarea agriculturii în perioada 1949—1962, extinderea bazei tehnice moderne în unitățile agricole, promovarea tehnologiilor avansate de producție au determinat o creștere însemnată a producției agri-

cole, fapt ce a asigurat aprovizionarea populației, materii prime pentru industrie și unele surplusuri pentru export. Tot odată, prin mecanizarea lucrărilor agricole s-a eliberat un număr însemnat de lucrători care au contribuit la acoperirea noilor locuri de muncă create în industrie și în ramurile neagricole. Cu toate acestea, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din 1982, agricultura nu s-a dezvoltat pe măsura necesităților, fapt ce a determinat apariția unei anumite disproporții, contradicții între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai înceată a agriculturii.

Condițiile de dezvoltare economică, creșterea foarte puternică într-o perioadă relativ scurtă a populației neagricole ca și creșterea veniturilor populației determină cerințe sporite de produse agricole, îndeosebi de produse cu valoare nutritivă ridicată — carne, lapte, fructe, legume. De aici și necesitatea sporirii mai rapide a producției agricole. Această necesitate decurge și din cerința ca agricultura noastră să aibă un rol mai mare în crearea rezervelor valutare pentru acoperirea importului de materii prime și energetice, de tehnică nouă de care nu dispunem ca și pentru reducerea și lichidarea datoriei externe. Or, din acest punct de vedere datele relevă că soldul pozitiv al balanței de comerț exterior cu produse agricole a înregistrat o reducere continuă, iar în ultimii 2—3 ani importul pentru agricultură și de produse agricole, a fost mai mare decît exportul bazat pe produse agricole.

Corespunzător acestor cerințe, partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au arătat necesitatea înfăptuirii unei noi revoluții agrare, a perfecționării relațiilor sociale, a ridicării la un nou stadiu de dezvoltare a tuturor forțelor productive din agricultură. O latură esențială a noii revoluții agrare o reprezintă utilizarea cu maximum de eficiență a bazei materiale existente prin asigurarea unei forțe de muncă într-o structură corespunzătoare pe sexe, grupe de vîrstă și calificări capabilă să promoveze progresul tehnico-științific actual. Urgența realizării acestei cerințe este cu atât mai necesară cu cît în agricultura noastră reducerea populației agricole la proporțiile actuale s-a făcut într-un ritm foarte rapid, fapt ce a determinat o anumită deteriorare a calității ei. Ceea ce la noi s-a realizat în 20—25 ani în privința reducerii populației agricole în țările industriale a durat 80—100 ani.

Înfăptuirea noii revoluții agrare presupune și o creștere mai rapidă a productivității muncii agricole, reducerea decalajelor încă mari care există în prezent între înzestrarea tehnică a muncii și respectiv productivitatea muncii din industrie și agricultură. Prin apropierea indicatorilor de înzestrare tehnică și de eficiență din cele două ramuri de bază ale economiei se va asigura și apropierea veniturilor oamenilor muncii din industrie și agricultură.

Ținînd seama de aceste cerințe, înfăptuirea noii revoluții agricole necesită și o creștere mai susținută a fondurilor de dezvoltare pentru grăbirea extinderii și perfecționării bazei materiale agricole, pentru apropierea condițiilor de muncă și de viață ale populației de la sate de cele de la orașe.

Prin traducerea în viață a obiectivelor noii revoluții agrare, prin înfăptuirea programelor de dezvoltare a diferitelor sectoare de activitate din agricultură, se va asigura o nouă proporție între industrie și agricultură, se vor rezolva contradicțiile apărute în procesul creșterii economice, iar economia națională se va ridica pe noi trepte de progres economic și social.

dr. C. GRIGORESCU

Colaborarea pe plan teritorial

(Urmare din pag 16)

ponența lor și din atribuțiile ce le-au fost conferite în noua redactare a Legii nr. 30/1977, între care :

— stabilirea măsurilor necesare înfăptuirii în cele mai bune condiții, de către consiliile oamenilor muncii din unitățile economice din județ, a planului național unic de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, a sarcinilor ce revin acestora din hotărîrile de partid și legile țării, urmînd creșterea eficienței economice a întregii activități ;

— analiza și controlul modului în care se asigură de către organele de conducere colectivă din unități, aplicarea hotărîrilor de partid și de stat, respectarea fermă a noului mecanism economico-financiar, folosirea și gospodărirea cu eficiență ridicată a materiilor prime, materialelor, combustibililor, energiei, fondurilor fixe, a mijloacelor financiare încredințate și stabilirea măsurilor necesare.

Hotărîrile consiliilor și ale birourilor executive ale acestora sint obligatorii pentru organele de conducere colectivă ale centrelor industriale, întreprinderilor și altor unități similare de pe raza administrativ-teritorială a județului respectiv. Aceaste le conferă autoritatea necesară pentru a acționa pe linia celor propuse mai sus. Concret, vedem oportună **funcționarea aminițiilor comisii pe probleme** (și a comisiilor pe platforme industriale) **sub conducerea biroului executiv al consiliului județean**, ca organisme de lucru ale acestuia ; președinte de comisie ar putea fi chiar un membru al biroului executiv, care prin funcția, calificarea și experiența sa întrunește atribuțiile corespunzătoare.

Este de presupus că printr-o asemenea organizare s-ar asigura o mai bună și corelată mobilizare a potențialului unităților economice, folosirea mai deplină a unor valoroase resurse materiale și umane, s-ar evita soluțiile insuficient fondate, s-ar lărgi premisele pentru îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial și în fiecare întreprindere în parte.

Repere macroeconomice în analiza interrelației cercetare științifică — producție

CHIAR dacă afirmația unor autori potrivit căreia știința, tehnica și tehnologia reprezintă singurii factori de progres în lumea contemporană reflectă o poziție extremă, însemnătatea convertirii cunoștințelor dobândite în sfera cercetării științifice în bunuri materiale nu poate fi pusă la îndoială. De altfel, în prezent preocupările specialiștilor vizează nu atât recunoașterea acestei realități cât, îndeosebi, identificarea celor mai adecvate modalități capabile să stimuleze dezvoltarea cunoașterii prin știință și să asigure încorporarea noilor descoperiri în produse, să imprime rezultatelor efortului de cercetare un sens umanist. Un strălucit exemplu de gândire creatoare în sfera interrelațiilor știință-economie-societate îl reprezintă concepția elaborată de partidul nostru în domeniul dezvoltării cercetării naționale, concepție ce a dobândit consistența unei strategii originale, de mare deschidere, conformă realităților țării noastre, prin adoptarea la cel de-al XII-lea Congres al partidului a „Programului-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale până în anul 2000“.

Vitală pentru făurirea societății socialiste, știința dobândește un rol considerabil amplificat în actuala etapă de dezvoltare și în perspectiva următorilor ani, ca urmare a importanței deosebite ce se acordă accentuării laturii calitative în toate sferle activității economico-sociale, impulsionării acțiunii factorilor intensivi ai creșterii. Principal factor de creștere a productivității muncii — element care, la rândul său, deține un loc central în strategia dezvoltării calitative a economiei — progresul tehnic este el însuși orientat, dimensionat și evaluat prin prisma criteriilor de eficiență; criteriile specifice adaptate caracterului activității de cercetare și inovare, activitate ce se desfășoară, după cum este știut, la granița necunoscutului, a noului, ceea ce imprimă o mult mai accentuată mobilitate atât procesului de creare cât și celui de materializare a ideilor originale.

Într-un plan mai general (și utilizând o notă anticipativă), opiniile pe care ne propunem să le avansăm pe parcursul prezentelor însemnări urmăresc să surprindă tocmai specificul activității de asimilare a progresului tehnic; să argumenteze necesitatea încorporării a noi elemente în registrul de evaluare cu care se operează, să decanteze unele influențe pe care le exercită dinamica proceselor economice, pe de o parte, și a celor izvorînd din activitatea de cercetare, pe de altă parte, asupra însuși modului în care este gândit și organizat mecanismul de valorificare a progresului tehnic.

Devansarea producției de către cercetarea științifică

EXISTĂ deja încheiat un sistem de criterii prin care este evaluată eficiența procesului de asimilare a rezultatelor cercetării și inovării în producție, criterii care, de regulă, au și un caracter normativ. Între elementele cu cea mai extinsă utilizare în activitatea concretă pot fi amintite: măsura în care cercetarea originală contribuie la soluționarea unor probleme majore ale economiei — lărgirea bazei de materii prime și energetice, reducerea consumurilor, creșterea productivității, crearea unor produse noi, competitive etc.; calitatea soluțiilor tehnice elaborate deopotrivă cu reducerea costurilor cercetării; comprimarea ciclului cercetare-proiectare-produție; aplicarea cu maximum de operativitate a invențiilor în producție; creșterea ritmului de înnoire a producției în mod pre-cumpănit prin efort propriu ș.a. Alături de aspectele menționate și, totodată, condiționînd concretizarea lor la nivelul activității de cercetare și producție se cere menționat și un alt element și anume devansarea producției de către cercetare astfel încât să se asigure permanent un portofoliu de soluții tehnice eficiente, pe baza cărora să se poată realiza, ulterior, determinarea corectă a obiectivelor activității economice.

Preocuparea pentru a asigura un raport judicios, în consens cu logica proceselor economice, între etapa finalizării obiectivelor de cercetare și cea a concretizării lor în producție poate fi considerată drept o constantă a politicii promovate de partidul nostru în domeniul cercetării științifice. Un elocvent exemplu în acest sens îl reprezintă însuși Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic. După cum se afirmă în acest important

document programatic faptul că sfera sa de cuprindere se extinde pînă la finele actualului mileniu sintetizează tocmai cerința ca „cercetarea să pregătească rezerva de descoperiri științifice și soluții tehnologice necesare dezvoltării în perspectivă a țării noastre pînă în anul 2000, pornind permanent de la cele mai avansate cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, pentru a asigura pe această bază progresul multilateral și accelerat al patriei (...)“¹⁾

Cerința ce izvorăște, deci, din însăși logica producției, a planificării la nivel micro și macroeconomic, devansarea activităților propriu-zis productive de către cercetare vădește o serie de aspecte noi, care îi sporesc considerabil complexitatea. Unul dintre acestea, poate cel mai reprezentativ, constă în deplasarea accentului spre activitățile previzionale, prin amplificarea activității și perfecționarea metodelor de prognoză. Creșterea importanței activităților de prognoză este pe deplin explicabilă dacă avem în vedere mobilitatea extrem de mare a evoluției pieței interne — dar mai cu seamă a celei externe —, accentuarea concurenței determinînd o creștere a riscului de uzare morală a unor soluții tehnice; dacă la acest fapt adăugăm și costurile tot mai mari pe care le impune cercetarea (costuri ce sporesc considerabil mai cu seamă în etapele experimentale și în cele care vizează realizarea tehnologică a ideilor noi). Tocmai pornind de la aceste imperative, activitatea de prognoză — ce se desfășoară în țara noastră sub îndrumarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — s-a concretizat în elaborarea a peste 40 de programe prioritare de cercetare precum și în elaborarea a peste 350 de prognoze în perioada 1975—1982²⁾.

Prognozele : dimensiuni socio-culturale

FIIND utilizate pentru o mai riguroasă orientare a activității practice prognozele conțin informații cu privire la posibilele dezvoltări ale unor tehnologii sau ale unor produse, conțin o serie de variante realizabile cu costuri și niveluri de eficiență determinate. Tocmai de aceea ele vizează cu precădere elementele de ordin tehnic. Există însă anumite tendințe și aspecte care sugerează utilitatea extinderii domeniului de referință al prognozelor și la alte probleme decît cele strict tehnice. Apelînd la o reprezentare intuitivă, lărgirea ariei de cuprindere a prognozelor tehnico-științifice dobîndește două sensuri: unul vertical și altul orizontal. În prima categorie pot fi incluse așa-numitele „studii de impact“ ale căror geneză și dezvoltare au la bază problemele globale: înarmarea, deteriorarea echilibrului ecologic, criza energetică și de materii prime etc. Se pune deci problema de a stabili cu anticipație posibilele efecte în plan secundar ale anumitor dezvoltări tehnologice³⁾. Iar cazul devenit clasic al promovării unor industrii energointensive sau poluante (în care s-a urmărit ca efect principal creșterea de productivitate) a căror extindere a condus la adevărate dezastre ecologice, mărînd adesea substanțial costurile sociale ale activității propriu-zise, evidențiază că importanța studiilor de impact nu este pur teoretică⁴⁾.

Dacă studiile de impact își propun să identifice efectele propagate ale promovării progresului tehnic (au deci o desfășurare în adîncime) o serie de alte investigații cu caracter prospectiv își propun, dimpotrivă, să identifice acei factori — alții decît de ordin tehnic sau strict economic — care influențează sau chiar condiționează valorificarea la întreaga capa-

¹⁾ Programul-Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 (Proiect), Ed. politică, București, 1979, p. 11

²⁾ Vezi Nicolae M. Nicolae, „Activitate rodnică pe tărîmul creației științifice“, „Revista economică“ nr. 1/1983.

³⁾ De fapt, studiile de impact nu sînt noi ca idee cît deosebit de actuale. Cu un secol în urmă Engels afirma: „În încercarea omului de a domina natura aceasta se răzbuună pe noi; este drept că fiecare victorie are, în primul rînd, urmările pe care am scontat însă, în al doilea și al treilea rînd ea are efecte cu totul diferite, neprevăzute, care le anulează frecvent pe cele dintîi“.

⁴⁾ O altă situație revelatoare este cea a utilizării îngrășămintelor chimice. Folosite neadecevat și în cantități excesive, îngrășămintele chimice de sinteză au efecte dintre cele mai neașteptate; după cum se remarcă într-un studiu al O.N.U.D.I., substanțele chimice din îngrășăminte atronate de precipitații se infiltrează în apele subterane pe care le infestază; la rîndul lor aceste ape pot intra în consumul populației și declanșa anumite maladii.

citare potențialul de progres pe care îl încorporează realizările tehnico-științifice. Avem în vedere problema necesității stăpînirii mecanismelor psihosociale care determină actual creșterea științifică sau procesul inovațional, ca o premisă esențială însăși creșterii — în calitate și volum — a ideilor noi. Selecția atentă a cercetătorilor în funcție de disponibilitățile lor creatoare, asigurarea unui microclimat de muncă stimulativ, utilizarea celor mai adecvate pîrghii de coînterensare a cercetătorilor și inventatorilor reprezintă repere importante în organizarea activității de cercetare.

Există însă și alte aspecte de ordin psihosocial și cultural care influențează în mod hotărîtor afirmarea reală a revoluției tehnico-științifice. Particularitatea acestei perspective izvorăște din faptul că ea a fost, de regulă, privită drept o disfuncționalitate intrinsecă progresului tehnic, apreciere care a alimentat și un anumit pesimism față de rolul progresist al științei și tehnicii în societatea contemporană. Astfel, experiența ultimelor decenii a evidențiat faptul că nu întotdeauna transplantarea tale quale a unor tehnologii — chiar și a celor avansate — din țările industrializate spre cele în curs de dezvoltare s-a soldat cu efectele pozitive scontate. Este cazul așa-numiților „elefanți albi” — instalații și chiar unități de producție a căror punere în funcțiune este adesea mai costisitoare decât degradarea lor prin nefolosire⁵⁾. Iar semnificativ este faptul că, alături de o insuficient de riguroasă fundamentare a deciziilor de politică economică, subtilizarea unor tehnici avansate are drept cauze factori de ordin psihologic, social, cultural⁶⁾.

Importanța cunoașterii anticipate, a prevederii tuturor factorilor care influențează — prin stimulare sau inhibare — calitatea asimilării progresului tehnic poate fi surprinsă și într-un context de altă natură. Astfel, propunîndu-și să identifice care este atitudinea diferitelor grupuri de populație față de introducerea unor noi tehnologii în țările industrializate, un cercetător francez — Jean Jacques Salomon — observă că în mod constant succesul sau insuccesul asimilării progresului tehnic este determinat de factori psihosociali și culturali. „În concepția economiştilor — opinează autorul citat — schimbarea tehnică reprezintă o modificare mai mult sau mai puțin profundă a factorilor de producție. Dar o asemenea definiție pune între paranteze transformările de ordin psihologic, social, cultural, politic care însoțesc schimbarea tehnică considerînd-o pe aceasta din urmă ca o variabilă independentă de structurile sociale în care este inserată⁷⁾.”

Un caz tipic din acest punct de vedere îl reprezintă tehnologiile majore, revoluționare ale timpului nostru cum sînt informatica, biotehnologiile ș.a. Depășind sfera tehnicului și a economicului, vădînd implicații profunde nu numai asupra forțelor de producție dar în mod direct asupra vieții fiecărui individ (în cazul informaticii) sau asupra devenirii speciei umane (în cazul ingineriei genetice) perfecționarea și extinderea acestor noi cuceriri ale genului uman nu se pot realiza, afirmă unii specialiști, fără o cunoaștere prealabilă cit mai temeinică a posibilelor implicații asupra tuturor celorlalte sfere ale vieții sociale.

Structuri tehnologice și structuri economice

ASPECTELE asupra cărora ne-am oprit în rîndurile anterioare pot fi utilizate drept argumente pentru o îmbogățire a prognozelor tehnico-economice, astfel încît aceste elaborate intelectuale să ofere o cit mai largă deschidere previzională deopotrivă cu un nivel înalt de densitate informațională. Cele asupra cărora ne vom opri în continuare pot fi utilizate drept argument pentru a susține utilitatea extinderii gradului de devansare a activității economice de către cercetarea științifică. Dar nu sub aspect strict temporal, al prelungirii duratei la care se referă prognozele ci mai cu seamă într-un sens calitativ...

Experiența japoneză este interpretată din numeroase perspective. Una dintre aceste optici este și aceea care susține că progresele economiei nipone s-ar datora capacității sale superioare de adaptare, idee susținută de faptul că în decurs de un sfert de secol această țară a restructurat de citeva ori aparatul său productiv în funcție de factorul tehnologic (influențat la rîndul său de cel economic, — cererea sau restricțiile de pe piața mondială). Astfel, în intervalul amintit, Japonia a cunoscut trei tipuri de industrie dominantă: industria ușoară, industria grea și, în ultimul deceniu, industria bazată pe inteligență⁸⁾. Un proces similar este anticipat la scara economică mondială. După cum se argumentează într-un studiu elaborat de O.C.D.E., expansiunea noilor tehnologii informatice va antrena și mutații la nivelul structurilor economice unde, după toate probabilitățile, filiera mecanică pe care s-a bazat dezvoltarea

industiilor prelucrătoare va fi înlocuită cu o structură economică de tip nou⁹⁾.

Pentru a susține existența unui mod specific de interconținere între progresul tehnic și cel economic pot fi considerate și unele dificultăți economice pe care le întîmpină anumite țări în curs de dezvoltare; țări care au optat pentru anumite tipuri de tehnologii (cum ar fi Brazilia, Argentina, Mexic) și implicit anumite structuri economice adiacente bazate pe unități de producție de dimensiuni mari, energo și materialintensive, care cu greu pot răspunde noilor cerințe și restricții ale economiei mondiale. Aceeași relație între structurile economice și structurile tehnologice este invocată și de acei autori care consideră că scăderea relativă a nivelului productivității în economia americană ar fi determinată de epuizarea potențialului unui val de inovații tehnologice care au fost asimilate în economie în anii de după război. Reiese, așadar, că eficiența promovării progresului tehnic nu poate fi limitată la prognoza unor tehnologii sau produse noi și cu atît mai puțin cînd astfel de prognoze sînt realizate prin extrapolare. În absența unei cunoașteri de perspectivă, eficiența economică, atît pe termen lung, dar și într-un orizont de timp apropiat, este supusă unui grad ridicat de incertitudine.

În sfîrșit, un ultim aspect asupra căruia ne vom opri îl reprezintă invențiile. Din perspectiva obiectivului analizei întreprinse — cea a asigurării unui raport cît mai judicios sub aspect temporal între cercetare și producție — invențiile reprezintă o situație specială. Spre deosebire de cercetările orientate realizate în cadrul unor echipe profesionale constituite invențiile au în întregime un caracter imprevizibil, au la bază asociații mentale inedite, presupun reorganizări ale unor activități existente. Problema nu ar comporta o tratare diferită de cea a raportului cercetare-producție dacă valoarea economică a invențiilor nu ar depinde tocmai de asimilarea cu maximum de rapiditate a acestora, de protejarea lor de potențialii concurenți. Cu alte cuvinte, a asimila cu maximă operativitate imprevizibilul, ceea ce presupune reorientarea raporturilor dintre ideea nouă și activitatea de producție. Se urmărește, în această ipostază, nu asigurarea unui portofoliu de invenții pe baza cărora să se stabilească obiectivele de producție, ci invers, orientarea producției în funcție de ideile noi, de invențiile care apar¹⁰⁾.

Desigur, aspectele analizate nu epuizează subiectul, dar ele constituie, credem, argumente pentru a susține necesitatea îmbogățirii activității de prognoză tehnico-economică astfel încît factorii de decizie să beneficieze de un fond de date cît mai bogat și cuprinzător. Și totuși, dimensiunea psihosociologică, factorii culturali, studiile de impact sau legitățile ce orientează procesul creației, impactul progresului tehnic asupra structurilor economice sau fenomenul inovațional nu au exclusiv semnificația unor criterii care se adaugă celor existente, nu sînt indicatori noi pe o listă deschisă. Sau nu doar atît. În fapt, toate aceste aspecte se referă la un proces unic, o realitate socială unitară: dezvoltarea tehnico-științifică în societatea contemporană. Iar elementele analizate sînt în esență determinări ale acestui fenomen deosebit de complex care este în același timp tehnic, economic, social, cultural, politic — un fenomen care se dezvoltă prin și în cadrul societății. Tocmai de aceea fundamentul înțelgerii adecvate a previziunii raționale a progreselor tehnico-științifice, deopotrivă cu efectele lor în plan economic, îl reprezintă viziunea unitară asupra dezvoltării complexului tehnico-științific. În această optică, oricît de îndepărtate ar părea în raport cu activitatea economică, aspecte precum legitățile cunoașterii științifice, mecanismele de difuzare a tehnologiilor, reacția față de inovare, efectele sociale pe termen lung ale unor opțiuni tehnologice se dovedesc utile, adeseori necesare.

Cristian POPESCU

⁵⁾ Pierre Judet, „Les transferts technologiques : une reponse inadapte aux besoins du tiers monde”, Problemes Economiques nr. 1756.

⁶⁾ Fără a detalia, să amintim citeva forme de manifestare: reacția culturală de respingere a progresului tehnic în acele societăți în care argumentul dus pe cale rațională, demers specific științei, nu are valoare de adevăr; dezagregarea valorilor sociale tradiționale fără ca acestea, cu capacitate de coeziune similară, să le ia locul, ceea ce determină fenomenele de aculturare. Iată și un alt fapt relevant: politica promovată de unele țări în curs de dezvoltare, pe linia creșterii unor cadre tehnice naționale se dovedește amenințată de tendința ca o mare parte — pînă la 30% — a acestor cadre, odată dobîndită calificarea, să caute locuri de muncă nu în producție ci în sistemul infrastructurii.

⁷⁾ Jean Jacques Salomon, „Frométhee ompétee”, Pergamon Press, 1982, p. 45.

⁸⁾ Jean Angout, Le Japon mise sur les industries de l'intelligence”, Science et Vie, 1980 (supliment).

⁹⁾ Maria D. Popescu, „Cercerea mondială sub impactul crizei”, Revista economică nr. 36/1982.

¹⁰⁾ O tratare mai extinsă a acestor aspecte este prezentată în articolul nostru publicat în numărul 8/1982 al Revistei economice sub titlul „Creativitatea tehnică în procesul dezvoltării intensive”.

IN TOATE ȚĂRILE, independent de nivelul de dezvoltare social-economică, agricultura reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, iar politica agrară ocupă un loc de frunte în strategia de creștere economică. Tocmai de aceea, cunoașterea măsurilor de politică agrară specifice fiecărei țări constituie o necesitate pentru fiecare specialist, preocupat de aspectele dezvoltării agriculturii. Deși în literatura noastră de specialitate s-au publicat numeroase studii și materiale referitoare la această problemă, tipărirea volumului „Economii și politici agrare în lume”*) semnat de prof. O. Parpală, prin caracterul său sintetic și densitatea informațională, reprezintă o apariție editorială bine venită. Lucrarea tratează într-un mod cuprinzător problematica complexă a politicilor agrare elaborate și aplicate în diferite țări ale lumii, în cele nouă capitole în care e structurată fiind abordată, într-o succesiune logică, principalele elemente ale politicilor agrare: rolul și locul agriculturii în dezvoltarea economiilor naționale; problema alimentară mondială; producția alimentară și comerțul internațional cu produse agricole; resursele de bază ale agriculturii mondiale; modernizarea agriculturii din punct de vedere tehnic și social; integrarea agroindustrială în diferite țări etc.

Caracterizând funcțiile agriculturii în economia mondială contemporană, în lucrare este evidențiat rolul agriculturii ca principală resursă alimentară a omenirii, aportul acestei ramuri la dezvoltarea industrială și creșterea economică a tuturor statelor. Totodată, apreciind rolul esențial ce revine agriculturii în rezolvarea problemei alimentare, în lucrare este relevată posibilitatea de care dispune agricultura mondială de a acoperi nevoile alimentare pentru întreaga populație a globului oămintesc, fiind infirmate — pe baza unei solide argumentații — o serie de teorii și speculații de inspirație neo-malthusiană potrivit cărora foamea ar fi un fenomen inevitabil, determinat de creșterea demografică accelerată, specifică țărilor în curs de dezvoltare.

Autorul, apelând la o vastă documentație, demonstrează că rezolvarea problemei alimentare mondiale depinde în mod direct și hotărâtor de sporirea producției agricole în fiecare țară prin utilizarea rațională a resurselor produc-

tive și modernizarea tehnică și socială a agriculturii; din perspectiva menționată, în carte sînt prezentate rezervele și căile de accelerare a producției agricole, insistîndu-se îndeosebi asupra necesității utilizării cu eficiență sporită a fondului funciar al agriculturii mondiale. Identificarea și evaluarea posibilităților de extindere a suprafeței cultivate apare ca o preocupare de bază a tuturor statelor și instituțiilor internaționale și interguvernamentale. Subliniind importanța acestei probleme, autorul menționează însă că extinderea suprafețelor cultivate nu mai constituie principala cale de sporire a producției agricole mondiale, accentul fiind pus în majoritatea țărilor lumii, inclusiv în țara noastră,

de muncă agricolă și ale cărei venituri depind aproape în întregime de ridicarea productivității muncii agricole.

Abordînd problema modernizării tehnice a agriculturii mondiale, cartea evidențiază rolul investițiilor care au făcut ca agricultura modernă să se transforme tot mai mult într-o „agricultură de investiții”. Creșterea investițiilor a condus la modernizarea mijloacelor de producție din agricultură și la aplicarea tehnologiilor de producție avansate. În legătură cu aceasta sînt prezentate implicațiile revoluției tehnologice în contextul penuriei de energie și al existenței unui surplus de forță de muncă în agricultura țărilor în curs de dezvoltare. În lucrare sînt, de asemenea, prezentate pe larg elementele revoluției tehnologice, revolu-

tehnică și modernizarea socială a agriculturii.

Sînt evidențiate, în contextul lucrării, consecințele integrării verticale în diferite țări, faptul că acest proces conduce la eliminarea micii producții din agricultură. Politica de integrare pe verticală continuă în forme noi acțiunea de modernizare socială a agriculturii în țările capitaliste dezvoltate, prin ruina treptată a micului proprietar și transformarea lui în salariat al complexului agroindustrial național. În lucrare se arată în mod concludent că după subordonarea agriculturii naționale dintr-o țară sau alta, transformată într-o simplă furnizoare de materii prime, agroindustria devine o puternică forță economică și politică pe plan mondial, monopolurile agroindustriale pătrunzînd și subordonînd agricultura țărilor în curs de dezvoltare sub forma societăților multinaționale, a întreprinderii transnaționale și a „internaționalizării” producției agricole.

Evaluînd asemenea situații din perspectiva concepției științifice a partidului nostru privind programul economico-social, în carte se relevă rolul negativ, restrictiv pe care îl au societățile multinaționale asupra dezvoltării agriculturilor naționale din țările în curs de dezvoltare prin faptul că acestea pun accentul pe creșterea agricolă și agroindustrială pe termen scurt, în detrimentul dezvoltării rurale pe termen mai lung. În contrast cu efectele negative ale integrării agriculturii în țările dezvoltate și în curs de dezvoltare este prezentată superioritatea agriculturii practice în țările socialiste. În lucrare sînt furnizate, de asemenea, informații ample despre organismele internaționale de cooperare în agricultură, F.A.O., C.E.E. ș.a.

Lucrarea „Economii și politici agrare în lume” constituie, după opinia noastră o valoroasă sinteză informativă privind problemele actuale și de perspectivă ale agriculturii mondiale, oferind specialiștilor o multitudine de date și interpretări originale care pot oferi numeroase puncte de reper în înțelegerea problematicei complexe și controversate a politicilor agrare aplicate în diferite țări ale lumii. Elaborată de pe o poziție militantă, bazată pe concepția României și a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu privind noua ordine economică internațională, lucrarea impune, de asemenea, prin ținuta sa științifică.

dr. ing. O. GHEORGHIU

PROBLEMELE AGRICULTURII DIN PERSPECTIVĂ GLOBALĂ

pe intensificarea producției pe suprafețele deja luate în cultură. Opțiunea pentru intensificare are la bază raționamentele de ordin economic, deoarece randamentul investițiilor pentru intensificare este mai ridicat decît al investițiilor destinate punerii în valoare de noi resurse funciare.

O atenție deosebită este acordată în volum problemei utilizării forței de muncă în agricultura diferitelor țări și în special a țărilor în curs de dezvoltare. Sînt analizate pe larg problemele ocupării, ale veniturilor și ale structurii calitative a forței de muncă. Referindu-se la posibilitățile ocupării depline a forței de muncă agricole de care dispun țările în curs de dezvoltare, autorul subliniază rolul modernizării economice pe baza industrializării și dezvoltării sferei serviciilor. Totodată este evidențiată necesitatea și sînt expuse modalitățile de sporire a productivității muncii pentru cele țări ale lumii care concentrează o mare parte din forța

ției albastre (irigațiile), revoluției chimice, revoluției mecanice, și biologice, influența lor asupra producției agricole și a dezvoltării agriculturii atît în țările dezvoltate cît și în cele în curs de dezvoltare, ca și anumite limite pe care le prezintă aceste procese.

Caracterizînd revoluția verde drept o încercare de aplicare a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane în agricultura unui număr de țări în curs de dezvoltare în condițiile menținerii unor structuri sociale inadecvate, profesorul Oprea Parpală subliniază caracterul ei limitat; se relevă că, deși a avut ca obiectiv declarat micșorarea stării de dependență alimentară a țărilor în curs de dezvoltare față de cele dezvoltate, în realitate în multe țări s-a agravat starea lor de dependență economică. Urmările socio-economice ale revoluției verzi, în țările în curs de dezvoltare sînt, potrivit considerațiilor exprimate în volum, o ilustrare concludentă a relației strînse ce trebuie să existe între modernizarea

*) O. Parpală, Economii și politici agrare în lume, Ed. politică 1982

PE O LINIE de gândire realistă se înscriu și alte categorii de gânditori progresiști, chiar dacă nu împărtășesc în mod nemijlocit idealul socialist și dacă se inspiră din teorii și ideologii diferite de cele marxiste, la care am făcut referire mai pe larg cu alt prilej¹⁾. Este vorba, în primul rând, de documentele mai recente (din ultimul deceniu) adoptate de O.N.U. și de organizațiile ei specializate (mai ales U.N.E.S.C.O., U.N.C.T.A.D., U.N.I.D.O., U.N.I.A.R., etc.). Astfel, în rezoluția adoptată de Sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. (1980) se arată că „Adoptarea Strategiei Internaționale de dezvoltare pentru cel de al doilea Deceniu al dezvoltării a fost un pas important în promovarea cooperării economice internaționale pentru dezvoltare. Cu toate acestea, foarte curând au devenit vizibile limitele acestei strategii concepută în cadrul menținerii sistemului existent de relații economice internaționale. Inegalitățile și dezechilibrele prezente în aceste relații adâncesc decalajul dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, constituie un obstacol major în calea dezvoltării celor în curs de dezvoltare, influențând în mod negativ relațiile economice internaționale și asigurarea păcii și securității mondiale. La mijlocul acestui deceniu comunitatea mondială a formulat cerința restructurării din temelii a relațiilor economice internaționale și s-a angajat pe calea instaurării unei noi ordini economice internaționale”²⁾.

În același spirit, un document mai recent al U.N.C.T.A.D. subliniază că „dihotomia dintre problemele pe termen scurt și problemele dezvoltării sau, ceea ce este același lucru, dintre reglementarea cererii și politicile de investiții, nu mai este admisibilă. Și corolarul constă în aceea că o analiză globală a perspectivelor dezvoltării trebuie să fie însoțită de o apreciere a politicilor conjuncturale, în mod deosebit din punctul de vedere al impactului lor asupra repartiției investițiilor pe sectoare... În consecință, situația actuală pare a cere să se recurgă la o nouă paradigmă a dezvoltării și această paradigmă va trebui

Confruntări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (IV)

să țină seama în mod deosebit de faptul că problemele reglementării economiei mondiale, pe de o parte, și obiectivele pe termen lung ale dezvoltării, pe de altă parte, sînt indisolubil legate între ele”³⁾.

Raportul Scheveningen (1979) și „Proiectul celui de «al treilea sistem»”, (1980) insistă asupra necesității democratizării structurilor politice ca o condiție absolut necesară pentru corelarea și armonizarea structurilor economice la diferite nivele (local, național, regional și mondial). Primul document menționat arată că „Este absolut necesar să se recunoască în mod explicit corelația dintre dezvoltare și procesul politic. Termenul de «interdependență» folosit în prezent se referă în realitate la relații total dezechilibrate între Sud și Nord, decurgînd din inegalitatea influenței lor și a puterii lor de negociere. Acest fenomen arată în mod clar că restructurarea sistemului internațional politic și de decizie nu este numai un scop în sine, ci mai ales un mijloc de a realiza o dezvoltare mai echitabilă”⁴⁾.

Al doilea document menționat consideră că o condiție importantă a dezvoltării o constituie participarea activă și conștientă a tuturor membrilor societății la acest proces, care trebuie să ducă la eliberarea de orice forme de exploatare și aspirare. În viziunea acestui proiect, oamenii „devin liberi în procesul învățării pentru a înțelege și a transforma natura – într-un mod

prudent din punct de vedere ecologic – și societatea însăși, un proces în care dezvoltarea personală și societală se împletesc. Participarea la un astfel de proces social este un izvor de împlinire.”⁵⁾.

Cele de mai sus dovedesc faptul că în decursul ultimului deceniu s-au realizat progrese remarcabile în înțelegerea rolului crescînd al unei corelări corecte a diferitelor structuri în procesul dezvoltării, respectiv în definirea sistemului de structuri care trebuie luate în considerare cu prilejul elaborării politicilor de dezvoltare și că, în continuare, se impune studiul atent al articulării acestor structuri (al interdependențelor dintre ele) pentru a descoperi locurile sau momentele care pot bloca procesul dezvoltării, precum și pentru a găsi metode și măsuri realiste care să-l deblocheze și să asigure dezvoltarea continuă a tuturor țărilor.

Discuțiile care continuă să se desfășoare în literatura de specialitate din zilele noastre în legătură cu strategiile dezvoltării la scară națională și internațională, dilemele care apar în acest context, ca și unele propuneri contradictorii de politică economică lansate de diferiți gânditori contemporani constituie dovezi evidente ale faptului că problema interacțiunii dintre diferite tipuri de structuri în cadrul cărora se desfășoară activitatea economică este departe de a fi pe deplin elucidată din punct de vedere teoretic și, cu atât mai puțin, rezolvată practic.

Una din problemele mult discutate în lucrările de specialitate din ultimii ani o constituie oportunitatea și perspectivele divizionii internaționale a muncii. Ținînd seama de asimetriile pe care le conține și de blocajele pe care le exercită diviziunea internațională a muncii, așa cum s-a constituit ea în procesul dezvoltării capitalismului, unii autori (de ex. Samir Amin) consideră că țările în curs de dezvoltare nu vor putea progresa în mod substanțial dacă nu se rup de această structură. Firește că trebuie analizate toate considerentele economice, sociale și politice pro și contra divizionii interna-

FIȘE

Ion Blaga

INDUSTRIALIZAREA

titorilor economiști sub semnătura profesorului universitar Ion Blaga, este conceput și realizat în manieră monografică. De altfel, această intenție transpare alături din subtitlul cărții – „schiza unei teorii contemporane a industrializării” – cit și din formulările explicite ale autorului care afirmă că „ne-am propus să găsim și să evaluăm soluțiile marilor probleme cu care se confruntă astăzi țările care se industrializează (...), să dezvoltăm, măcar în principiu, posibilitățile pe care le au toate aceste țări (...) pentru realizarea unor ritmuri înalte de industrializare și să punem în lumină rolul și obligațiile comunității internaționale în acest domeniu”. Consecvent obiectivelor propuse autorul analizează problematica industrializării dintr-o diversitate de unghiuri: sub aspectul teoriilor asupra industrializării, al concepțiilor și strategiilor moderne puse în practică de diverse țări ș.a. O parte substanțială a lucrării poate fi considerată o autentică „an-

atomie a progresului tehnic”. Sînt analizate în acest context dimensiuni ale dezvoltării tehnice și tehnologice, restricții de ordin social și cultural, modul în care tehnica interacționează cu numeroase alte procese economice: acumularea, modelarea structurilor economice, problema de mecanism. Un spațiu important în economia volumului este consacrat procesului de industrializare desfășurat în țara noastră, prezentării concepției originale a partidului privind locul componentei tehnico-științifice în strategia dezvoltării.

Pirghiile retribuiției

● Stabilirea principiilor diriguitoare și a mecanismelor de dimensionare a retribuțiilor în funcție de particularitățile fiecărei etape de dezvoltare a economiei socialiste reprezintă un element central al asigurării optimului economic – opinează Ivan Mironov în articolul „Robotana zarplata i neinoto uprav-

lenie” (Sistemul de retribuție și dirijarea lui) publicat în numărul 2/1983 al revistei bulgare „IKONOMICESKA MISL”. Pentru actuala etapă, apreciază autorul, apare necesară o mai mare flexibilitate la determinarea cuantumului retribuției între nivelurile stabilite pe plan macroeconomic (prin sistemul de categorii, tarife de încadrare etc.) și variațiile ce survin la nivel de întreprindere; de asemenea, apare oportună o departajare mai nuanțată a retribuțiilor individuale. Asigurarea unui grad sporit de flexibilitate este cerută, susține I.M., de necesitatea legării fondului general de retribuție de eficiența economică globală, pe de o parte, iar pe de altă parte de fluctuațiile ce pot interveni în costul vieții. Diferențierile retribuțiilor la nivel individual prin folosirea unui sistem complex de stimulente este impusă, după cum apreciază autorul, de creșterea rolului factorului „calificare” în sporirea eficienței la nivel microeconomic.

● Însumînd peste 450 de pagini, volumul „Industrializarea”, pe care EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDIĂ îl propune ci-

ționale a muncii, a participării active și eficiente a tuturor țărilor lumii la circuitul economic mondial, pentru a stimula progresul general.

Recunoscând deficiențele actualei diviziuni internaționale a muncii Partidul Comunist Român susține participarea mai activă a tuturor țărilor lumii la acest proces obiectiv, necesar și implacabil care este diviziunea mondială a muncii, și aceasta din multiple rațiuni (economice, politice, științifice, umanitare)⁶⁾ dar, în același timp, militează pentru schimbări calitative în natura și componentele ei, în sensul realizării simultane a diversificării și totodată a specializării economiilor naționale, în așa fel încât să se înlocuiască vechea complementaritate unilaterală (orizontală), care s-a constituit sub semnul corelației dominație/dependență și avea la bază schimbul de produse industriale cu materii prime, cu o nouă complementaritate mai complexă (verticală) și mai eficientă, care să aibă la bază schimbul de sortimente diferite din ambele categorii de mărfuri (atât materii prime cât și produse industriale) și care să asigure în mod real avantajul reciproc al tuturor partenerilor⁷⁾.

Influențat atât de dificultățile crescînde de pe piața mondială în ultimii ani, cât și de structurile comunitare ale Europei occidentale, André Grjebine se pronunță împotriva continuării specializării internaționale, pentru o dezvoltare economică autocentrată și o participare mai activă, cel mult, la comerțul regional (intra-comunitar)⁸⁾. Aceste divergențe și contradicții în abordarea specializării internaționale și a diviziunii internaționale a muncii amintesc întrucîtva controversele care s-au purtat în jurul problemei creșterii economice în primii ani după trecerea la tehnica modelelor economice globale. S-ar putea deci răspunde, prin analogie, că nu diviziunea internațională a muncii în sine constituie un rău, o piedică în calea dezvoltării viitoare a omenirii, ci forma concret istorică pe care a îmbrăcat-o aceasta în condițiile constituirii

sistemului mondial capitalist cu ajutorul politicilor colonialiste și imperialiste. Problema care se pune pentru viitor constă, deci, în preocuparea de a explora avantajele reale ale specializării la scară internațională, de a adânci diviziunea internațională a muncii, dar pornind de la alte criterii și metode decît cele capitaliste, imprimînd întregului proces un caracter democratic și umanist⁹⁾.

O altă problemă din ce în ce mai mult dezbătută se referă la natura, rolul și perspectivele companiilor transnaționale în dezvoltarea viitoare a economiilor naționale și a economiei mondiale. Specialiștii de orientare progresistă, democratică, dezvăluie înmulțirea consecințelor negative a activității acestor structuri sui-generis și militează pentru limitarea și controlul ei, pentru corelarea acesteia cu obiectivele pe termen lung ale strategiilor de dezvoltare elaborate de statele naționale independente și de comunitatea internațională prin intermediul O.N.U., sintetizate în dezideratul instaurării unei noi ordini internaționale.

Să arătăm, de asemenea, că specialiștii de formație tehnocratică absolutizează rolul și puterea acestui nou tip de întreprinderi capitaliste gigant, subapreciînd tocmai capacitatea statelor naționale și a popoarelor de a controla și de a bara activitatea unilaterală și discriminatorie a acestor întreprinderi transnaționale. De pildă, R.Gendarme consideră că niciunul din curentele de gândire economică de pînă acum n-a reușit să explice natura și perspectivele reale ale acestui tip de întreprinderi și că politicile îndreptate împotriva lor, inclusiv politica partidelor comuniste și muncitorești din Europa apuseană, care își propun naționalizarea principalelor ramuri din economia țărilor respective, ar fi condamnată la eșec în fața atotputerniciei acestor întreprinderi transnaționale¹⁰⁾. Fără să contestăm puterea neobișnuită a acestor structuri gigantice (combinație de structuri micro-, macro- și monoeconomice), credem că autorul citat minimizează potențialul real

de progres și capacitatea reală de acțiune a altor structuri din societatea contemporană, îndeosebi ale națiunii și ale statelor naționale, ajungînd la concluzii apologetice, lipsite de valoare.

Cele de mai sus constituie dovezi convingătoare ale faptului că investigarea științifică minuțioasă și responsabilă a domeniului atât de vast și complicat al interacțiunii structurilor existente în economiile naționale și în economia mondială, precum și a sarcinii extrem de grele de modelare a unor structuri tehnico-economice, social-economice și politice democratice și eficiente se găsește încă la începuturile ei.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

¹⁾ Vezi S. Sută-Selejjan, Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării, Revista economică Nr. 29, 30 și 31/1981.

²⁾ International Development Strategy for the Third United Nations Development Decade, Department of Public Information, United Nations, New-York, 1981, p. 1.

³⁾ Trade and Development Report, 1981. Report by the secretariat of the United Nations Conference on Trade and Development, United Nations, New-York, 1981, p. 1-2.

⁴⁾ Towards a New International Development Strategy. The Scheveningen Report. In Development Dialogue, A journal of international development cooperation, published by the Dag Hammarskjöld Foundation, Uppsala, 1980, Nr. 1 „Another Development. Perspectives for the Eighties”, p. 58-59.

⁵⁾ I.F.D.A. Dossier 17, may/june 1980, Building Blocks for Alternative Development Strategies. A Progress Report from the „Third System” Project, Part I: Alternatives for survivors, p. 10.

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu: Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16-18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 31-34, 58-68.

⁷⁾ Roman Moldovan: Aspecte politico-sociale și instituționale ale colaborării economice internaționale, Revista economică, Nr. 12/1974 etc.

⁸⁾ André Grjebine: La nouvelle économie internationale. De la crise mondiale au développement autocentré, PUF, Paris, 1980, p. 139-197, 230-231.

⁹⁾ Maria D. Popescu: Imperativele noi ordinii economice internaționale. Rațiunea și strategia cooperării, Ed. Acad. R.S. România, București, 1975, p. 117-130.

¹⁰⁾ René Gendarme: Des sociétés dans l'économie et Les multinationales, Ed. Cujas, Paris, 1981, p. 54.

Economia artei

● Fără a fi central, locul economistului în sfera bunurilor artistice tinde să crească, opinează Henri Mercillon în articolul „Sur l'économie de l'art” publicat în numărul 1815 al revistei „PROBLEMES ECONOMIQUES”. Într-o enumerare parțială, cauzele care susțin semnificația opticilor economice în această sferă de activitate sînt: creșterea nivelului de trai, organizarea unor piețe specifice, creșterea cheltuielilor culturale, gestionarea instituțiilor de cultură etc. Unguriile de abordare pentru care poate opta cercetătorul economist, conturate pînă în prezent în ceea ce autorul numește „economia artei”, pot fi sistematizate astfel: mecanismul pieței, sistemul de formare a prețurilor, gestiunea patrimoniului cultural. În cazul primului domeniu se remarcă structura eterogenă a pieței determinată de nivelurile diferite de calitate proprii operelor de artă, de raritatea lor,

de impactul anumitor sisteme de valori culturale, de existența simultană a piețelor locale și a piețelor cu caracter național și internațional. În ce privește prețurile H.M. consideră că acestea au prin excelență un caracter aleatoriu și urmează evoluții substanțial diferite față de celelalte categorii de bunuri. În sfîrșit, economiștii care abordează problemele legate de întreținerea și îmbogățirea patrimoniului cultural sînt solicitați să ofere soluții unor aspecte precum: care sînt prioritățile pe care trebuie să și le fixeze un anumit muzeu — prezentarea obiectelor, atragerea vizitatorilor, confortul în timpul vizitei; în ce măsură trebuie să se țină seama de gustul publicului; care sînt indicatorii ce reflectă calitatea activității muzeistice ș.a.

Stimularea inovației

● Diferențele importante în ce privește gradul de promova-

re a invențiilor între marile corporații și unitățile de talie mică în S.U.A. nu s-ar datoră — după cum apreciază Gifford Pinchot în articolul „Intrapreneurship: how firms can encourage and keep their bright innovators” publicat în numărul 1/1983 al revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT” — unei proporții mai reduse a persoanelor creatoare. Explicația este de natură organizatorică și ea vizează cu precădere a doua parte a procesului de inovare și anume realizarea practică a invenției. Astfel, spre deosebire de unitățile mari care subordonează procesul de inovare strategiei globale a întreprinderii, unitățile mici procedează invers, subordinînd toate celelalte tipuri de activități solicitărilor ce vin din partea inovatorilor. În mod corespunzător, arată G.P. și organizarea procesului de inovare diferă: compartimente specializate, în primul caz, identificarea unor persoane creative dar și cu mari capacități organizatori-

FIȘE

ce și de conducere în cel de al doilea. Experiențele acestor unități puternic inovative permit de-gajarea unor criterii de eficiență. Între acestea autorul articolului amintește: persoana desemnată să conducă procesul de inovare dispune de drepturi nelimitate în ce privește alcătuirea echipei, gestionarea fondurilor, orientarea procesului; sînt preferabile echipe reduse ca număr de personal; aceeași echipă va dirija procesul de inovare pe tot parcursul său, pînă în etapa vânzării produsului, și chiar ulterior în vederea unor posibile adaptări și perfecționări; asigurarea unei legături eficiente între aspectele tehnologice și cele de marketing.

ÎN CENTRUL strategiei dezvoltării economiei naționale, partidul nostru situează ferm creșterea productivității muncii, ca formă principală a eficienței economice.

În raportul la Conferința Națională a Partidului Comunist, din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii“.

1. Productivitatea individuală și productivitatea socială

PRIN productivitatea muncii se înțelege eficiența sau rodnicia cu care este cheltuită o anumită cantitate de muncă. Ea este legată de munca omului, singura capabilă să creeze valori noi. Productivitatea este proprie muncii concrete, creatoare de valori de întrebuințare, care apare ca muncă individuală (a unui om al muncii, a unei echipe, brigăzi, întreprinderi) și ca muncă socială. În funcție de aceasta, productivitatea cunoaște două forme: productivitatea individuală și productivitatea socială. Productivitatea individuală a muncii reflectă eficiența cu care este cheltuită munca de către un lucrător sau un colectiv într-o întreprindere în condiții specifice de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a muncii. Productivitatea socială a muncii reflectă eficiența cheltuirii muncii în condiții medii, normale sub aspect social, de înzestrare tehnică, de calificare și de intensitate a ei.

Productivitatea muncii se calculează fie prin cantitatea valorilor de întrebuințare create într-o unitate de timp, adică

$$W = \frac{Q}{T}, \text{ fie prin timpul de muncă cheltuit pentru crearea unei}$$

$$\text{valori de întrebuințare, adică } W = \frac{T}{Q}$$

Calcularea productivității muncii, în funcție de unitatea de măsură folosită, se face în mai multe feluri: a) în unități valorice: valoarea producției globale, valoarea producției marfă vândută și încasată, valoarea producției nete (adică valoarea producției globale din care se scad cheltuielile materiale de producție); b) în unități naturale: metru, tonă, kilogram, litru, bucată etc.; c) în unități natural-convenționale: tonă îngrășămintă substanță activă, tonă combustibil convențional, tractor de 15 CP ș.a.

În formula de calcul a productivității muncii, la numitor, se utilizează de regulă numărul mediu scriptic de personal sau de muncitori, ori timpul efectiv lucrat, măsurat în zile-om sau în ore-om. În scopul stabilirii cu mai mare exactitate a necesarului de forță de muncă și a productivității muncii, noul mecanism economico-financiar, introdus pe baza hotărârii plene C.C. al P.C.R. din martie 1978, conține ca un indicator important fondul total de timp de muncă al întreprinderii, care reprezintă timpul de muncă exprimat în ore-om, necesar îndeplinirii sarcinilor de plan. În acest fel, sistemul indicatorilor și normativelor de eficiență din întreprinderi capătă o mai mare expresivitate prin includerea productivității muncii exprimată pe baza producției nete și a productivității muncii în expresie fizică, determinată prin consumul de timp de muncă pe unitatea de produs.

În forma cea mai generală, productivitatea muncii sociale exprimă eficiența cheltuielii totale de muncă vie și materializată, depusă în toate componentele procesului de producție, începând cu obținerea materiei prime și terminând cu crearea produsului finit. Productivitatea muncii sociale se exprimă prin raportul dintre venitul național și numărul de persoane ocupate în sfera productivă. Deci, cu cât se reduce ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, cu atât este mai mare venitul național, sporind astfel productivitatea muncii sociale.

Creșterea permanentă a produsului social, concomitent cu reducerea ponderii cheltuielilor materiale, determină obținerea unui spor corespunzător al venitului național. Acest spor a evoluat de la 0,8 miliarde lei în anul 1950, la 5 miliarde lei în anul 1970, la 14 miliarde lei în anul 1980 și va ajunge la circa 30 miliarde lei în anul 1990. Totodată, la nivelul întreprinderii, diminuarea ponderii cheltuielilor materiale în producția marfă înseamnă creșterea corespunzătoare a producției

nete, a valorii nou create. În consecință, calcularea și urmărirea producției nete, împreună cu producția fizică și producția marfă vândută și încasată prezintă importanță deosebită pentru determinarea productivității muncii și pentru aprecierea rezultatelor economice obținute de întreprinderi, în funcție de care se eliberează fondul de retribuție pentru personalul muncitor din întreprinderile productive.

2. Creșterea productivității muncii – imperativ esențial al dezvoltării societății noastre

RIDICAREA productivității muncii implică schimbări importante în procesul de producție menite să determine reducerea timpului de muncă necesar pentru obținerea unei unități de produs. Cu cât cantitatea de bunuri obținută într-o unitate de timp este mai mare sau cu cât timpul necesar pentru obținerea unei unități de produs este mai mic, cu atât productivitatea muncii este mai înaltă. Indicele creșterii productivității muncii într-o perioadă dată (Iw) este raportul procentual dintre nivelul productivității muncii în perioada curentă (Wi) și nivelul productivității muncii în perioada de bază (Wo); deci

$$Iw = \frac{Wi}{Wo} \cdot 100. \text{ Creșterea productivității muncii reprezintă,}$$

așadar, o economisire de muncă socială, în sensul că aceeași cantitate de muncă socială se regăsește într-o cantitate mai mare de produse, reducându-se, astfel, valoarea pe o unitate de produs.

Creșterea productivității muncii constituie o lege economică generală a progresului economico-social. Formele concrete de manifestare a acestei legi, intensitatea acțiunii ei, consecințele social-economice pe care le generează se află însă în colerație directă cu gradul de dezvoltare a forțelor de producție, cu condițiile tehnico-economice de muncă și cu natura relațiilor de producție proprii fiecărei orînduirii.

Fiecare orînduire nouă a apărut și s-a dezvoltat tocmai pentru că a realizat un progres însemnat în creșterea productivității muncii. Prin înlăturarea proprietății privat-capitaliste asupra mijloacelor de producție și generalizarea în întreaga economie a proprietății socialiste se realizează concordanta între relațiile de producție și caracterul forțelor de producție, acestea din urmă căpătînd cîmp liber de acțiune. Tocmai aceasta creează condițiile pentru acțiunea liberă a legii creșterii productivității muncii.

Aspectele principale care dovedesc că creșterea necontenită și în ritm rapid a productivității muncii este un imperativ esențial al dezvoltării societății noastre sînt următoarele: reprezintă o condiție esențială a consolidării noii orînduirii, o necesitate vitală pentru afirmarea superiorității ei, pentru trecerea la o nouă calitate superioară, pentru realizarea unei dezvoltări intensive a întregii economii; constituie sursa esențială de sporire a venitului național; reprezintă premisa esențială a îmbunătățirii neîncetate a condițiilor de viață ale celor ce muncesc, a ridicării calității vieții întregului popor; asigură extinderea și adîncirea relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică ale țării noastre cu celelalte țări ale lumii; contribuie la lichidarea decalajelor care ne mai despart de țările avansate economic, pentru intrarea României la sfîrșitul cincinalului 1981–1985 în rîndul țărilor cu dezvoltare medie. Pe baza creșterii productivității muncii se va realiza în actualul cincinal peste 80% din sporul producției industriale față de cincinalul precedent. Înfăptuirea obiectivelor în domeniul creșterii productivității muncii asigură astfel creșterea venitului național, a avuției naționale, creînd mijloacele necesare societății pentru dezvoltarea economiei, științei, învățămîntului, culturii, artei, ocrotirii sănătății, întăririi independenței și suveranității țării.

3. Factorii creșterii productivității muncii

Productivitatea muncii este influențată de un sistem de factori: naturali, tehnici, economici, social-politici, psihologici și de structură. Asemenea factori acționează într-o strînsă unitate, în cadrul economiei naționale stabilindu-se prin politica economică în fiecare etapă formele concrete de folosire a lor în scopul asigurării unei creșteri mai rapide a productivității muncii.

a) **Progresul tehnico-științific**, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, constituie factorul principal de creștere a productivității muncii. Pe baza progresului tehnic se desfășoară procese fundamentale ca: revoluționarea mijloacelor de muncă, a surselor de energie; lărgirea bazei de obiecte ale muncii, concomitent cu recuperarea și folosirea mai judicioasă a celor vechi; modernizarea tehnologiilor de fabricație; îmbunătățirea utilizării capacităților de producție; ameliorarea mediului ambiant etc. În acest context, știința cunoaște o creștere exponențială și se transformă într-o forță nemijlocită de producție, într-o activitate socială productivă. Astfel, se extind mecanizarea, automatizarea, chimizarea, folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice etc.

b) **Organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii** constituie un factor de însemnătate deosebită pentru sporirea productivității muncii în economia noastră. Influența acestui factor se manifestă în următoarele direcții: asigurarea optimizării utilizării mijloacelor de producție și a forței de muncă; contribuie la îmbunătățirea serilor de fabricație prin tipizarea produselor; favorizează introducerea mecanizării și automatizării producției; permite extinderea specializării și cooperării în producție; creează condiții pentru lucrul la mai multe mașini, pentru folosirea intensivă a capacităților de producție, pentru aplicarea numărului optim de schimburi. De asemenea, pe lângă aspectele de ordin tehnic și economic, organizarea științifică a producției și a muncii implică și aspecte de ordin social, care privesc îmbunătățirea relațiilor între lucrători, întreprinderi și ramuri ale economiei naționale, precum și buna funcționare a organismelor autoconducerii muncitorești. În acest fel, organizarea științifică a conducerii, a producției și a muncii influențează atât productivitatea muncii individuale, cât și pe cea a muncii sociale.

c) **Ridicarea calificării tehnico-profesionale a forței de muncă** este un alt factor cu influență directă asupra productivității muncii. Această influență se manifestă în capacitatea forței de muncă cu o calificare temeinică de a cunoaște modul de funcționare a mașinilor și utilajelor, de a aplica procedeele tehnice și tehnologice avansate, a putea să prelucereze o cantitate mai mare de materii prime și să utilizeze un volum sporit de fonduri fixe, producând o masă mai mare de produse și economisind atât munca vie cât și munca materializată.

Munca mai calificată execută mai bine și într-un timp mai scurt operațiunile și lucrările specifice procesului de producție, valorifică superior resursele materiale și energetice. Totodată, calificarea forței de muncă potențează și ceilalți factori care influențează nivelul și dinamica productivității muncii.

d) **Cointeresarea materială, stimularea morală și răspunderea oamenilor muncii** influențează productivitatea muncii prin imbinarea intereselor fiecărui lucrător cu interesele colective și cele generale ale societății, prin condiționarea veniturilor oamenilor muncii de rezultatele lor în muncă, de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii prestate. Noul mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducerea muncitorească și pe autogestiunea întreprinderilor, asigură mobilizarea oamenilor muncii la creșterea productivității muncii prin cointeresarea lor realizată de sistemul socialist de retribuție, de extinderea acordului global; de sistemul participării la beneficii, ca și de crearea celorlalte fonduri proprii ale întreprinderii. Astfel, numai în condițiile unei creșteri substanțiale a productivității muncii există o bază reală pentru sporirea veniturilor și pentru ridicarea nivelului de trai al celor ce muncesc.

e) **Intrecerea socialistă** influențează creșterea productivității muncii prin generalizarea experienței înaintate, prin întărirea atitudinii noi față de muncă, prin dezvoltarea spiritului de colaborare și întrajutorare în muncă, prin amplificarea spiritului de inițiativă și de creativitate pentru perfecționarea producției și a muncii.

f) **Condițiile naturale** influențează nivelul productivității muncii prin condițiile de climă, de fertilitate, prin adâncimea la care se găsesc zăcămintele minerale și concentrația lor, prin dimensiunile și structura resurselor de materii prime și energie etc. Asemenea aspecte determină anumite particularități procesului de producție, fluxurilor tehnologice, influențând favorabil sau nefavorabil eficiența cu care este folosită munca vie și materializată în cadrul întreprinderilor și ramurilor economiei naționale.

4. Importanța și căile creșterii productivității muncii în etapa actuală

DEZVOLTAREA bazei tehnico-materiale a socialismului din țara noastră realizată pe temelia industrializării socialiste a determinat creșterea productivității muncii pe o perioadă, în perioada 1951—1981, în industrie de peste 9,4 ori, într-un ritm mediu anual de 7,5%. Realitatea economiei naționale demonstrează caracterul profund științific, realist și creator al politicii partidului nostru de a asigura în permanență o dinamică susținută a productivității muncii, în concordanță cu exigențele dezvoltării economico-sociale a patriei, cu interesele între-

gului popor. Programul Partidului Comunist Român înscrie între direcțiile de acțiune pentru făurirea societății socialiste, multilaterale dezvoltate, sporirea continuă a productivității muncii ca „factor esențial în dezvoltarea generală a societății”.

Documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. subliniază că în cincinalul 1981—1985 o orientare strategică principală este „creșterea mai rapidă a productivității sociale, prin organizarea științifică a producției și a muncii în toate ramurile economiei”. Astfel, productivitatea muncii calculată pe baza producției nete va crește în 1985 față de 1980 cu 40,4% în industrie, într-un ritm mediu anual de 7%. În 1985, un procent de creștere a productivității muncii în industrie va reprezenta un spor de producție de aproape 15 miliarde lei, față de 5 miliarde lei în 1975. Ca urmare, peste 80% din sporul de venit național estimat a se realiza în actualul cincinal trebuie să se asigure pe seama ridicării productivității muncii sociale. În Raportul la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „Trebuie să facem astfel încât economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivă și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată”.

Între principalele orientări și direcții de acțiune pentru creșterea necontenită a productivității muncii reieșite din documentele Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R. se înscriu următoarele:

a) **Concentrarea preocupărilor în direcțiile care asigură realizarea unei producții intensive, de calitate superioară.** Având în vedere că îndeosebi în deceniul 1970—1980 am înaintat pe un front foarte larg în dezvoltarea economică, trebuie să se consolideze marile realizări și să asigurăm un nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate. În acest context, îmbunătățirea structurii industriei și dezvoltarea ei calitativă asigură valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, îmbunătățirea calității și modernizarea produselor și, în consecință, determină creșterea productivității muncii.

b) **Utilizarea intensivă a potențialului productiv, a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din economia națională.** Prin valorificarea dotării tehnice a întreprinderilor, prin îmbunătățirea activității de întreținere, reparații și modernizări, prin folosirea complexă a suprafețelor de producție se asigură mărirea eficienței utilizării aparatului tehnic de producție, sporind productivitatea muncii.

c) **Folosirea judicioasă a bazei proprii de materii prime și energetice**, prin dimensionarea științifică a consumurilor, economisirea, recuperarea, recondiționarea și reutilizarea resurselor. Aceste procese, împreună cu realizarea programelor privind dezvoltarea mai rapidă a resurselor energetice și de materii prime se reflectă într-o economisire a muncii sociale.

d) **Perfecționarea activității de organizare științifică a producției și a muncii, întărirea disciplinei în muncă**, urmărindu-se creșterea gradului de concentrare și specializare a producției, tipizarea pieselor și subsansamblelor, organizarea științifică a fluxurilor tehnologice, perfecționarea normării muncii în corelație cu formele de progres tehnic.

e) **Creșterea calificării și îmbunătățirea utilizării forței de muncă.** În actualul cincinal vor fi pregătiți 1 750 000 muncitori și 300 000 tehnicieni, ingineri și alți specialiști, concomitent cu ridicarea continuă a calificării tehnico-profesionale, pe calea reciclării anuale a circa 2 000 000 de oameni. În același timp, se asigură utilizarea completă și eficientă a forței de muncă prin îmbunătățirea structurii acesteia și a repartizării ei pe ramuri, sectoare și în profilul teritorial, întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în muncă, sub toate aspectele tehnice, tehnologice și organizatorice, în concordanță cu cerințele unei productivități mereu mai înalte.

Toate căile de sporire a productivității muncii se află în legătură organică cu aplicarea integrală și eficientă a mecanismului economic bazat pe autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară și autoaprovizionarea teritorială. Creșterea productivității muncii este o problemă fundamentală a mecanismului economic românesc, ceea ce presupune gospodărirea cu eficiență maximă a părții din avuția națională aflată în administrarea colectivelor de oameni ai muncii în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari.

conf. dr. Dumitru CIUCUR

INTREBARI

1. Ce se înțelege prin productivitatea muncii și care sînt formele ei?
2. Explicați de ce creșterea productivității muncii este un imperativ esențial al dezvoltării societății noastre.
3. Care sînt principalii factori ce determină creșterea productivității muncii?
4. Prezentați importanța și principalele căi de creștere a productivității muncii în lumina Documentelor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale din 1982 ale P.C.R.

Componenta financiar-monetară a dezvoltării

SESIUNEA de la Belgrad a U.N.C.T.A.D. se va desfășura în condițiile unei recunșterii tot mai largi a pericolului real al transformării actualelor dificultăți ale țării: în curs de dezvoltare într-o criză generală a plăților internaționale. Starea de încetare a plăților la care au ajuns în ultimul timp tot mai multe țări în curs de dezvoltare, în mod deosebit greutățile, în onorarea ratelor scadente, ale unor state latino-americane au deschis perspectiva unui crah financiar-bancar mondial. Accentuarea la un nivel nebănuț pînă în prezent a dificultăților și contradicțiilor economico-financiare a făcut ca, în tot mai multe țări, inclusiv din rîndul celor puternic dezvoltate, să-și găsească loc ideea potrivit căreia pentru depășirea actualei situații sînt necesare inițiative majore și o abordare nouă a problemelor monetar-financiare internaționale.

Situația precară a lumii a treia

ESTE FIRESC ca, în aceste condiții, apropiata întîlnire de amploare internațională să-și concentreze atenția — în cadrul problematicilor majore — asupra componentei monetar-financiare a dezvoltării. Este relevant, pentru o imagine de ansamblu a acestei problematice, recentul raport întocmit de Secretariatul U.N.C.T.A.D. în vederea pregătirii conferinței. Un raport sugestiv prin concluzii și explicațiile prezentate, ce nu lasă urme de îndoială asupra măsurilor ce se impun în vederea depășirii actualelor dificultăți.

Fenomenele de criză din relațiile internaționale, se arată în raport, își au originea în agravarea considerabilă a deficitului plăților curente în țările în curs de dezvoltare (10 miliarde dolari în 1972, 30 mrd. dolari în 1978 și 70 mrd. dolari în 1981). La rîndul ei, deteriorarea plăților curente este cauzată de acțiunea unor factori care scapă de sub controlul țărilor în curs de dezvoltare: majorarea prețurilor la produsele industriale și diminuarea nejustificată a prețurilor la materii prime, de natură să imprime o poziție dezavantajoasă pentru lumea a treia în relațiile economice internaționale. Trebuie să mai adăugăm aici cel puțin două elemente, și anume recesiunea din economiile occidentale și creșterea la niveluri fără precedent a ratei dobînzilor. În mod cert, este de subliniat influența negativă pe care au exercitat-o asupra țărilor în curs de dezvoltare tendințele din ultimii ani din relațiile monetar-financiare internaționale. În primul rînd, sistemul monetar și financiar internațional s-a „privatizat” în mare măsură, respectiv a crescut rolul instituțiilor particulare — bănci private, societăți transnaționale — în dauna instituțiilor și organismelor publice. De aceea, se remarcă o

diminuare sensibilă a capacității guvernelor de a influența variabilele esențiale ale finanțelor mondiale (cursurile de schimb, ratele dobînzilor, fluxurile de capital etc.) și direcția în care se îndreaptă economia mondială și economiile naționale. Toate acestea au avut consecințe negative pentru țările în curs de dezvoltare, a căror situație — și așa destul de precară — depinde din ce în ce mai mult de comportamentul instituțiilor private, de mecanismul dezavantajos al pieței și de o economie mondială aflată într-o profundă criză.

În al doilea rînd, așa-numitul proces de „reformă evoluționistă” a sis-

U.N.C.T.A.D. VI

temului monetar internațional s-a dovedit necorespunzător: măsurile de reformă luate treptat, pe măsura desfășurării evenimentelor, nu au fost altceva decît paleative ad-hoc și mai puțin — dacă nu deloc — rezultate din intenția de a controla sistemul. Criza la care s-a ajuns este, de altfel, apreciată și ca o consecință a așa-zisei „reformă evoluționiste”.

Acțiunea concertată a acestor factori se reflectă în creșterea alarmantă a volumului total și a serviciului datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Sînt semnificative în acest sens înmulțirea numărului de țări care au cerut reșalonarea datoriei (de la 2 în 1978 la peste 10 în 1982), precum și numărul mare de state care au datorii financiare neonorate (32 la sfîrșitul lui 1982).

Inițiative majore în finanțarea externă

FAPTELE evidențiate duc la concluzia — subliniată în propunerile U.N.C.T.A.D. — că perspectiva economiei mondiale depinde în mod hotărîtor de rapiditatea și hotărîrea cu care se va interveni pentru reglementarea problemei plăților și datoriei externe a lumii a treia. Deoarece continuarea vechilor politici nu este de natură să ducă la ameliorarea situației, imperativul depășirii crizei cere lansarea unor inițiative noi, de mare amploare, inclusiv în cadrul unui program de urgență preconizat de U.N.C.T.A.D. pentru a fi realizat în termen de 2 ani.

Pledînd pentru demararea unui amplu program de finanțare externă a țărilor în curs de dezvoltare, secretariatul U.N.C.T.A.D. consideră că instituțiile publice trebuie să preia cea mai mare parte din programul de urgență de doi ani, menit să finanțeze deficitele plăților curente ale țărilor în curs de dezvoltare și să evite, astfel, agravarea crizei în aceste țări. Măsurile propuse pentru acest program sînt referă, printre altele, la:

- **Condiționalitate.** Fluxurile publice, indiferent de sursele lor, vor trebui să includă condiții de acordare în măsură să contribuie la ușurarea situației țărilor în curs de dezvoltare. În mod deosebit, F.M.I. va trebui să ușureze condițiile pe care le pune în acordarea creditelor, în concordanță cu dificultățile de plăți întîmpinate de lumea a treia.

- **Alocările de Drepturi Speciale de Tragere.** În vederea sporirii lichidității internaționale, se impune convenirea cît se poate de repede a unei noi perioade de alocare de D.S.T., în valoare totală de cel puțin 30 miliarde D.S.T., pe doi ani.

- **Legarea alocării de D.S.T. de finanțarea dezvoltării.** Secretariatul U.N.C.T.A.D. propune ca noile alocări de D.S.T. să aibă ca destinație principală finanțarea externă a țărilor în curs de dezvoltare, în care scop se vor analiza căile prin care țările dezvoltate să cedeze cota alocată de D.S.T. țărilor în curs de dezvoltare; este necesar ca F.M.I. să inițieze o facilitare de creditare pe termen mijlociu, prin intermediul căreia să administreze volumul D.S.T. destinat dezvoltării.

- **Cotele de participare la F.M.I.** — Pentru sporirea substanțială a capacității de împrumut a F.M.I., Secretariatul U.N.C.T.A.D. a propus dublarea cotelor de participare ale statelor membre. Pînă la intrarea în vigoare, în 1984 și 1985, a acestor măsuri, se propune încheierea unor angajamente temporare în vederea majorării corespunzătoare a capacității de împrumut a Fondului.

Referitor la această propunere, trebuie arătat că în urma negocierilor purtate începînd cu toamna anului trecut în cadrul F.M.I., la reuniunea din februarie 1982 a Comitetului interimar s-a hotărît deja majorarea cotelor subscrise la fond cu 47,5%, de la 61 miliarde D.S.T. (circa 66,5 miliarde dolari) la 90 miliarde D.S.T. (peste 98 miliarde dolari); 25% din această majorare vor fi plătite în D.S.T. sau în valute utilizabile ale țărilor membre; 40% din majorare va fi constituită proporțional cu actualele cote individuale, iar restul de 60% în funcție de o serie de ajustări care urmează a fi hotărîte. Se speră că guvernele țărilor membre vor ratifica majorarea cotelor pînă la sfîrșitul anului în curs, adică în avans cu doi ani față de data prevăzută inițial la reuniunea de la Helsinki, din martie 1982. Principalul obstacol îl constituie aprobarea, de către Congres, a contribuției S.U.A., de circa 6 miliarde dolari (cea mai importantă contribuție individuală).

Pentru sporirea imediată a capacității de împrumut a F.M.I. s-a hotărît majorarea angajamentelor în cadrul Aranjamentelor generale de împrumut (G.A.B.), de la 6,4 la 17 miliarde D.S.T. De asemenea, Arabia Saudită a fost de acord să pună la dispoziția F.M.I. alături de 1,5—2 miliarde dolari, contribuție în cadrul G.A.B., un credit suplimentar de 3,4 miliarde dolari.

● **Fondul fiduciar al F.M.I.** — Se propune redeschiderea Fondului fiduciar al F.M.I., prin efectuarea, în perioada următorilor doi ani, a unor vânzări importante de aur din stocul F.M.I. Din fond ar urma să se acorde ca și în trecut, credite celor mai sărace țări în curs de dezvoltare, în condiții avantajoase (termene de rambursare de 10 ani, cu 5 ani perioadă de grație și o rată a dobânzii de 0,5%).

● **Facilitatea de finanțare compensatorie a F.M.I.** Se propune o nouă liberalizare a acesteia, astfel încât să se asigure acoperirea în întregime a reducerii veniturilor valutare ale țărilor în curs de dezvoltare datorită scăderii prețurilor internaționale ale produselor exportate de aceste țări. Rambursarea creditelor în cadrul Facilității va trebui să fie mai bine corelată cu redresarea veniturilor valutare ale țărilor în cauză.

● **Împrumuturile B.I.R.D.** Condițiile de acordare a împrumuturilor trebuie diversificate, pentru a se adapta la categoriile diferite de proiecte investiționale și de țări finanțate. Este necesar să se acorde o atenție sporită finanțării investițiilor din sectorul energetic, precum și măsurilor pentru stimularea cofinanțării cu capitalul privat.

Un program mai amplu de măsuri

● **ALĂTURI** de măsurile privind creșterea substanțială a finanțării țărilor în curs de dezvoltare, secretariatul U.N.C.T.A.D. are în vedere un program mai amplu de măsuri, dintre care menționăm :

— redefinirea legăturilor dintre sectorul privat și public al sistemului monetar-financiar, pentru ca fluxurile de capital privat și activitatea instituțiilor private să nu cunoască o restrângere absolută ci numai o diminuare a importanței lor, ca urmare a dezvoltării mai rapide a activității sectorului public ;

— luarea unor măsuri de urgență, în următorii doi ani, în domeniul datoriei externe : amânarea plăților în contul datoriei în situații bine definite ; consolidarea plăților anuale în contul dobânzilor la un anumit nivel ; corelarea plăților anuale în contul datoriei (serviciul datoriei) cu evoluția raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare.

— convenirea unei reforme monetare internaționale radicale, care să prevadă : creșterea rolului țărilor în curs de dezvoltare și preocupări sporite pentru problemele subdezvoltării : lărgirea posibilităților de finanțare a balanțelor de plăți ; o îmbunătățire a regimului cursurilor valutare ; creșterea reală a rolului Drepturilor Speciale de Trăgere ; întărirea Fondului Monetar Internațional și o eventuală transformare a acestuia într-o bancă centrală internațională, cu puterea de emisie a unei monede internaționale.

★

Țară socialistă în curs de dezvoltare, România se pronunță în cadrul problematicii U.N.C.T.A.D. pentru accentuarea efortului propriu pe care trebuie să-l facă fiecare țară în vederea accelerării dezvoltării și depășirii dificultăților.

România susține necesitatea ușurării poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, ca o condiție pentru evitarea unei crize grave a plăților internaționale, în general a sistemului monetar-financiar mondial. În concepția țării noastre, având în vedere efectele negative ale scumpirii creditului internațional sînt necesare măsuri și angajamente ferme, în special din partea țărilor dezvoltate, pentru reducerea nivelului dobânzilor și practicarea unor dobânzi raționale la împrumuturile externe acordate „lumii a treia”. Se impune de asemenea, asigurarea accesului țărilor în curs de dezvoltare în condiții avantajoase și cu respectarea independenței și suveranității internaționale, la creditele internaționale, înlăturarea restricțiilor și condițiilor selective, inechitabile de pe piețele de capital.

Țara noastră consideră că realizarea unui sistem monetar-financiar internațional sănătos și echitabil ar fi de natură să permită desfășurarea în bune condiții a schimburilor economice internaționale. Profunda criză a relațiilor monetar-financiare internaționale, exprimată prin instabilitatea cursurilor valutare, creșterea la niveluri exagerate a dobânzilor, accentuarea dezechilibrelor din plățile internaționale, sporirea la niveluri alarmante a datoriei externe a lumii a treia, afectează în mod negativ întreaga economie mondială, fiind în interesul tuturor țărilor să se ia măsuri radicale în acest sens.

Ilie MĂGURĂ

Priorități și orientări în dezvoltarea economică

ROLUL CREȘCÎND AL TEHNICII BAZATE PE LASER

PRODUȚIA de mijloace tehnice pe bază de laser constituie una dintre cele mai dinamice subramuri ale industriei producătoare de aparate și instalații din țările capitaliste dezvoltate, datorită extinderii continue a utilizării sale. Tendința, ilustrată — între altele — de creșterea volumului vânzărilor de mijloace tehnice pe bază de laser (inclusiv costul lucrărilor de cercetare aferente), pe piața mondială capitalistă, de 3,6 ori (în prețuri curente), în perioada 1975—1981. Se apreciază că anul trecut volumul vânzărilor respective a fost de peste 1,5 miliarde dolari, față de 358,5 milioane dolari în 1975. La sfîrșitul anului 1980 numărul dispozitivelor laser aflate în exploatare în țările capitaliste a de-

pășit cifra de 400 de mii, din care circa 300 de mii în S.U.A.

Perfecționarea treptată a laserilor, prelungirea funcționării acestora, în condițiile scăderii prețului lor, oferă perspective tot mai ample folosirii laserilor în cele mai variate domenii de activitate.

Astfel, un rol tot mai important joacă instalațiile dotate cu laser în prelucrarea industrială a diverselor materiale (în operațiuni ca : așchiera, sudura, găurirea, tratament termic, marcarea, ș.a.). Aplicarea laserului în cadrul aparatelor de măsurat a permis modificarea structurală a acestora, sporirea preciziei și reducerea timpului de măsurare. O gamă largă de utilizări cunoaște laserul în domeniul cercetării

științifice — biologie, fotochimie, spectroscopie ș.a.

Tehnica bazată pe laser pătrunde tot mai intens în sistemele de prelucrare și stocare a informației (inclusiv utilajele poligrafice) în instalațiile optice de memorizare, în aparatură tehnică. Concomitent, laserul este tot mai frecvent folosit în domeniul medicinei, în special în microchirurgie. În sfîrșit, printre utilizările mai recente ale laserului se numără sistemele de control automat din marile magazine, sistemele de telecomunicații prin cablu optic ș.a.

Se cuvin menționat că „partea leului” din vânzările de mijloace tehnice bazate pe laser și din cheltuielile de cercetare aferente, efectuate în lumea capitalistă revine S.U.A., a căror pondere este însă deosebit de mare în domeniul aplicațiilor militare. Statele Unite sînt și cel mai de seamă exportator de tehnică bazată pe laser (valoarea exportului respectiv fiind evaluată la 71 mil. dolari în 1981) fără a mai socoti producția corespunzătoare a filialelor unor firme americane, amplasate în alte țări capitaliste. Totuși, în ultima perioadă firmele americane producătoare de tehnică pe bază de laser, cu destinație civilă, înfrîmă o concurență tot mai susținută din partea firmelor de specialitate din alte țări capitaliste industrializate, îndeosebi a celor din Japonia.

N.P.

CONSUMUL ENERGETIC ÎN AGRICULTURĂ

ANALIZA conținutului energetic al producției agricole reliefează faptul că agricultura are în contextul raporturilor față de energie un rol bivalent, fiind în același timp consumatoare și producătoare de energie. Proprietatea plantelor de a capta, înmagazina și converti energia solară prin fotosinteză poate fi ameliorată prin aportul de energie sub formă de inputuri chimice și de carburant necesar mașinilor și utilajelor agricole.

Deși în comparație cu celelalte sectoare economice (industria, transporturile), agricultura nu absoarbe decât o cantitate relativ mică de energie, cerințele ei energetice sînt prioritare: progresul tehnologic, generalizarea muncii mecanizate, pentru a amîni doar cîteva din căile de modernizare a agriculturii, sînt în direcția dependență de utilizarea sporită a factorilor energointensivi, ca îngrășăminte, ierbicide, pesticide, mașini, instalații etc.

La nivelul anului 1980¹⁾ agricultura mondială consuma aproximativ 3,5% din energia furnizată de petrol, cărbune și gaze naturale, din care 2,9% revenea țărilor dezvoltate și 0,6% țărilor în curs de dezvoltare. În momentul în care aceste resurse devin din ce în ce mai rare și scumpe, poate apărea paradoxală tendința de accentuare a dependenței agriculturii față de ele. Aceasta este însă calea principală prin care producția agricolă va putea crește suficient²⁾ avînd în vedere că aceste consumuri sînt totuși modeste: din propriile lor balanțe energetice țările industrializate consumă o cantitate practic egală cu media mondială (cca 3,5%), iar cele în curs de dezvoltare o cantitate superioară, de circa 4,8%³⁾. Această perspectivă presupune ca în politica energetică a multor țări să se aibă în vedere necesitatea creșterii mai rapide a consumurilor în agricultură, comparativ cu alte sectoare și, totodată necesitatea optimizării consumurilor și extinderii și diversificării utilizării altor surse energetice decît cele convenționale, astfel ca agricultura să nu devină la rîndul ei un factor de risipă.

În prezent sursele combustibile — petrol, gaze naturale, cărbune, lemn etc — constituie o predominantă a consumului energetic, nu numai pentru agricultură, și caracterul limitat al disponibilității dictează adoptarea unor noi strategii de utilizare a lor.

Prin energie activă directă utilizată în agricultură — atît în sfera producției vegetale cît și a producției animale — se înțelege forța de muncă, combustibilii, energia electrică și termică. Energiile pasive se constituie din cantitățile înglobate în construcții, utilaje, îngrășăminte etc. Aceste categorii însumate formează consumul total.

Avînd în vedere estimările consumurilor totale și pentru agricultură pen-

lizare a energiei comerciale (electrică, termică și a combustibililor) arată creșteri de peste 75% ale consumurilor energetice în agricultură pe ansamblul economiei mondiale, iar pentru țările cu economie planificată și cele în curs de dezvoltare de 2 pînă la 3 ori. Cu toate aceste creșteri ponderea consumului agriculturii în consumul total va ajunge de la circa 3,5% la doar 4,1%, ceea ce reafirmă faptul că agricultura este un consumator relativ mic și trebuie în continuare să se țină seama de necesarul ei energetic.

Proгноzele efectuate pentru țara noastră arată o creștere cu circa 70% a consumului energetic în agricultura românească pe perioada 1980—1985, valoare apropiată de studiile prospective menționate.

Tabelul nr. 2

Structura valorică a producției agricole și a consumului intermediar în anul 1979

Țara	Structura valorică Structura consumului intermediar (=100%) ⁴⁾						
	Consum intermediar	Valoare adăugată	Furaje	Inputuri chimice	Energie	Materii prime și materiale ¹⁾	Altele ²⁾
R.F.G.	54,7	45,3	37,1	13,1	14,3	17,1	18,5
Franța	40,0	60,0	34,7	20,1	5,9	16,5	22,6
Italia	27,8	72,2	61,9	10,1	6,8	—	21,2
Olanda	53,6	46,4	64,5	6,0	7,4	11,1	11,0
Belgia	56,1	43,9	57,6	7,3	8,5	5,8	20,3
Anglia	54,7	45,3	47,8	12,9	7,9	11,7	19,7
Irlanda	44,5	55,5	46,5	21,1	7,5	5,4	19,5
Danemarca	55,4	44,6	55,5	9,2	6,9	11,3	17,1
România ³⁾	53,0	47,0	47,8	13,4	10,4	13,2	15,2

1) La România inclusiv apa; 2) Semînte material săditor, lucrări și servicii executate de terți și apa (la România fără apă); 3) La România numai pentru sectorul socialist; 4) 1980 Sursa: Date din „Annuaire de statistique agricole 1976—1979” Eurostat, Anuarul statistic al R.S.R. 1981 și evidența MAIA

tru perioada 1972/1973 și perspectiva apropiată (1985/1986) și ponderea consumului energetic în agricultura țării noastre pentru perioada 1977—1980 (pentru care există evaluări pe bază de bilanț) de circa 7%, rezultă că în prezent România se situează în devans chiar față de perspectiva îndepărtată.

Proiecțiile pentru perioada 1985/1986 prezentate în studiile F.A.O. în urma extrapolării tendințelor recente de uti-

lizarea actuală a energiei în agricultură este axată pe principalele patru grupe de consumatori: îngrășămintele, mașini, utilaje și instalații, irigații și substanțe chimice pentru combaterea dăunătorilor. Prima și ultima categorie, denumită global input chimic constituie energie pasivă. O analiză în detaliu a consumului agricol total arată că ponderea inputurilor chimice va depăși pe cea a consumului direct, trecînd de la 46,8% în 1972/1973 la 58,2% în 1985/1986 pe plan mondial.

Pentru țara noastră ponderea inputurilor chimice se situează în perioada 1977—1980 între 31% și 34%, urmînd ca pînă la sfîrșitul etapei 1985 ponderea consumului pentru substanțe chimice active să ajungă la circa 63%⁴⁾. Cu alte cuvinte se întrevide o reevaluare a modului de utilizare a energiei directe în agricultură — combustibili, energie electrică și termică — ceea ce

Tabelul nr. 1

Consumul energetic total și al agriculturii în perioada 1972/1973 și prognoza pentru 1985/1986

Țări dezvoltate	mil TEP			
	Estimări 1972/1973		Perspectiva 1985/1986	
	Consum energetic total	Consum pentru agricultură	% din total	Consum pentru agricultură
America de Nord	1 753	49	2,8	67
Europa occidentală	978	48	4,9	65
Țări în curs de dezvoltare	440	20	4,8	65
Țări cu economie planificată	1 460	47	3,2	98
Total mondial	4 991	173	3,5	307

Sursa tabelelor nr. 1, 3 și 4: calculat după B.A. Stout, Energie et agriculture, FAO, Roma 1980.

¹⁾ Energie et agriculture, B.A. Stout, F.A.O. Roma, 1980.

²⁾ Agriculture: Horizon 2000, F.A.O., Roma, 1981.

³⁾ Energie et agriculture op. cit., p. XII.

⁴⁾ Studii efectuate la Institutul de Economie Agrară al ASAS și calcule conform cantităților de îngrășăminte chimice consumate în România după Anuarul Statistic din 1977—1981.

Tabelul nr. 3
mil. TE

Evoluția consumului necesar irigațiilor

	Estimări 1972/73		Perioada 1985/86		Spor de consum %
	Consum irigații	% din consum direct	Consum irigații	% din consum direct	
Țări dezvoltate	1,08	1,62	1,28	1,64	18,5
din care :					
America de Nord	0,70	2,29	0,81	2,79	15,7
Europa Occidentală	0,29	0,94	0,35	0,92	20,1
Țări în curs de dezvoltare	1,29	18,7	2,30	12,8	78,3
Țări cu economie planificată	0,99	5,21	1,17	3,66	18,2
Total mondial	3,36	3,64	4,75	3,71	41,4

ne permite să afirmăm că expansiunea constantă a forțelor de producție proprii unei agriculturi moderne va avea în viitor o incidență scăzută asupra consumurilor energetice totale. Afăt din punct de vedere al consumului total, cât și al balanței energiei directe și a inputului chimic țara noastră se va situa și în viitor în acord cu tendințele mondiale.

O analiză a consumului intermediar din punct de vedere al structurii valorice comparativ pe mai multe țări, arată că acesta reprezintă între 27,8% și 56,1% din care energia directă de la 5,9% la 14,3%; deci o pondere a acesteia de la 1,9% la 7,8% din valoarea totală a producției agricole.

Având în vedere atât ponderile reduse din consumurile energetice totale, cât și cele valorice din totalul producției agricole, agricultura, ca ramură economică

din consumul energetic agricol total rezultă energia directă activă care din punctul de vedere al structurii după utilizare se diferențiază în :

— carburanți pentru mașini agricole și combustibili pentru alte procese (încălzit productiv, prelucrare primară a produselor agricole, care nu fac parte din industria alimentară)

— consum energetic pentru irigații. Aducerea apei pe terenurile agricole se realizează fie gravitațional fie prin pompare. Irigația gravitațională necesită lucrări hidrotehnice mari ca baraje, derivații și canale de aducțiune, folosința agricolă fiind de cele mai multe ori în subsidiar față de alimentările cu apă potabilă și industrială și mai ales hidroenergetică. În acest context aportul de energie pentru realizarea acestor lucrări este exclus din estimările consumului energetic din sectorul agricol.

Tabelul nr. 4
mil. TEP

Energia necesară mașinilor agricole

	Estimări 1972/73		Perioada 1985/86		Spor de consum %
	Consum pt. mașini agricole	% din consum direct	Consum pt. mașini agricole	% din consum direct	
Țări dezvoltate	43,15	64,89	51,78	66,38	20
din care :					
America de Nord	19,82	64,77	21,73	74,93	9,6
Europa occidentală	20,02	65,0	25,90	68,16	29,37
Țări în curs de dezvoltare	3,60	52,17	9,48	52,67	163,33
Țări cu economie planificată	12,07	63,53	20,68	64,63	71,33
Total mondial	58,82	63,66	81,94	64,02	39,30

de bază, trebuie așadar, să beneficieze și în viitor de asigurarea cu energie. Unele studii consideră chiar că „este necesar să se asigure dezvoltarea agriculturii acordându-i-se un acces prioritar la energie, pînă ce ponderea sa în consumul energetic va fi comparabilă cu participarea sa la crearea produsului național brut”⁵⁾.

Toate aceste considerente, îmbinate cu cerințele unei agriculturi moderne, duc inerent la consumuri suplimentare. De aceea trebuie urmărită nu o economisire absolută de energie, ci în primul rînd analizate căile și modalitățile de a se utiliza cât mai rațional energia în agricultură, atât în ce privește actualele forme de energie, cât și pe linia găsirii și exploataării unor noi forme, unele din ele provenind chiar din agricultură.

În urma extragerii inputului chimic

⁵⁾ La consommation énergétique de l'agriculture française, B. Fonque și Cl. Sonchon, Futuribles 2000, nr. 30, Ian. 1980.

⁶⁾ L'Observateur de l'O.C.D.E. nr. 116 mai 1982.

Așadar, în evaluarea consumurilor pentru irigații se au în vedere în general doar irigațiile prin pompare, consuma toare de energie electrică. Pe de altă parte, eficiența irigațiilor este în strînsă legătură cu realizarea lucrărilor hidroameliorative, care la rîndul lor necesită energie de pompaj.

Deși consumul absolut de energie necesar irigațiilor va crește și în viitor, datorită extinderii suprafețelor amenajate, ponderea sa va scădea în perspectivă, aceasta fiind însă rezultatul schimbării raportului între consumul direct și cel necesar producerii inputurilor chimice deja amintite.

În ceea ce privește România, la sfîrșitul deceniului '70 consumul necesar irigațiilor se situa cu o pondere de 3,5 la sută din consumul direct, aproape de media mondială de 3,64 la sută : avînd în vedere creșterea suprafețelor irigate prevăzute pentru cincinalul actual se poate estima o creștere proporțională cu circa 15 la sută.

Cu totul alta este însă viziunea pentru perspectiva anului 2000. Punerea în aloare a terenurilor aride din Africa, Asia și Orientul Mijlociu — în special a țările în curs de dezvoltare și slab dezvoltate — va necesita cantități enorme de energie atât pentru amenajarea propriu-zisă cât și pentru transportul și desalinizarea apei de mare. Același lucru este valabil, deși în alte proporții, și pentru țara noastră ; amenajarea integrală a potențialului economic irigabil presupune o dublare a suprafețelor irigate în prezent cu rezultatul creșterii într-o proporție aproape egală a cerinței energetice pentru această folosință.

Deși consumul de energie necesar pentru funcționarea mașinilor și utilajelor agricole va crește — în medie cu circa 39,3 la sută — apar diferențe foarte mari între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare; rezultă totuși eforturile acestora din urmă pentru a micșora decalajele actuale prin modernizarea ramurii agricole a economiilor lor. Și pentru țările cu economie planificată se observă o creștere masivă — de peste 70 la sută — a consumului pentru mașini și utilaje agricole, dar ponderea acestuia în consumul direct va rămîne practic neschimbată. Această variație lentă din cadrul consumului direct, care se observă și pentru țara noastră — de la circa 66,84 la sută în 1978 la circa 65,81 la sută în 1980 — se explică în primul rînd prin faptul că irigațiile presupun o cantitate de energie consumată de peste 20 de ori mai mică. Așadar, chiar o dublare a suprafețelor amenajate pentru irigații — cum este cazul țării noastre în perspectivă, nu poate influența sensibil ponderea consumului de carburanți și combustibili.

Analiza structurală a consumului energetic în agricultură după utilizare nu constituie desigur singura modalitate de studiere a acestuia. Ea ar trebui extinsă și pentru tipuri de energie și tipuri de produse agricole. Dificultatea în primul caz constă în aceea că variațiile dintre țări sînt notabile, diferențele rezultînd din deosebirile în ce privește sistemele de producție, gradul de autoaprovizionare alimentară, precum și cantitatea de energie totală consumată în economia fiecărei țări în parte. Pe de altă parte, multe date puse la dispoziție în acest domeniu analizează sectorul agroalimentar ce cuprinde și consumurile din amonte și avalul agriculturii — industriile furnizoare de mașini, utilaje, substanțe chimice, industria alimentară, transportul, comerțul etc.

Pentru țările Pieței comune⁶⁾ se estimează că circa 25 la sută din acest consum revine agriculturii propriu-zise — adică sectorul agroalimentar absoarbe pînă la 20 la sută din consumul energetic total pe economie, agriculturii revenindu-i în medie doar 5 la sută, menționîndu-se totodată variațiile largi de la o țară la alta.

În ceea ce privește analiza structurală după tipuri de produse agricole — vegetale și animale — ea este și mai anevoioasă ; producția animală prin furaje și nutrețuri este un consumator de produse vegetale, ceea ce face laborioasă o atare diferențiere, cu rezultate incerte.

Într-un articol viitor ne propunem să urmărim eficiența consumului de energie în agricultură și rezervele existente în direcția creșterii acesteia.

Mariana STANCU

R. S. F. Iugoslavia: politica economică în 1983

INTR-UN articol pe această temă revista iugoslavă MEDJUNARODNA POLITIKA scrie că „direcțiile strategice ale politicii economice pe anul curent urmăresc oprirea proceselor economice negative din perioada precedentă și crearea condițiilor pentru depășirea treptată a situației existente”. Printre principalele sarcini ale politicii economice curente se evidențiază înviorarea producției, stimularea orientării spre export, onorarea unor angajamente rezultate din datoria externă, limitarea tuturor formelor de consum investițional, bugetar, colectiv și personal.

Obiectivele urmărite anul acesta în dezvoltarea economică a țării sînt creșterea produsului social global cu circa 1%, a producției industriale — cu circa 2%, a producției agricole — cu cca 2,5%, a exportului de mărfuri — cu cca. 9%. De asemenea se preconizează crearea a 300 000 de noi locuri de muncă, în primul rînd pentru tineri specialiști.

Prin măsurile politice economice curente sînt stimulate în special acele ramuri care furnizează produse destinate exportului. Pe de altă parte, acele ramuri care „înghit” mari fonduri valutare vor trebui să-și reducă producția, iar unele din ele să fie complet restructurate. O mare cotitură urmează să se producă în toate sferele consumului prin diminuarea volumului lui total cu 10% față de anul trecut, ceea ce se va reflecta mai mult în limitarea investițiilor capitale fără ca aceasta să afecteze dezvoltarea economică și tehnologică a Iugoslaviei. Fondurile destinate administrației federale vor crește de asemenea mai lent decît produsul social total, iar în domeniul consumului personal se prevede o reducere cu 5,5—6%.

În încheiere, revista scrie că politica economică pe anul în curs și măsurile preconizate impun cu insistență o amplă cunoaștere a complexității situației economice, precum și schimbarea modului de comportare și de trai practicate pînă acum.

Structuri neadecvate în agricultură

UNA dintre cauzele stadiului înapoiat în care se află agricultura majorității țărilor în curs de dezvoltare din lumea ale slabei sale productivități o constituie structura neadecvată a energiei consumate în acest sector al economiei naționale, determinată în bună măsură de fărîmițarea proprietății agrare. După cum se vede din datele tabelului alăturat, în medie pe nouăzeci țări nesocialiste în curs de dezvoltare energia consumată în agricultură în 1980

era în proporție de două treimi de origine umană, iar ponderea tracțiunii mecanice (în esență tractoare) era de numai 5%. Și mai gravă, comparativ cu media, este situația din țările africane, unde cifrele respective sînt 91% și 3%.

Ponderea diferitelor surse de energie, utilizate în agricultura (producția vegetală) din nouăzeci de țări în curs de dezvoltare (1980, în %)

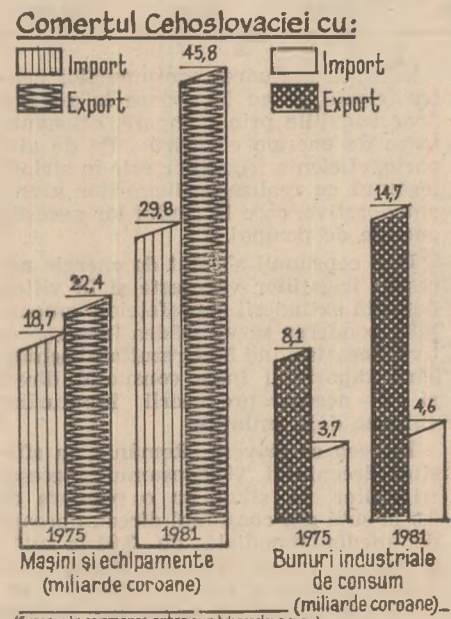
Regiunea	Forță de muncă umană	Animale de tracțiune	Mașini
Nouăzeci de țări în curs de dezvoltare	66	29	5
— Africa	81	16	3
— Extremul Orient	84	34	2
— America Latină	56	25	19
— Orientul Apropiat	63	25	12
— Țările cu un nivel scăzut al P.N.B.	63	35	2

Sursa: Revue internationale du Travail, nr. 2/1983.

După opinia specialiștilor, în condițiile actuale (structura proprietății agrare și eficiența redusă a utilizării mașinilor agricole pe parcele mici, slaba dezvoltare a industriei autohtone de mașini agricole și penuria resurselor valutare necesare pentru importul acestora, lipsa cadrelor de mecanizatori etc.) calea cea mai propice pentru numeroase țări în curs de dezvoltare constă în extinderea tracțiunii animale, a cărei pondere este net insuficientă, în special în cazul continentului african.

Evoluții ale comerțului cehoslovac

DATORITĂ măsurilor adoptate pentru restabilirea echilibrului economic

extern, începînd din 1981 balanța comercială a R.S. Cehoslovace a devenit excedentară, tendința care se menține și în următorii ani. O contribuție importantă la atingerea acestui rezultat a avut industria constructoare de mașini, care — în același an — a furnizat 51,9% din volumul total al exporturilor, fiind urmată de grupa „combustibili, materii prime și materiale” (cu 27,5%), de „mărfuri de larg consum” (16,7%) și de „alimente și materii prime pentru industria alimentară” (3,9%).

Graficele de mai jos ilustrează dinamica susținută a comerțului cehoslovac cu produse industriale, îndeosebi a celui de mașini și echipamente, în perioada 1975—1981. Atît la această grupă de mărfuri, cît și la cea a bunurilor industriale de consum, creșterea importurilor a fost devansată în perioada 1975—1981 de cea a exporturilor respective.

„Razboi agricol” transatlantic

AGRICULTURA de pe ambele părți ale Atlanticului se așteaptă la „o primăvară caldă și o vară foarte fierbinte”, se menționa recent într-un articol publicat de ziarul NEUE ZÜRCHER ZEITUNG. Disensiunile dintre S.U.A. și cei zece membri ai C.E.E. amenință să degenereze într-un adevărat război comercial.

Cauza conflictului constă în intenția cercurilor oficiale din S.U.A. de a rezolva problemele acute ale agriculturii americane prin mărirea exportului. Or, aceasta reduce șansa de export pentru produsele agricole vest-europene. Volumul exportului de produse agrare al S.U.A. a scăzut în anul 1982 cu aproape 20%, fiind redus valoric la circa 40 miliarde dolari. Pentru anul 1983 sînt șanse să scadă cu încă 10%, ceea ce înseamnă că cei 2,5 milioane de producători agricoli din S.U.A. ar putea realiza în acest an un venit net de numai 15 miliarde dolari față de 26,8 miliarde, cît realizau acum doi ani.

Există mai multe cauze care au determinat o asemenea evoluție a agriculturii S.U.A., un anumit rol negativ revenind creșterii exagerate a dobinzilor și cursului nejustificat de ridicat al dolarului. Reproșurile S.U.A. făcute C.E.E. se rezumă în principal la faptul că multe din țările vest-europene au devenit importanți producători și exportatori de produse agricole datorită subvențiilor acordate agriculturii de către guverne și că de aceea apar pe piața mondială cu prețuri mai scăzute. La rîndul lor, membri ai C.E.E. afirmă că și agricultura americană beneficiază de însemnate subvenții, volumul cărora a crescut numai anul trecut cu 39%. Se apreciază că în acest an ele se vor cifra la peste 45 miliarde dolari. (față de circa 30 miliarde pe an în C.E.E.), de unde rezultă că în S.U.A. subvențiile raportate la populația agricolă sînt cu mult mai mari.

Implicații economice ale utilizării cărbunelui în producerea energiei

(Urmare din pag. 4)

tră, avînd în vedere disponibilitățile naționale de cărbune inferior.

HOTĂRIRILE adoptate în această direcție vizează o serie de măsuri care să conducă la realizarea obiectivului propus. Acestea sînt concretizate în următoarele:

1) În perioada 1991—2000 volumul de investiții pentru realizarea acestui scop va fi de 2,1 ori mai mare decît în perioada 1986—1990, ceea ce înseamnă că partea destinată energiei electrice și termice va fi din ce în ce mai mare, asigurîndu-se în acest fel una din condițiile de bază necesare realizării independenței energetice.

2) Trecerea pe cărbune va asigura disponibilizarea unei cantități estimată la circa 8 000 mii tcc/an de hidrocarburi în perioada 1986—2000, permițînd în acest fel crearea posibilităților de valorificare superioară a acestora prin chimizare.

3) Fiabilitatea programului de restructurare a bazei energetice este legată în mod direct de producția și

structura volumului de investiții pentru realizarea acestor obiective va fi după unele calcule estimative următoarea (tabelul nr. 2).

După cum rezultă din tabelul nr. 2, modificarea structurii investițiilor în perioada 1991—2000, față de perioada 1986—1990 vizează în principal scăderea ponderii investițiilor pentru crearea de centrale termoelectrice noi și creșterea corespunzătoare a celor destinate centralelor hidroelectrice. În mod asemănător trebuie judecat și volumul de investiții pentru trecerea pe cărbune a centralelor existente pe hidrocarburi. Deși ponderea rămîne relativ constantă în cele două perioade, volumul absolut al investițiilor destinate acestui obiectiv crește de 2,1 ori în cîincinalul 1991—2000 față de cel anterior.

Trecerea pe cărbune a centralelor existente pe hidrocarburi are în vedere trei posibilități de realizare și anume:

● **Transformarea cazanelor existente.** Această modalitate, pe lîngă dificultățile de ordin tehnic (adaptabilitatea cazanelor la noul combustibil) este neavantajoasă din punct de vedere economic datorită faptului că necesită scoaterea din circuitul productiv pe o perioadă relativ mare a capacităților exis-

remarcat faptul că în condițiile în care cercetarea tehnologică ar rezolva în timp util problema adaptabilității cazanelor și reducerii timpului de montare a acestora prin utilizarea acestei modalități s-ar realiza însemnate economii de investiții. De aici decurge necesitatea sporirii eforturilor de cercetare în direcția menționată.

● **Gazeificarea cărbunelui și folosirea lui în cazanele funcționînd pe hidrocarburi.** Această modalitate necesită o investiție specifică de circa 3 ori mai mare față de folosirea unui cazan nou funcționînd pe cărbune. În plus, diferența de randament a cazanelor (86% la cazanele pe cărbune și 65% în cazul gazeificării) impune destule rezerve.

● **Inlocuirea cazanelor existente cu altele noi.** Se estimează că această modalitate este cea mai eficientă, în principal datorită reducerii la minimum a perioadei de imobilizare a capacităților de producție și a implementării elementelor de progres tehnic în noile cazane. Deși această modalitate, în etapa actuală, este cea mai avantajoasă, trebuie relevat și aspectul legat de efortul investițional. În cadrul acestei modalități efortul de investiții este maxim, deși investiția se recuperează relativ rapid. De asemenea, trebuie analizată și posibilitatea livrării cazanelor în cantități corespunzătoare și la termen de către întreprinderile de profil.

Întrucît fiecare centrală de producere a energiei electrice și termice are un anumit specific legat în mod deosebit de amplasament și puterea instalată, pe baza analizelor efectuate a reieșit că indicatorii de eficiență oscilează în limite rezonabile. Totodată, se disponibilizează o cantitate apreciabilă de hidrocarburi în condițiile în care are loc o creștere a consumului de combustibil convențional pe kW produs. Dacă se are în vedere însă legătura între consumul de combustibil convențional și producția realizată, creșterea consumului de combustibil convențional este de circa 16% pentru realizarea aceluiași nivel al producției. Tot în același mod trebuie determinată această influență și asupra costurilor de producție, în sensul că ar fi necesară corelarea lor cu creșterea consumului de combustibil convențional și determinarea pe această bază a prețului energiei electrice și termice. De asemenea, realizarea obiectivelor programului energetic prin trecerea pe cărbune conduce la disponibilizarea unei cantități de circa 8 000 mii tcc hidrocarburi.

Problematika abordată se înscrie în perimetrul preocupărilor privind studierea aspectelor legate de schimbarea bazei energetice și asigurarea premisei necesare realizării independenței energetice a țării. Considerăm că punctele de vedere expuse pot constitui elemente în fundamentarea științifică a deciziilor privind trecerea centralelor de producere a energiei electrice și termice de pe hidrocarburi pe cărbune, fiind în considerare într-o mai mare măsură aspectele privind eficiența economică.

Tabelul nr. 2

Structura volumului de investiții în cadrul Ministerului Energiei Electrice

Total M.E.E.	1986—1990	1991—2000
	100	100
din care:		
— centrale termoelectrice	31,3	23,8
— trecerea pe cărbune a centralelor existente	6,1	7,1
— centrale hidroelectrice	47,8	59,5
— rețele electrice de transport și distribuție	9,6	6,0
— alte lucrări	5,2	3,6

aprovizionarea cu cărbune energetic. Această problemă vizează, în special, sporirea eforturilor în vederea realizării producției planificate de cărbune în sortimentele și calitățile corespunzătoare.

4) Necesitatea luării în considerație a aspectelor privind protecția mediului înconjurător în stabilirea deciziilor de trecere a centralelor de pe hidrocarburi pe cărbune (mai ales pentru centralele din apropierea centrelor urbane și a zonelor turistice) și adoptarea pe această bază a măsurilor corespunzătoare.

Programul de dezvoltare a sistemului energetic prevede ca în perspectiva anilor '90 ponderea hidrocarburilor pentru producerea energiei electrice să scadă în mod simțitor, în așa fel încît aceste resurse să nu mai fie folosite în scopuri energetice ci să fie destinate valorificării superioare, în special prin chimizare. Această opțiune va implica eforturi investiționale deosebite pentru promovarea pe scară largă a cărbunilor și energiei nucleare. În acest sens

tente. Pierderea de energie pe durata imobilizărilor ar trebui compensată prin utilizarea altor variante. Unele din acestea le-ar putea constitui: — utilizarea capacităților de rezervă (în special hidrocentrale); — disponibilizarea capacităților aflate în reparații capitale prin reducerea la minimum posibil a timpului de staționare în reparații.

Analiza acestor variante scoate în evidență următoarele:

a) utilizarea capacităților de rezervă este restricționată de condiții specifice (nivelul lacușilor de acumulare) și din acest considerent este o variantă nerealistă;

b) în condițiile în care deficitul de energie ar putea fi preluat în acest fel de capacitățile disponibilizate, cea de a doua variantă ar putea constitui o opțiune realistă.

Nu este exclusă posibilitatea de a apela simultan la primele două variante, dar este greu de prevăzut un rezultat cert (cel puțin în faza actuală). Pe lîngă aspectele menționate ar trebui

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 16 din 22 aprilie 1983

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Programele speciale adoptate de Conferința Națională a P.C.R. — în acțiune. Exigente actuale ale reducerii costurilor de producție pe unitatea de produs (I) (Gh. Obreja) 2
- Opinii. Implicații economice ale utilizării cărbunelui în producerea energiei (M. Șuvelea) 4
- Anchetă „R.E.” în 20 de întreprinderi industriale. Cum se acționează în întreprinderi pentru micșorarea consumurilor materiale? (Vasile Boescu, Corneliu Bârnea) 5
- Coordonate ale accelerării procesului de dezvoltare intensivă a agriculturii (Alexandru Ignat) 7
- Dezvoltarea economică și modificările în volumul și structura importurilor (II) (Octavian Botez) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Creditul bancar în sprijinul accelerării vitezei de rotație a fondurilor (Iosif Pop) 10
- Afirmarea plenară a factorilor de coînteresare materială (Nicolae Niță) 12
- Cititorii au cuvîntul 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Cerințe și posibilități de lărgire a colaborării între unitățile economice pe plan teritorial (Dorin Constantinescu) 15

TEORII • IDEI

- Relația industrie — agricultură și creșterea economică (II) (C. Grigorescu) 17
- Repere macroeconomice în analiza interrelației cercetare științifică — producție (Cristian Popescu) 19
- Problemele agriculturii din perspectivă globală (O. Gheorghiu) 21
- Școli • curente • economiști. Confruntări doctrinare privind viziunea structurală de abordare a dezvoltării (IV) (Sultana Sută-Selejan) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Productivitatea muncii (Dumitru Ciucur) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- U.N.C.T.A.D. VI. Componenta financiar-monetară a dezvoltării (Ilie Măgură) 26
- Consumul energetic în agricultură (Mariana Stancu) 28
- Mondorama 30

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Current requirements in cutting down unitary production costs (I) (Gh. Obreja) 2,
- Coordinates of the intensive development process acceleration in agriculture (Alexandru Ignat) 7
- Economic development and the changes in the imports volume and structure (II) (Octavian Botez) 8
- Connections between industry and agriculture and the economic growth (II) (C. Grigorescu) 17
- Macroeconomic guidelines in analysing the relation scientific research — production (Cristian Popescu) 19
- Schools of thought • trends • economists. Doctrinary confrontations on the structural vision in approaching the development (IV) (Sultana-Sută Selejan) 22
- U.N.C.T.A.D. VI. The financial and monetary component of the development (Ilie Măgură) 26
- Energy consumption in agriculture (Mariana Stancu) 28

DANS LE NUMÉRO

- Exigences actuelles de la reduction des coûts de fabrication par perduit (I) (Gh. Obreja) 2
- Coordonnées de l'accélération du processus de développement intensif de l'agriculture (Alexandru Ignat) 7
- Le développement économique et les modifications dans le volume et la structure des importations (II) (Octavian Botez) 8
- La relation industrie-agriculture et la croissance économique (II) (C. Grigorescu) 17
- Repères macroéconomiques dans l'analyse de l'interrelation recherche scientifique — production (Cristian Popescu) 19
- Ecoles • courants • économistes. Confrontations doctrinaires concernant la vision structurelle sur le développement (IV) (Sultana Sută-Selejan) 22
- La VIe CNUCED. La composante financière et monétaire du développement (Ilie Măgură) 26
- La consommation énergétique de l'agriculture (Mariana Stancu) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Современные требования понижения производственных расходов на единицу продукции (I) (Г. Обрежа) 2
- Координаты ускорения процесса интенсивного развития сельского хозяйства (Александр Игнат) 7
- Экономическое развитие и изменения в объеме и структуре ввоза (II) (Октавиан Ботез) 8
- Соотношение промышленность-сельское хозяйство и экономический рост (I) (К. Григореску) 17
- Макроэкономические ориентиры в анализе взаимоотношения научное исследование-производство (Кристиан Попеску) 19
- Школы • течения • экономисты. Противоборство доктрин по поводу структурной концепции подхода к развитию (IV) (Султана Сутă-Сележан) 22
- ЮНКТАД—VI. Финансово-денежная составная развития (Илие Мăгурă) 26
- Энергетические затраты в сельском хозяйстве (Марияна Станку) 28

ÎN ATENȚIA CELOR CARE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL POLITICO-IDEOLOGIC

Suplimentul numărului 17 din 29 aprilie vă fi consacrat consultațiilor în sprijinul celor care studiază în învățămîntul politico-ideologic. Vor fi abordate teme privind lărgirea bazei proprii de materii prime și materiale, reducerea consumurilor specifice, valorificarea superioară a resurselor, creșterea productivității muncii.

Redacția și administrația: 70159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ne-am informat pentru dv.

CELE MAI DIVERSE CUMPĂRĂTURI LE PUTEȚI FACE CHIAR ÎN CARTIERUL DV!

Astăzi vă oferim adresele citorva magazine specializate in desfacerea articolelor pentru copii și mame, a magazinelor generale de galanterie, confecții și încălțăminte.

- MATERNA – Calea Griviței nr. 160 (cartier Titulescu)
- MATERNA – Bulevardul 1 Mai nr. 35 A
- Magazinul din Bulevardul N. Titulescu Bl. A (confecții, lenjerie)
- Magazinul general din Calea Griviței nr. 39
- Magazinul TINERETULUI, Calea Dorobanți, Bl. 10
- Magazinul universal AURORA, Bulevardul Gh. Dimitrov nr. 99
- Magazinul din șoseaua Ștefan cel Mare nr. 33 (încălțăminte pentru femei și bărbați)

Un sortiment variat de mărfuri de bună calitate vă stă la dispoziție în oricare din aceste unități.

O COLECȚIE DE NOUȚĂȚI VESTIMENTARE PENTRU PRIMĂVARA '83

Materiale ușoare, combinații noi de amestecuri de fibre naturale și sintetice, iată ultimele realizări ale industriei noastre. Rochii, fuste, bluze, salopete, veste, sarafane, pantaloni (inclusiv tip „bermude”), compleuri tip „safari”, șorturi, toate într-o mare varietate de modele și culori.

Inventivitatea creatorilor de modele pentru această primăvară se poate traduce... concret în următorul procent : 110% noutăți față de aceeași perioadă a anului trecut. Veridicitatea acestei afirmații poate fi verificată în magazinele de confecții ale comerțului de stat.